

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Provozně ekonomická fakulta

Ústav podnikové ekonomiky

**Předpoklady a možnosti rozvoje vinařství
v Jihomoravském kraji**

Diplomová práce

Brno 2007

Bc. Monika Vévodová

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce prof. Dr. Ing. Liboru Gregovi za jeho odborné rady, cenné připomínky a metodické vedení, kterými mi dopomohl k dokončení této diplomové práce.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „*Předpoklady a možnosti rozvoje vinařství v Jihomoravském kraji*“ vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Ve Vyškově dne 25. května 2007

.....
vlastnoruční podpis

Abstract

VÉVODOVÁ, M. *Preconditions and possibilities of the development of viticulture in the South Moravia region. Diploma thesis.* Brno, 2007.

The thesis gives presentation of viticulture as a part of both agricultural and regional policy in the South Moravian region. The theoretical part of this work deals with defining the South Moravian region from the perspective of agricultural policy in the period of 2000-2006. The thesis also specifies viticulture in view of funding of this agricultural branch in the programming periods of 2000-2006 and 2007-2013. The practical part critically evaluates experience with the funding structure in the previous programming period, and it examines changes in the South Moravian viticulture grant and support system. A part of the thesis provides suggestion of the effective usage of financial and marketing tools for the development of viticulture in the South Moravian region.

Abstrakt

VÉVODOVÁ, M. *Předpoklady a možnosti rozvoje vinařství v Jihomoravském kraji. Diplomová práce.* Brno, 2007.

Diplomová práce je věnována vinařství jako součásti zemědělské, ale i regionální politiky v Jihomoravském kraji. Teoretická část této práce je věnována vymezení Jihomoravského kraje z pohledu zemědělské politiky v období 2000 – 2006. Dále je vymezeno vinařství a jeho postavení v Jihomoravském kraji. Vinařství je v této části také vymezeno s ohledem na strukturu jeho financování v programovacím období 2000 – 2006 a 2007 – 2013. V rámci vlastní práce jsou kriticky zhodnoceny zkušenosti se strukturou financování v předcházejícím programovacím období a dále jsou zkoumány změny v dotačním systému a podpoře vinařství v Jihomoravském kraji. Součástí diplomové práce je návrh efektivního využití finančních a marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji.

OBSAH

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a metodika	8
2.1 CÍL PRÁCE	8
2.2 METODIKA	8
3 Literární rešerše.....	11
3.1 POZICE ZEMĚDĚLSTVÍ V RÁMCI EKONOMIKY ČR	11
3.1.1 Mění se role zemědělství	11
3.1.2 Pozice zemědělství v Jihomoravském kraji	15
3.1.3 Postavení vinařství v rámci zemědělství Jihomoravského kraje	19
3.2 REGIONÁLNÍ A ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA V JIHOMORAVSKÉM KRAJI.....	21
3.2.1 Struktura financování vinařství v letech 2000 - 2006.....	23
3.2.1.1 Strategické dokumenty.....	23
3.2.1.2 Předvstupní podpory a programy	25
3.2.1.3 Programy využívané v období 2004 – 2006.....	29
3.2.2 Struktura financování vinařství v letech 2007 - 2013.....	42
3.2.2.1 Strategické dokumenty.....	42
3.2.2.2 Programy využívané v období 2007 – 2013.....	43
3.3 MARKETINGOVÉ NÁSTROJE PRO ROZVOJ VINAŘSTVÍ.....	55
4 Vlastní část.....	61
4.1 POSTAVENÍ VINAŘSTVÍ V RÁMCI JIHOMORAVSKÉHO KRAJE.....	61
4.1.1 Tradice vinařství v Jihomoravském kraji.....	61
4.1.2 Institucionální zabezpečení podpory vinařství	63
4.1.3 Produkty vinařství v Jihomoravském kraji	66
4.1.4 SWOT analýza vinařství v Jihomoravském kraji.....	71
4.1.5 Zhodnocení struktury financování vinařství v letech 2000 – 2006	77
4.1.6 Charakteristika vinařství v Rakousku	83

4.1.6.1 Tradice vinařství v Rakousku	83
4.1.6.2 Významná rodinná vinařství Rakouska.....	86
4.1.6.3 Partnerství Jihomoravského kraje a Dolního Rakouska.....	89
4.2 NÁVRH EFEKTIVNÍHO VYUŽITÍ FINANČNÍCH A MARKETINGOVÝCH NÁSTROJŮ	
PRO ROZVOJ VINAŘSTVÍ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	91
4.2.1 Finanční nástroje	91
4.2.2 Marketingové nástroje.....	95
5 Diskuze	100
6 Závěr	102
Seznam použité literatury.....	104
Seznam zkratk a symbolů.....	109
Seznam tabulek a obrázků	112

1 Úvod

Zemědělská politika představuje souhrn činností, které spočívají ve stanovení cílů zemědělské politiky, vymezení, konstrukci a fungování nástrojů k realizaci těchto cílů a institucionální uspořádání objektů a subjektů agrární politiky včetně organizačních a řídicích forem. Zemědělská politika je segmentem globální hospodářské politiky státu.

Jihomoravský kraj je tradičně považován z hlediska zemědělské produkce za jeden z nejvýznamnějších v České republice a úroveň jihomoravského zemědělství byla po dlouhou dobu jedním z důležitých prvků prestiže regionu.

Jednou z významných oblastí zemědělství v Jihomoravském kraji je vinařství a vinohradnictví. Má mimořádný význam pro Jihomoravský kraj. Jedná se o hlavní komoditu v agrobiznisu tohoto kraje. Vinná réva se v tomto kraji pěstuje téměř dva tisíce let. Na celkové zemědělské produkci kraje se vinařství podílí přibližně 1/5, což je nejvíce ze všech oborů zemědělství. Naprostá většina produkce vína z domácí suroviny je situována právě v Jihomoravském kraji. Nachází se zde přibližně 94 % plochy vinic ČR.

Vinařství má pro Jihomoravský kraj strategický význam jednak po stránce zemědělské, tak i po stránce cestovního ruchu. V kraji je spousta vinařských zajímavostí, malebné vinné sklepy a vinotěky s bohatým výběrem výrobků okolních vinařů. V oblasti cestovního ruchu dochází k růstu poptávky po vinařských stezkách a speciálních programech zaměřených na poznávání vinařských oblastí a odrůdových vín s originálním a zaručeným původem turisty. Vlivem této poptávky dochází k rozšiřování vinařských stezek, k rozvoji služeb, které jsou spojené s vinařskou turistikou (např. prohlídky vinných sklepů, nákup vín ve vinných sklípcích apod.). Vinařství je tedy důležitá oblast v zemědělství a regionálním rozvoji Jihomoravského kraje.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Vinařství patří k základním charakteristikám Jihomoravského kraje. Jedná se o komoditu se strategickým významem pro Jihomoravský kraj. Naprostá většina produkce vína z domácí suroviny je situována v Jihomoravském kraji. Hlavním cílem diplomové práce je tedy vymežit předpoklady a možnosti rozvoje vinařství v Jihomoravském kraji. Dílčím cílem diplomové práce je zhodnocení vinařství v rámci regionální a zemědělské politiky v Jihomoravském kraji s ohledem na jeho strukturu financování v programovacím období 2000 – 2006 a 2007 – 2013. Pro naplnění hlavního cíle diplomové práce je nutné vymezení finančních a marketingových nástrojů, které lze využít pro rozvoj vinařství v blízké budoucnosti.

V rámci vlastní práce jsou také kriticky zhodnoceny zkušenosti se strukturou financování v předcházejícím programovém období a zhodnoceny změny v dotačním systému a podpoře vinařství v Jihomoravském kraji v současném období 2007 – 2013. V této části je zkoumáno jaké instituce zabezpečují podporu vinařství v Jihomoravském kraji. Dílčím cílem této části je také rozšíření SWOT analýzy zemědělství Jihomoravského kraje o oblast vinařství a komparativní analýza vinařské turistiky v Rakousku.

2.2 Metodika

Při zpracovávání diplomové práce jsem se seznámila s problematikou vinařství z pohledu zemědělské, ale i regionální politiky v Jihomoravském kraji. Předpokladem pro zpracování diplomové práce bylo nutné studium a zpracování odborné literatury v rámci literární rešerše, která se zabývá jednak charakteristikou zemědělství v rámci ekonomiky České republiky, ale také i regionální a zemědělskou politikou v Jihomoravském kraji. V této části jsou také vymezeny marketingové nástroje, které lze využít pro rozvoj vinařství. Informace pro zpracování této kapitoly jsem čerpala z knihy „Jak úspěšně prodávat víno“ od Schätzel a kol. Další informace jsem získala

z dostupné literatury a internetových stránek, jejichž seznam je uveden v závěru práce. Také bylo nutné studium strategických dokumentů na národní a regionální úrovni, které byly využívány v období 2000 – 2006 a které jsou využívány v novém programovacím období.

Vlastní část se zabývá postavením vinařství v rámci Jihomoravského kraje. Je zde také hodnocena situace v oblasti vinařské turistiky v Jihomoravském kraji. Jaké projekty jsou využívány pro podporu vinařství, zapojení vinařství, vinných sklepů a vinoték do těchto projektů. Součástí této části je i SWOT analýza Jihomoravského kraje zaměřená na vinařství v tomto kraji. Pro zpracování této části diplomové práce jsem využila poznatků vinařů a majitele vinotéky a také informací z internetových stránek www.wineofczechrepublic.cz a oficiálních stránek institucí, které se zabývají podporou vinařství v Jihomoravském kraji. Při získávání údajů pro SWOT analýzu zemědělství, která je rozšířena o oblasti vinařství, bylo využito metody volného rozhovoru s vinaři. Tyto rozhovory byly uskutečněny jednak v rámci návštěvy mikulovské vinařské stezky, dále akce „Ze sklepa do sklepa“ ve Velkých Bílovicích a návštěvy Moravské vinotéky v Brně. Měla jsem možnost hovořit s 10 lidmi, kteří se zabývají výrobou a prodejem vína.

Také jsem se seznámila s propagačními materiály týkající se vinařské turistiky, které vydalo Národní vinařské centrum, o.p.s. a jejich projekty, které mají podpořit vinařskou turistiku v Jihomoravském kraji. Vlastní část se také zabývá i komparativní analýzou vinařství v České republice a Rakousku. Informace pro zpracování této kapitoly byly čerpány z knihy Víno z Rakouska od Jaksche a kol., internetových stránek jednotlivých vinařství, které jsou v této kapitole uvedeny a také z osobních zkušeností při návštěvě Rakouska, konkrétně oblastí Weinviertel West a Veltlinerland. Pro zpracování návrhu efektivního využití finančních a marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji bylo využito také deduktivní metody. Při zpracovávání této části jsem využila jednak svých poznatků získaných studiem odborné literatury, ale také poznatků z návštěv vinných sklepů v Rakousku a ve Velkých Bílovicích, konkrétně z návštěvy akce „Ze sklepa do sklepa“. V Rakousku jsem se zajímala o marketingové nástroje, které využívají tamní vinaři a jakým způsobem a jakými institucemi je

zajišťována podpora tamního vinařství. Další informace jsem čerpala z webových stránek o víně a webových stránek Jihomoravského kraje a z materiálů poskytnutých Národním vinařským centrem, o.p.s. Na základě těchto informací je vytvořen návrh efektivního využití finančních a marketingových nástrojů.

3 Literární rešerše

3.1 Pozice zemědělství v rámci ekonomiky ČR

3.1.1 Mění se role zemědělství

Úloha a postavení zemědělství a celého agrárního sektoru v současnosti je dle *Bečvářové (2001)* výslednicí dlouhodobých tendencí vývoje ekonomiky a celé společnosti. Postupné vyčleňování specializovaných činností doprovázené rozvojem integračních vztahů mezi zemědělstvím a jeho bezprostředním okolím (přecházející a navazující odvětví) představují proces formování relativně samostatné části ekonomiky. Zemědělská politika tedy představuje souhrn činností, které spočívají ve stanovení cílů zemědělské politiky, vymezení, konstrukci a fungování nástrojů k realizaci těchto cílů a institucionální uspořádání objektů a subjektů agrární politiky včetně organizačních a řídicích forem. Zemědělská politika je segmentem globální hospodářské politiky státu.

Základní funkce zemědělství dle Bečvářové (2001) jsou následující:

1. je výrobcem potravin, které uspokojují základní, elementární lidské potřeby. Zabezpečuje výživu obyvatelstva. Jedná se o zboží nezastupitelné, na rozdíl od řady průmyslových výrobků, které lze charakterizovat jako zboží „zbytné“ z hlediska spotřebitele.
2. je rozhodujícím činitelem v tvorbě venkovského životního prostředí, plní úlohu v tvorbě venkovské krajiny, při udržení kvality vod a čistoty vzduchu i při zabezpečení osídlení regionů. Zemědělská výroba je výrobou bezprostředně spojenou s přírodou, má plošnou působnost.

Dle *Zprávy o stavu zemědělství ČR za rok 2005 (2006)* zemědělská výroba zaujímá důležité místo mezi ostatními ekonomickými aktivitami člověka. Kromě toho, že patří mezi hlavní uživatele přírodních zdrojů a formuje tvář naší krajiny, produkuje také významné environmentální služby. Prostřednictvím zemědělské výroby může být jak pozitivně, tak negativně ovlivněna celá řada environmentálních problémů jako

např. znečištění vod, kontaminace a eroze půdy, snížení biodiverzity, skleníkový efekt, hrozba povodní, atd.

Jak uvádí *Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (2006)* zemědělská půda tvoří přibližně polovinu (54 %) celkové rozlohy ČR. V nadmořské výšce nad 500 m n.m. se nachází více než 28,0 % zemědělského půdního fondu, z toho v nadmořské výšce 600 až 700 m n.m. cca 8 % a nad 700 m n.m. 3 % zemědělského půdního fondu. Oblasti s vyšší nadmořskou výškou lze považovat za méně příznivé z hlediska provozování zemědělské činnosti. Díky poměrně vysoké hustotě obyvatelstva ČR má však zemědělská činnost tradici i v těchto oblastech a v omezeném rozsahu se provozuje až do výšek 1250 m. n. m.

Problémem zemědělského obhospodařování je dle *Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (2006)* skeletovitost některých půd (výrazněji skeletovitých je 4,5 %, slabě skeletovitých půd 24 %). Zamokření půd není větším problémem a je spíše lokálního charakteru, protože úprava vodního režimu odvodněním byla provedena na cca 25 % zemědělských půd. Rozsah závlah je 3,6 % zemědělské půdy. Výsušných půd je v ČR necelých 16 tis. ha. Zhutněním je ohroženo kolem 30 – 50 % všech zemědělských půd, a to převážně zhutněním technogenním, způsobeným použitím nevhodné mechanizace. Úbytek humusu v půdách nebyl prokázán. V posledních letech došlo k výraznému poklesu znečištění dusíkem. Nedošlo k průkazné plošné kontaminaci půd. Zvýšená koncentrace některých rizikových prvků (nikoliv kontaminace) byla bodově zjištěna v místech vysoké industrializace. Zasolení půd neexistuje (pouze slabě zvýšené obsahy síranů na cca 0,3 % půdy). Zaplavování půd je lokální a krátkodobého charakteru.

Hospodaření je ztíženo také na územích poddolovaných starými důlními díly. Jak uvádí *Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (2006)* v rámci ČR jde o necelých 9 tis. ha zemědělského půdního fondu. České republice je poměrně vysoký stupeň zornění zemědělské půdy a to v průměru přes 72 %, podíl trvalých travních porostů je naopak vzhledem ke klimatickým podmínkám nízký, v průměru 22,5 %. a jednoho obyvatele připadá 0,41 ha zemědělské půdy a 0,31 ha orné půdy.

Dle *Návrhu Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 (2006)* se ekonomický rozměr zemědělství v dlouhodobém trendu snižuje. Vstup ČR do EU v roce 2004 přinesl zemědělství ČR významné zvýšení příjmů a zlepšení hospodářských výsledků. V roce 2004 došlo k nárůstu ukazatele podílu hrubé zemědělské produkce (HZP). Je to výsledkem mimořádně dobrých výsledků rostlinné produkce, návazně na příznivý průběh klimatických podmínek. Ukazatel podílu hrubé zemědělské produkce (HZP) na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je pouze orientačním ukazatelem, který v hrubých rysech charakterizuje vývoj ekonomického rozměru zemědělské výroby v rámci národního hospodářství ČR. Samotný objem HZP je výrazně závislý na vývoji klimatických podmínek v jednotlivých letech. Ekonomické výsledky odvětví zemědělství v roce 2004 ve srovnání s rokem předchozím byly mimořádně příznivé. Tzv. důchod z faktorů (čistá přidaná hodnota včetně salda výrobních dotací a daní) meziročně vzrostl o téměř 60 % a v přepočtu na 1 pracovníka (AWU) v zemědělství dokonce o 68 %. Ve výsledcích zemědělských podniků se v roce 2004 odrazily tyto základní vývojové změny:

- meziroční nárůst hrubé zemědělské produkce ve stálých cenách roku 1989, o více než 15 %;
- růst průměrné úrovně indexu CZV proti stejnému období minulého roku o 8,1 %;
- průměrný nárůst indexu cen vstupů proti minulému roku o 6,8 %;
- změny v pohybu zboží a služeb spojené se vstupem ČR do EU;
- změna úrovně dotací a podpor do zemědělství.

Jak uvádí Ministerstvo pro místní rozvoj v *Návrhu Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 (2006)* od počátku transformačního období se snižuje podíl zemědělského sektoru na HDP (ze 7,7 % v roce 1990 na 3,1 % v roce 2003) a současně klesá podíl zaměstnanosti v zemědělství (z 12,4 % v roce 1990 na 4,3 % v roce 2003), který je ovlivněn vedle strukturálních změn i nízkou úrovní mezd. V důsledku tohoto poklesu sice výrazně vzrostla produktivita práce, nicméně se institucionální a strukturální změny v zemědělství projeví ve zhoršených sociálně ekonomických podmínkách

venkovského prostoru. Jde zejména o vyšší dlouhodobou nezaměstnanost, vyklidňování některých venkovských oblastí, následné zaostávání služeb a infrastruktury a pokles výrobního potenciálu.

Ministerstvo pro místní rozvoj v *Návrhu Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 (2006)* hodnotí vývoj situace na agrárním trhu práce. Tento vývoj je podmíněn tím, že zemědělství – v důsledku pokračující restrukturalizace podnikatelského prostředí a prosazování ekonomických zájmů zemědělských podniků – prakticky nevytváří nové pracovní příležitosti, a tudíž poptávka po pracovních silách ze strany podniků je velmi nízká. V odvětví se snižuje i nabídka sezónních pracovních míst. Situace pracovníků uvolněných ze zemědělství se vyhorčuje i tím, že venkovský prostor obecně nabízí málo pracovních příležitostí. Na druhé straně rostoucí nezáměstnanost kvalifikovaných pracovníků (zejména mladých) o uplatnění v zemědělství, plynoucí především z nízké úrovně mezd v odvětví, způsobuje, že případná poptávka zemědělských podniků po kvalifikovaných pracovních silách je obtížně uspokojována. Průměrná měsíční nominální mzda v zemědělství v roce 2004 dosáhla 12 930 Kč a zaznamenala meziroční nárůst o 9,9 %.

Průměrná nominální mzda v národním hospodářství dle *Zprávy o stavu zemědělství ČR za rok 2004 (2005)* činila v roce 2004 18 035 Kč (meziroční nárůst o 6,6 %), v průmyslu 17 490 Kč (meziroční nárůst o 7,3 %). Relativní nárůst mezd byl tedy v zemědělství vyšší než v průmyslu i v národním hospodářství celkem. V absolutním vyjádření dosáhly meziroční nárůsty průměrných mezd blízkých hodnot (v průmyslu o 1 189 Kč, v zemědělství o 1 168 Kč a v národním hospodářství o 1 118 Kč). Schodek v zemědělských mzdách vůči porovnávaným resortům se tak v absolutním vyjádření proti předchozímu roku prakticky nezměnil, činil 4 560 Kč vůči průmyslu a 5 105 Kč vůči národnímu hospodářství celkem. Disparita mezd v zemědělství se proti roku 2003 poněkud zmírnila, vůči národnímu hospodářství činila 71,7 % a vůči průmyslu 73,9 %. Reálná mzda v zemědělství zaznamenala vyšší nárůst než v průmyslu i v národním hospodářství celkem, přesto však dosáhla pouze 89 % úrovně reálných mezd roku 1989, kdežto v průmyslu 127,2 % a v národním hospodářství 135,4 %.

Pro Českou republiku byl velmi významný vstup do Evropské unie. Vstup do Evropské unie přinesl významné zlepšení ekonomických výsledků zemědělství ČR. Dle *Zprávy o stavu zemědělství ČR za rok 2004 (2005)* v roce 2005 činil zisk 7,6 miliardy korun. Vytvořily se tak příznivé podmínky pro další rozvoj zemědělství, včetně snížení jeho zadluženosti a zvýšení úrovně odměn za práci jak je patrné z výše uvedených grafů. A samozřejmě zemědělci potřebují nadále také investovat do modernizace, aby zvýšili šance, že uspějí v silící konkurenci. Česká republika se stále více přibližuje vyspělým zemím Evropské unie i tím, jak se mění pozice zemědělství v národním hospodářství. Podíl tohoto sektoru, včetně lesnictví a rybolovu, na hrubém domácím produktu v roce 2005 činil 2,98 procenta. Podíl na celkové zaměstnanosti klesl na 3,98 procenta, zatímco v roce 2004 činil tento podíl 4,30 %.

Pro budoucnost zemědělství bude stále důležitější zajistit si příjmy i z jiných činností než výhradně ze zemědělské produkce. Jde nejen o to, rozložit riziko příjmů, ale také vytvořit předpoklady pro zachování pracovních příležitostí na venkově. Dle *Zprávy o stavu zemědělství ČR za rok 2004 (2005)* se v roce 2005 dále snížil počet pracovníků v odvětví – o 3,1 procenta v porovnání s rokem 2004. Dá se říci, že v diverzifikaci je před naším zemědělstvím ještě celá řada dosud nevyužitých možností dalšího rozvoje. Jistou poptávku po své práci budou mít zemědělci, kteří vykonávají různé služby pro obec, jiné podnikatele či stát. Zemědělské hospodaření současně se zajišťováním toho základního – potravin – ovlivňuje tvář celé krajiny. Zemědělství je také velmi významným faktorem v Jihomoravském kraji. Následující kapitola se zabývá pozicí zemědělství v tomto kraji.

3.1.2 Pozice zemědělství v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj¹ je územně vymezený okresy Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. Rozkládá se na území 7 195 km², tj. 8,96 % rozlohy ČR. Rozlohou zaujímá čtvrté místo. Počtem obyvatel v roce (k 31. 12. 2005) cca 1 130 tis. zaujímal třetí místo v republice. Metropolí kraje je

¹ Informace čerpány z internetových stránek <http://kr-jihomoravsky.cz/jihomoravskykraj>

největší moravské a druhé největší město České republiky Brno, které počtem obyvatel (v roce 2004 mělo 369,5 tis. obyvatel) i hospodářským významem jednoznačně převyšuje ostatní města kraje. Třetí největší je i podíl zemědělské půdy z celkové rozlohy kraje (60,6 %), největší ze všech krajů je podíl orné půdy z rozlohy kraje (51,0 %). Lesní pozemky pokrývají 27,7 % ploch – a to je po Praze nejméně. Jeho významem přesahuje i krajské hranice, zejména na západě (Jihlavský kraj), dále na severu (Olomoucký a v malé míře i Pardubický kraj) a na východě (Zlínský kraj). V kraji je celkem 647 obcí, z toho 42 se statutem města. Geografická poloha kraje je poměrně výhodná, což je dáno především jeho postavením na jednom z nejvýznamnějších přirozených spojení Středozeří se střední a severní Evropou. Kraj sousedí s Rakouskem a dále se Slovenskem. V rámci ČR sousedí s následujícími kraji: Jihočeským, Vysočinou, Olomouckým, Pardubickým a Zlínským. Jihomoravský kraj je bývalý Brněnský kraj, spolu s krajem Vysočina (dříve Jihlavský kraj), tvoří NUTS II (nomenklaturní územní statistická jednotka EU).

Jihomoravský kraj je tradičně považován z hlediska zemědělské produkce za jeden z nejvýznamnějších v ČR a úroveň jihomoravského zemědělství byla po dlouhou dobu jedním z důležitých prvků prestiže regionu. Z hlediska kritérií půdního fondu pro posuzování vhodnosti pro poskytování podpor do zemědělství je nutné respektovat kritéria používaná v EU. Podle těchto kritérií je rozhodující podíl tzv. méně příznivých oblastí (LFA). Dle *Němce (2003)* byla stanovena dle Nařízení vlády č. 505/2002 Sb. v souladu se zásadami EU kritéria pro jednotlivé typy méně příznivých oblastí (LFA), které platily pro období 2001 až 2003. Území republiky bylo rozděleno podle následujících kritérií do 7 typů oblastí LFA. Značně velká rozdílnost je mezi jednotlivými kraji. Kraje Karlovarský, Vysočina, Jihočeský a Plzeňský mají většinu ploch v méně příznivých oblastech, zatímco Jihomoravský nebo Středočeský mají obráceně převahu nezařazených zemědělských půd mimo LFA. Jihomoravský kraj má nejnižší podíl tzv. méně příznivých oblastí (LFA).

Jak uvádí *Budík (2005)* naprostá většina zemědělství Jihomoravského kraje bude vystavena nejčastější mezinárodní konkurenci a přímým tržním vlivům ze všech krajů ČR. Zemědělství v Jihomoravském kraji dosahuje nižší výkonnosti oproti srovnatelným

regionům v zahraničí (Bavorsko, Dolní Rakousko). Velké výkyvy cen hlavních komodit na světových trzích a očekávané další zvyšování klimatických extrémů v kombinaci s nižší dostupností finančních podpor tak činí ze zemědělství v Jihomoravském kraji podnikatelsky nadále velmi riskantní obor.

Jak dále uvádí *Budík (2005)* kvůli nedostatku finančních prostředků a vzhledem k nevyjasněným vlastnickým vztahům nebyly až na výjimky v posledních asi 12 letech v Jihomoravském kraji vloženy dostatečné investice k udržení úrodnosti půdy. Půdně–klimatické podmínky dlouhodobě ovlivňují výrobní zaměření a intenzitu zemědělské výroby na straně jedné, ale i možnosti ekonomické výkonnosti a udržitelnosti zemědělské výroby na straně druhé. V roce 2004 zaujímal největší podíl na výměře zemědělské půdy v Jihomoravském kraji okres Znojmo (113 031 ha). Naopak nejmenší podíl zaujímal Brno – město s 8 055 ha.

Dle *Budíka (2005)* hrubá zemědělská produkce přepočtená na stálé ceny roku 1989 poklesla ze 77 260,6 mil. Kč v roce 2004 na 73 558,2 mil. Kč v roce 2005, to je o 4,3 %. Z toho rostlinná produkce poklesla z 38 879,1 mil. Kč v roce 2004 na 36 183,6 mil. Kč, to je o 6,9 %. Na uváděném poklesu se podílely především zhoršené výsledky rostlinné výroby, vlivem nepříznivých vegetačních podmínek se výrazně snížila sklizeň obilovin, olejnin a ovoce. Živočišná produkce poklesla ve stejném období z 38 381,5 mil. Kč na 37 074,5 mil. Kč, to je o 3,4 %. Důvodem poklesu hrubé živočišné produkce bylo snížení výroby jatečného dobytka a vajec. Hrubá zemědělská produkce ve stálých cenách na 1 ha zemědělské půdy dosáhla výše 17 259 Kč a proti roku 2004 se snížila o 4,7 %. Výše hrubé zemědělské produkce na jednoho pracovníka v zemědělství klesla v roce 2005 nevýrazně (o 0,8 %) na 485 372 Kč; její výši ovlivnil úbytek pracovníků v zemědělství. Oproti roku 2001, kdy výše hrubé zemědělské produkce činila 449 212 Kč se zvýšila o 8 %.

Tento závratný nárůst produktivity práce dle *Budíka (2005)* má 2 hlavní aspekty. Obecně rozšířená představa o výjimečném postavení Jihomoravského kraje z hlediska intenzity zemědělské produkce a ekonomické úrovni zemědělského podnikání v kraji není vždy zcela opodstatněná a naopak z hlediska rozhodujících výrobních faktorů, jako je např. kvalita půdního fondu, zřejmě neodpovídá zcela možnostem. Tak

např. z hlediska výměry zemědělské půdy je Jihomoravský kraj s 425 323 ha třetí největší v republice za krajem Středočeským a krajem Jihočeským, na čtvrtém místě je pak kraj Vysočina. U ukazatele orná půda je Jihomoravský kraj výměrou 355 609 ha dokonce na 2 místě za krajem Středočeským a před krajem Vysočina a krajem Jihočeským (Němec, 2003). Z hlediska absolutních celkových tržeb za hlavní komodity rostlinné a živočišné výroby je však svým podílem 11,77 % až na čtvrtém místě za krajem Středočeským, krajem Jihočeským a krajem Vysočina. Obdobně i objektivní představa o vysoké intenzitě a ekonomické výkonnosti zemědělské výroby v Jihomoravském kraji musí být korigována přesnými ukazateli. Z hlediska dosažených tržeb na 1 ha zemědělské půdy je Jihomoravský kraj na 3. místě, a to nejen za Královéhradeckým krajem v úrodném Polabí, tak i za krajem Vysočina. Tentýž ukazatel přepočtený na ha orné půdy tak staví Jihomoravský kraj až na 7. místo!

Jak dále uvádí *Budík (2005)* měl Jihomoravský kraj k 31. 12. 2004 největší počet zemědělských podniků – 16 420. Nejvíce podniků hospodařilo v okrese Břeclav – 4 478, nejméně (mimo Brna-města) v okrese Vyškov – 1 459. V porovnání s celostátními údaji jsou zde mezi podnikatelskými právníckými osobami více zastoupeny obě rozhodující formy obchodních společností – akciová společnost (43 %) a společnost s ručením omezeným (31 %), méně pak zemědělská družstva (26 %). Nejnižší podíl družstev – 6,0 % byl v okrese Hodonín (kde je zároveň nejvyšší podíl akciových společností ze všech sedmi okresů kraje), nejvyšší pak v okrese Vyškov – 29,0 %. Zemědělské podniky v Jihomoravském kraji většinou procházejí restrukturalizací nebo směřují k zániku. Menší počet zemědělských podniků se zabývá výrobou s nižší přidanou hodnotou nebo (lokálně) se nesoustřeďují na inovace. Výjimečně se vyskytují určité výrobní úseky jihomoravských firem v sektoru zemědělství zabývající se výrobou a službami s vyšší přidanou hodnotou (high-tech), inovacemi. Co se týče zemědělské prvovýroby, Jihomoravský kraj má dostatečný potenciál v možnostech kvalitní orné půdy. Podnikatelské subjekty v zemědělství však mají nedostatečný inovační potenciál, z čehož vyplývá i nestabilní ekonomická situace. Co se týče oblasti vinohradnictví a vinařství, tato oblast má mimořádný význam

pro Jihomoravský kraj. Jedná se o hlavní komoditu v agrobyznysu tohoto kraje. Následující kapitola se zabývá postavení vinařství v Jihomoravském kraji.

3.1.3 Postavení vinařství v rámci zemědělství Jihomoravského kraje

Vinařství má pro Jihomoravský kraj strategický význam. Na celkové zemědělské produkci kraje se podílí přibližně 1/5 (téměř 2 miliardy Kč), což je nejvíce ze všech oborů zemědělství. Naprostá většina produkce vína z domácí suroviny je situována právě v Jihomoravském kraji. Nachází se zde přibližně 94 % plochy vinic ČR. Následující kapitoly se zabývají charakteristikou kraje jako celku, dále je kraj zhodnocen dle ekonomické výkonnosti a podnikatelské struktury v oblasti zemědělství kraje. Podle výsledků registrace Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (dále jen ÚKZÚZ) činí plocha vinic v roce 2005, představující současný produkční potenciál ČR 19 646,7 ha, přičemž osázených ploch je celkem 18 554,3 ha. Ostatní plochy představují vykloučené vinice, práva na opětovnou výsadbu a státní rezervu. Odrůdová skladba registrovaných vinic v roce 2005 v závislosti na velikosti osázených ploch zahrnovala tyto nejčastěji pěstované odrůdy: Müller Thurgau (2 021,7 ha), Veltlínské zelené (1 994,7 ha), Ryzlink vlašský (1 470,9 ha) a Ryzlink rýnský (1 364,2 ha) z bílých odrůd, Svatovavřinecké (1 628,1 ha), Frankovku (1 307,5 ha), Zweigeltrebe (883,1 ha) a Rulandské modré (717,1 ha) z modrých odrůd. Do Státní odrůdové knihy byla v lednu 2005 zapsána nová moštová odrůda Rubinet.

Jak uvádí *Hrabětová (2006)* vinohradnictví a vinařství je provozováno též v podmínkách regulovaného hospodaření v systému ekologického hospodaření. V tomto systému je zařazeno 20 ha vinic (4 podniky). V systému integrované produkce hroznů a vína se hospodaří na 6 000 ha (134 podniků). Od roku 2004 se výměra vinic zařazených do integrované produkce zvětšila o 162 ha. Během sklizně ve vinařském roce 2004/2005 bylo sklizeno celkem 62 597 tun hroznů při výnose 4,39 t/ha. Co do objemu i výnosu byla sklizeň nižší než sklizeň v předchozím vinařském roce 2003/2004, kdy sklizeň činila 67 693 tun při výnose 5,22 t/ha. Průměrná cukernatost hroznů se pohybovala kolem 19,5°NM. Ve vinařském roce 2004/2005 bylo vyrobeno

570 tis. hl vína, z toho 376 tis. hl bílého a 194 tis. hl červeného vína. Spotřeba hroznů i vína má od počátků sledování trvale vzrůstající trend; v roce 2004 dosáhla spotřeba stolních hroznů 3,3 kg na osobu a u vína na 16,5 l na osobu za rok. Kvalifikovaný odhad předpokládá spotřebu 17 l vína na obyvatele v roce 2005.

Dle zjišťování *Svazu vinařů ČR* se průměrná cena placená zemědělským výrobcům pohybovala ve výši 11,30 Kč/kg hroznů. Dle *Státního zemědělského a intervenčního fondu* (dále jen SZIF) byla v roce 2005 průměrná jednotková cena vyplacená za dovezené víno 21,80 Kč/l. Vývoz vína se uskutečnil za průměrnou jednotkovou cenu 47,- Kč/l (z celkového objemu 28 782 hl vyvezeného vína bylo 43 % bílých, 50 % červených a 7 % šumivých). O vinařském roce 2004/2005 lze konstatovat, že v něm došlo k dalšímu zvýšení dovozu produktů vinařství. Celkový dovoz vín vzrostl oproti předchozímu roku vinařskému roku 2003/2004 o 21,2 % na celkových 1 285 tis. hl, což činilo 2 603 074 tis. Kč. Ve sledovaném vinařském roce 2004/2005 vzrostl i objem vývozu vín o cca 21,8 %, avšak vývoz vermutů poklesl o cca 76,3 %. O více jak 30 tis. tun vzrostl dovoz moštových hroznů oproti vinařskému roku 2003/2004. Moštové hrozny se dovážely především z Maďarska (2 742 tun), Slovenska a Španělska. V roce 2004 byl rozvoj vinohradnictví a vinařství ze státních dotací podpořen částkou 84,3 mil. Kč. V roce 2005 tyto státní dotace činily celkem 17 mil. Kč.

Jednotliví pěstitelé a výrobci vinných produktů jsou vedeni v registru vinic. Dle zákona č. 321/2004 Sb. je vedením registru vinic pověřen ÚKZÚZ – odbor trvalých kultur ve Znojmě. Vinařské podoblasti jsou v České republice dvě: oblast Čechy a oblast Morava. Oblast Morava se dělí dále na čtyři viniční tratě a to: Mikulovská, Slovácká, Velkopavlovická a Znojemská. Největší plochu dle Registru vinic zaujímala k 31. 12. 2005 oblast Velkopavlovická (15 826,1 ha), naopak nejmenší plochu zaujímala oblast Znojemská (9 266,6 ha). Co se týče počtu pěstitelů v oblasti Morava, největší počet se k 31. 12. 2005 dle Registru vinic nacházel v oblasti Slovácké (8 627 pěstitelů) a nejmenší počet byl v oblasti Znojemské (1 254 pěstitelů). Co se týče podnikatelské struktury dle *Národního vinařského centra (2006)* se v oblasti Morava nachází jak akciové společnosti, tak společnosti s ručením omezeným a především drobní vinaři. V oblasti Znojemská byli v roce 2005 největší výrobci vína dle produkce

tyto vinařské podniky: Znovín Znojmo, a. s., dále Vinné sklepy Lechovice, Vinařství Forman a Agrodružstvo Nový Šaldorf. Co se týče oblasti Velkopavlovické největší vinařské podniky dle produkce vína v roce 2005 byly tyto: VINIUM, a.s., Habánské sklepy, RÉVA Rakvice, s.r.o. a Templářské sklepy Čejkovice, vinařské družstvo. V oblasti Mikulovské to tyto podniky: Víno Mikulov, Vinné sklepy Valtice, a.s., Víno Valtice, Soare sekt, a.s. a ZD Sedlec u Mikulova. V oblasti Slovácké byly největší podniky v roce 2005 dle produkce vína tyto: Chateau Bzenec, Moravské vinařské závody, s.r.o., Vinařství Mutěnice, s.r.o. a NEOKLAS, a.s. Následující kapitola se zabývá regionální a zemědělskou politikou v Jihomoravském kraji. Jaká byla struktura financování vinařství v období 2000 – 2006 a jaký vliv měla tato struktura na nové programovací období. V následující kapitole je nejprve zhodnocena struktura financování v období 2000 – 2006. Tato část se zabývá podporami a programy, které v tomto období byly využívány pro podporu vinařství jak v zemědělské oblasti, tak v oblasti cestovního ruchu. Další část se zabývá novým programovacím obdobím. Jaké programy je možné využít pro podporu vinařství v novém programovacím období v oblasti zemědělství a cestovního ruchu.

3.2. Regionální a zemědělská politika v Jihomoravském kraji

Základním dokumentem, ze kterého vycházela agrární politika v letech 2000 - 2004 byla *Koncepce agrární politiky na období před vstupem ČR do EU (Českomoravská vinohradnická a vinařská unie, 2002)*. Tato koncepce předpokládala dvě základní časové etapy. První etapu, revitalizace, od roku 1999 zhruba do roku 2001, zaměřenou na zotavení a stabilizaci agrárního sektoru ČR a na institucionální přípravu jeho vstupu do EU. A druhou etapu, adaptace, začínající rokem 2002 a končící vstupem ČR do EU, směřující k co nejrychlejšímu plošnému přizpůsobení agrárního sektoru ČR podmínkám Společné zemědělské politiky ve všech jejích oblastech.

Hlavním cílem koncepce bylo dosažení konkurenceschopnosti agrárního sektoru ČR vůči EU a světu při zachování intenzivního i extenzivního zemědělství na co

největší ploše, při dostatečné úrovni příjmů zemědělské populace a při respektování všech dohodnutých závazků ČR v mezinárodním agrárním obchodu.

Agrární politika před rokem 2004 byla postavena na 4 pilířích:

- Regulace trhu a podpora příjmů zemědělců;
- Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství;
- Modernizace a transformace podniků;
- Institucionální příprava na vstup do EU.

Současná agrární politika vychází dle *Ministerstva zemědělství (2006)* z *Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU 2004 – 2013*. Koncepce národní zemědělské politiky pro období od našeho přičlenění k Evropské unii do roku 2013 si stanovila níže uvedené hlavní cíle. V souladu s evropským modelem je založena na rozvoji multifunkčního zemědělství a venkova. V příštím desetiletí bychom měli kráčet po ose zemědělská krajina - voda - biodiverzita - venkov. Koncepce se orientuje na tyto hlavní cíle:

- ✓ zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství a potravinářského průmyslu vůči stávajícím i nově přistupujícím zemím EU a třetím zemím na základě zvyšování efektivnosti výroby, kvality, bezpečnosti a přidané hodnoty produkce a regionální pestrosti,
- ✓ zachovat přiměřenou zaměstnanost v zemědělství a zlepšit životní úroveň zemědělské populace jako součásti venkovské populace snižováním důsledků zvýšené rizikovitosti výroby, stimulováním multifunkčního charakteru zemědělství a jeho diverzifikace do nepotravinářského užití produkce a do nezemědělských činností venkova,
- ✓ zlepšovat scenerickou hodnotu a rekreační funkci zemědělské kulturní krajiny, včetně zvyšování rekreační hodnoty zemědělských vodních ploch a uchování národního kulturního dědictví významných zemědělských vodních děl,
- ✓ urychlením revitalizace zemědělských vodních toků a odbahňování rybníků,
- ✓ zlepšit kvalitu a čistotu povrchových a podzemních vod, které přicházejí do styku se zemědělstvím.

Zásady podpůrných programů se řídily podle § 2 odst. 1 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství v platném znění. Tyto podpůrné programy podporovaly vinařství a to konkrétně v obnově vinic, chmelnic, ovocných sadů, technických a prostorových izolátů. Dále podporovaly vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích a také podporovaly mladé začínající zemědělce. Kromě toho poskytovaly poradenství a vzdělávání a podporovaly zvyšování konkurenceschopnosti českého potravinářského průmyslu. Venkovský rozvoj v rámci stávající dotační politiky resortu zemědělství měl vzhledem ke Koncepti agrární politiky prioritní význam. Hlavním nástrojem podpory jeho realizace v období před vstupem do EU bylo nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování, ve znění pozdějších předpisů.

Vstup do EU znamenal pro některé nástroje politiky podpory rozvoje venkova jejich transformaci. Horizontální programy neinvestiční povahy z nařízení vlády č. 505/2000 Sb., a agro-environmentální programy ze SAPARDu byly řešeny prostřednictvím *Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006* (dále jen HRDP). Investiční programy realizované prostřednictvím PGRLF a. s. a programu SAPARD byly řešeny prostřednictvím *Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství*.

3.2.1 Struktura financování vinařství v letech 2000 – 2006

3.2.1.1 Strategické dokumenty

Základní dokumenty, ze kterých vycházelo financování zemědělství v ČR:

- Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR na období 2000-2006;
- Národní rozvojový plán 2004 – 2006;
- Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004-2006.

Tyto dokumenty jsou více rozvedeny v následujícím textu.

Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR na období 2000-2006

Plán se týkal speciálního vstupního programu Evropské unie pro rozvoj zemědělství a venkova – tzv. Programu SAPARD. Zodpovědnost za zpracování a realizaci Plánu sdílelo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo zemědělství ČR. Cílem tohoto plánovacího dokumentu bylo prezentovat součásti a rysy rozvoje venkova, které předurčovaly cíle a opatření v souladu s cíli politiky rozvoje venkova Evropské unie a s cíli České republiky. Kromě toho měl tento Plán umožnit podporu a spolupráci v rámci Plánu SAPARD, spolu s přijetím a zavedením příslušných norem Evropské unie.

Národní rozvojový plán 2004 – 2006

Národní rozvojový plán (dále jen NRP) představoval základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti. Pro Cíl 1 byla strategie NRP 2004 – 2006 rozvedena v navazujících operačních programech Průmysl a podnikání, Rozvoj lidských zdrojů, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Infrastruktura a ve Společném regionálním operačním programu. NRP 2004 – 2006 obsahoval popis tehdejší situace, definoval strategii, vymezoval zaměření operačních programů. Také stanovoval systém pro řízení a monitorování a určoval finanční rámec NRP 2004 – 2006.

Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004-2006

Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (dále jen HRDP) byl navržen pro celou ČR. HRDP byl integrován s Operačním programem Ministerstva zemědělství „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ (dále jen RVMZ). Vzhledem k tomu, že celé území České republiky kromě hlavního města Prahy spadá pod působnost Cíle 1, obsahoval tento plán rozvoje venkova 6 tzv. doprovodných opatření SZP financovaných Evropským zemědělským orientačním a záručním fondem (dále jen EAGGF) – sekci záruční s uplatněním na 8 regionů NUTS 2, tj. na území celé ČR:

- ✓ předčasné ukončení zemědělské činnosti;
- ✓ méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními;
- ✓ agro – environmentální opatření;
- ✓ lesnictví;
- ✓ zakládání skupin výrobců;
- ✓ technická pomoc.

Dle § 2 odst. 1 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství byly stanoveny zásady, kterými se stanovovaly podmínky pro poskytování finančních podpor formou dotací na základě podpůrných programů. V rámci *Zásad* poskytovalo Ministerstvo zemědělství dotace především na obecné služby zemědělství (poradenství, zemědělské pojištění, genetika, genetické zdroje apod.) a také na podporu konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu, sdružování zemědělců, mladých začínajících farmářů a obnovu vinic. Prostřednictvím *Zásad* byly poskytovány finanční prostředky i po vstupu ČR do EU v rámci tzv. *národních podpor*, mezi něž většina z tehdejších dotačních titulů náležela. Ostatní podpory byly řešeny buď v rámci společných tržních organizací nebo prostřednictvím programových dokumentů HRDP a OP Zemědělství.

3.2.1.2 Předvstupní podpory a programy

Podrobný přehled jednotlivých druhů podpor využívaných v ČR v letech 1995 – 2001 podle věcných kritérií je uveden v následující tabulce. Z údajů v tabulce vyplývá, že největší část podpor agrárního sektoru si dlouhodobě a trvale udržovala podpora cen zemědělských výrobců prostřednictvím celní ochrany a subvencování vývozu SZIF (52,6 % v průměru let 1995 – 2001, resp. 49,5 % v průměru let 1998 – 2001). Podíl této podpory v důsledku poklesu cen na světových trzích i domácích cen v období 1995 – 1999 stagnoval, po roce 2000 však v důsledku rychlejšího růstu světových cen proti cenám domácím a ostatních podpor poklesl (v roce 2001 dokonce až na 31,3 %).

Druhou nejvýznamnější oblast podpor (19,2 % v průměru let 1995 – 2001) představovala podpora cen vstupů investiční i neinvestiční povahy (včetně úlev

na platbách), v nichž měly významnou váhu úlevy na spotřební dani u nafty. Celkové přímé podpory v průměru let 1995 – 2001 tvoří 13,6 % veškerých podpor, avšak jejich význam v důsledku dynamického růstu podpor mimoprodukčních funkcí zemědělství a kompenzačních plateb od roku 1998 prudce stoupal (21,1 % v průměru let 1998 – 2001 a dokonce 35,6 % v roce 2001).

Tab č. 1: **Rekapitulace podpor podle věcného zaměření a forem (mil. Kč)**

Věcné zaměření	Období 1995 - 2001		
	Celkem	Ročně	%
AGRÁRNÍ SEKTOR A SPOTŘEBITELÉ CELKEM			
A. Podpora cen	114 503	16 358	55,3
V tom – zem. výrobců	108 756	15 537	52,6
- spotřebitelských	5 747	821	2,8
B. Přímé podpory	28 065	4 009	13,6
C. Subvence vstupů a úlevy plateb	39 652	5 665	19,2
D. Obecné služby	24 703	3 529	11,9
Celkem	206 923	29 560	100,0
V tom – zemědělství	182 111	26 016	88,0
- zprac. průmysl	9 541	1 363	4,6
- obchod	9 524	1 361	4,6
- spotřebitelé	5 747	821	2,8
V tom – daň. poplatníci výrobcům	100 849	14 407	48,7
- spotřebitelé výrobcům	100 327	1 432	48,5
- daň. poplatníci spotřebitelům	5 747	821	2,8
ZEMĚDĚLSTVÍ – VÝDAJE DAŇOVÝCH POPLATNÍKŮ			
B. Přímé podpory	26 037	3 720	31,8
V tom – komoditní	6 814	973	8,3
- obecné	19 223	2 746	23,5
C. Subvence vstupů a úlevy plateb	31 044	4 435	38,0
V tom – investiční	20 075	2 868	24,5
- ostatní	10 969	1 567	13,4
D. Obecné služby	24 703	3 529	30,2
Celkem	81 784	11 683	100,0

Pramen: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2002, upraveno

Česká republika před vstupem do Evropské unie využívala pro podporu zemědělství tyto programy:

- PHARE
- SAPARD

PHARE

Jednalo se o jeden z předstupních programů. V letech 1992 – 2002 čerpalo Ministerstvo zemědělství (dále jen Mze) celkem v rámci projektů *Phare* částku přes 37 mil.€. Zemědělský program Phare byl zpočátku zaměřen zejména na restrukturalizaci, případně rozvoj podnikatelských aktivit. Od Národního programu 2000, byl zemědělský program Phare zaměřen na budování institucí (Institution building) nutných pro vstup do EU. Všechny projekty byly přínosem a prostředky byly náležitě využity. Mezi významné podporované oblasti patří veterinární a rostlinolékařská služba, budování struktur Společné zemědělské politiky (SZP), Integrovaného administrativního kontrolního systému (IACS), bezpečnost potravin a další. Pokud jde o přípravu MZe na strukturální politiku a rozvoj venkova, nejprve se realizovaly projekty Phare zaměřené na přípravu programu SAPARD.

První projekt Phare, CZ 9807-03 „*Příprava na účast v programu SAPARD*“, byl zahájen 15. listopadu 1999. Cílem bylo napomoci při akreditaci platební agentury a certifikaci účtů, při přípravě legislativního rámce, vytváření monitorovacích výborů a výběrových komisí pro program SAPARD. Druhý projekt, CZ 9807-01 „*Vybudování národní rozvojové strategie a příprava na strukturální a kohezní fondy*“, je součástí Phare SPP (Special Preparatory Program). Projekt byl zahájen 10. listopadu 1999 a ukončen na jaře 2001. Předmětem části tohoto projektu určené pro MZe byla pomoc zahraničních partnerů při vytváření administrativní a strukturální kapacity Mze pro implementaci programu SAPARD v České republice.

Program přeshraniční spolupráce (Phare CBC)

Od roku 1994 byl na základě nařízení Evropské komise č.1528/94 realizován *Program přeshraniční spolupráce (Phare CBC)*. Byl zahájen pouze pro území při česko-německé hranici, od roku 1995 pak pro území při česko-rakouské hranici a v roce 1999 byla přeshraniční spolupráce ve smyslu nařízení Evropské komise k realizaci přeshraniční spolupráce v rámci programu Phare č. 2760/1998 rozšířena i na hranici s Polskem a Slovenskem.

SAPARD

Program *SAPARD* byl určený pro deset kandidátských zemí a na základě návrhu EK napomáhal kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke Společné zemědělské politice (CAP/SZP), strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově. OP Zemědělství navazoval na „Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR na období 2000 - 2006“ programu SAPARD.

Hlavní cíle:

- ✓ přispět k zavádění *acquis communautaire* v oblasti společné zemědělské politiky;
- ✓ řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí.

Priority a opatření programu SAPARD:

- *Priorita I: Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu*
 - Opatření:
 - Investice do zemědělského majetku.
 - Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu.

- Zlepšení struktur pro kontrolu kvality, kvalitu potravin a ochranu spotřebitele.
- Meliorace a pozemkové úpravy.
- *Priorita II: Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí*
 - Opatření:
 - Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury.
 - Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností, zajišťující rozmanitost činností a alternativní zdroje příjmu.
 - Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a uchování krajiny.
- *Priorita III: Podmínky pro plné využití Plánu SAPARD*
 - Opatření:
 - Zlepšování profesního vzdělávání.
 - Technická pomoc.

Finanční alokace EU pro program SAPARD byly navrženy ve výši 163 056 175 € (v cenách roku 2002) na období 2000 – 2006 s roční alokací ve výši cca 23 mil. €. V roce 2004 vstoupila ČR do Evropské unie. Poslední alokaci získala ČR z programu SAPARD v roce 2003.

3.2.1.3 Programy využívané v období 2004 - 2006

Kapitola je rozdělena na dvě části a to:

- A. Podpory z prostředků Evropské unie
- B. Programy v ČR

A. Podpory z prostředků Evropské unie

Na režim uvolňování prostředků ze zdrojů EU se vztahovalo vládní nařízení č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem.

Toto nařízení se vztahovalo na:

- Podporu soukromého skladování vína, hroznového moštu, zahuštěného hroznového moštu a rektifikovaného moštového koncentrátu.
- Podporu na užití hroznů, hroznového moštu a zahuštěného hroznového moštu k výrobě hroznové šťávy.
- Podporu na užití zahuštěného hroznového moštu a rektifikovaného moštového koncentrátu ke zvýšení obsahu alkoholu vinařských produktů.
- Podporu destilace
- Podporu na restrukturalizaci a přeměnu vinic:

a) Přeměna vinice:

- změnou odrůdové skladby;
- zvýšením počtu keřů ve vinici;
- přesunem vinice do svahu;
- klučením.

b) Ochrana vinice před škodami způsobovanými zvěří

c) Výsadba vinice bez výsadbového práva na základě závazku vykloučit jinou vinici do konce třetího vinařského roku od provedení výsadby

B. Programy v ČR

Tyto programy lze rozdělit na programy týkající se podpory vinařství v oblasti zemědělství a programy týkající se podpory vinařství v oblasti cestovního ruchu.

Podpora vinařství v oblasti zemědělství:

- Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006
- Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ v letech 2004-2006

Podpora vinařství v oblasti cestovního ruchu:

- Společný regionální operační program 2004 – 2006

Výše uvedené programy pro oblast zemědělství a cestovního ruchu jsou rozvedeny v následujícím textu.

Podpora vinařství v oblasti zemědělství

Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 - 2006

V rámci tohoto programu bylo možné pro oblast vinařství využít *Agro-environmentální opatření* (dále jen AEO). Toto opatření mělo za úkol podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Podpora měla formu vyrovnávacího příspěvku na hektar zemědělské půdy. Platby v AEO se každoročně opakovaly po dobu trvání závazku zemědělce tj. pět let, a to i v tom případě, že bylo plnění závazku spojeno s vyššími náklady na počátku trvání závazku. Příjemce podpory je fyzická nebo právnická osoba provozující zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost.

Tab č. 2: **Přehled financování opatření v letech 2004 – 2006 v EUR (v současných cenách)**

Opatření	2004 - 2006		kofinancování v %
	Celkem veřejné zdroje	z toho příspěvek EU	
AEO	335 681 829	269 047 415	85

Pramen: Ministerstvo zemědělství, 2006, upraveno

Pro podporu vinařství v zemědělské oblasti bylo možné využít opatření *Šetrné způsoby hospodaření*. V rámci tohoto opatření bylo možné využít tato podopatření:

- Ekologické zemědělství
- Integrovaná produkce

Šetrné způsoby hospodaření

Obsahovalo tituly, které podporovaly komplexní způsoby hospodaření na zemědělské půdě šetrné ke složkám životního prostředí a poskytovalo základ pro poskytování kvalitních surovin zabezpečující nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin. Tituly bylo možné uplatňovat na celém území České republiky.

Tab č. 3: **Rozsah podopatření**

Titul	Možný rozsah	Očekávaný rozsah	Cílenost
Ekologické zemědělství	výměra ZPF v ČR	375 000 ha	Zemědělská půda ČR
Integrovaná produkce	40 000 ha	25 000 ha	Trvalé kultury ČR

Pramen: Ministerstvo zemědělství, 2004

Ekologické zemědělství (EZ)

Po vstupu ČR do Evropské unie docházelo k dynamickému rozvoji ekologického zemědělství v ČR, jako systému zemědělské produkce, který byl šetrný ke všem složkám životního prostředí. Podopatření ekologické zemědělství bylo horizontálně uplatňováno na celém území ČR a bylo kombinovatelné se všemi tituly ostatních podopatření. Základním posláním ekologického zemědělství je ochrana základních složek životního prostředí (půda, voda, ovzduší, organismy a agroekosystémy), včetně uchování a zvýšení biodiverzity. Dalším úkolem EZ bylo zajištění bioproduktů a nového biotruhu pro certifikované bioprodukty a biopotraviny, které budou uplatněny především na domácím trhu. Cílené podpory by měly pomoci tvorbě vyvážené struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství a k dosažení podílu ekologického zemědělství na celkové výměře ZPF ve výši min. 8 % (v roce 2002 - 5,3 % ZPF).

Integrovaná produkce (IP)

Jedná se o systém hospodaření zaměřený na poskytování bezpečných potravin a podporu přirozeně vyváženého agroekosystému sadů a vinic. Pravidla hospodaření

v IP byly vymezeny vlastním popisem managementu. Podopatření bylo možné uplatňovat horizontálně na celém území ČR. Základním cílem tohoto titulu byla především ochrana životního prostředí, vytváření prostoru pro tvorbu vyváženého a přirozeného prostředí ovocných sadů a vinic s vyrovnaným druhovým zastoupením rostlin a živočichů vázaných na tento typ agroekosystému. Kromě toho se podílí na produkci surovin (ovoce a hroznů révy vinné), které jsou výchozí základnou pro výrobu kvalitních potravin splňující podmínky bezpečnosti potravin, jako jednoho z důležitých prvků společné zemědělské politiky EU. Titul IP nebyl kombinovatelný s žádným jiným titulem.

OP „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ v letech 2004-2006

Strategie operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (dále jen RVMZ) byla zaměřena na klíčové potřeby zemědělství a venkova a odrážela se v prioritách operačního programu RVMZ, které byly v souladu s 5. prioritní osou Národního rozvojového plánu 2004 - 2006 – Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Cílem prioritní osy bylo zlepšení podmínek života venkovského obyvatelstva, zvýšení konkurenceschopnosti a produktivity práce v zemědělství a posílení jeho mimoprodukčních funkcí. S tím souvisela zejména podpora investic do nových technologií, do lidského kapitálu a podpora vytváření alternativních pracovních míst. Významně byly podporovány aktivity vedoucí k udržení, především mladých, obyvatel na venkovu a ke stabilizaci venkovského osídlení. Podpora se zaměřila zvláště na rozvíjení mimoprodukčních funkcí zemědělské výroby, které zahrnovaly větší diverzifikaci zemědělství a dokončení jeho restrukturalizace. Hlavní váha operačního programu RVMZ byla kladena na investice do zemědělství, včetně podpory mladých zemědělců a dále na zpracování produktů zemědělské výroby. Strategie operačního programu RVMZ byla v programovacím období 2004 – 2006 spolufinancována z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (dále jen EAGGF) – sekce orientační.

Pro podporu vinařství v zemědělské oblasti bylo možné využít tyto priority a opatření:

- Priorita I.: „Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství“
 - Opatření 1.1: Investice do zemědělského majetku
 - podopatření 1.1.2 „Prohlubování diverzifikace zemědělských činností“
 - Opatření 1.2: Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing
- Priorita II.: „Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání“
 - Opatření 2.1: Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí
 - podopatření 2.1.5 Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství

Tyto priority a opatření, které bylo možné využít pro podporu vinařství, jsou dále rozvedeny v následujícím textu.

Priorita I.: „Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství“

Byla zaměřena na investice do zemědělského majetku a zemědělských podniků, dále na zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing a v neposlední řadě na lesní hospodářství. Byla orientována na podporu zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství a kofinancována ze strukturálního fondu EAGGF. Cílem Priority I v oblasti zemědělství bylo především zajištění jeho větší konkurenceschopnosti a adaptaci na podmínky evropského trhu, zvýšení produktivity práce, zvýšení přidané hodnoty a kvality zemědělských produktů a tím i zvýšení příjmů v zemědělství. Velice důležitým aspektem, který Priorita I sledovala, bylo snižování a odstraňování negativních vlivů zemědělské produkce na životní prostředí, ochrana vod a půdy před znečištěním ze zemědělských zdrojů. V rámci této priority bylo možno využít pro podporu vinařství opatření 1.1 Investice do zemědělského majetku.

Opatření 1.1: Investice do zemědělského majetku

V rámci tohoto opatření bylo možné využít *podopatření 1.1.2 „Prohlubování diverzifikace zemědělských činností“*. Cílem podpory byl rozvoj oblastí vedlejšího výtěžku, zlepšení příjmů zemědělských podniků a rodin na venkově. Dále zlepšení image zemědělství, kvalitativní zlepšení nabídky v rámci venkovského prostoru s orientací na cílové skupiny, zlepšení marketingu regionálních produktů a zlepšení úrovně poskytovaných služeb a uceleného image regionu. Příjemcem podpory byly fyzické a právnické osoby nebo osoby zapsané do evidence samostatně hospodařících rolníků, jejichž příjmy pocházely ze zemědělské výroby.

Druh a výše podpory

Přímá nenávratná podpora

- Způsob financování: podílové financování
- Výše podpory: do 50 % přijatelných nákladů
- Příspěvek z EU maximálně 35 % přijatelných nákladů.
- Příspěvek ze státního rozpočtu ČR maximálně 15 % přijatelných nákladů.

Přijatelné náklady, na které mohla být poskytnuta podpora byly od 2 tis. € (cca 63,6 tis. Kč) do 50 tis. € (cca 1,59 mil. Kč) na každý jednotlivý projekt. Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory /nositele projektu mohla být 200 tis. € (cca 6,36 mil. Kč) v období 2004 – 2006. Z celkových zdrojů v období 2004 – 2006 na toto podopatření ve výši 2,26 mil. € (cca 71,88 mil. Kč) tvořily celkové veřejné zdroje 1,24 mil. € (cca 9,43 mil. Kč), z toho kofinancování z EAGGF bylo 0,78 mil. € (cca 24,81 mil. Kč).

Opatření 1.2: Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing

Opatření zabezpečovalo transfer nových technologií a inovací do zpracování zemědělských produktů (včetně IPPC), zvyšovalo standard výrobků ze zemědělské produkce, rozvoj výrobních oborů využívajících tuzemskou zemědělskou produkci

a zlepšovalo marketing zemědělských výrobků. Cílem podpory bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu. Dále vytvoření nových pracovních míst, zřizování a modernizace technologií s vyšším stupněm zpracování, zvyšování kvality produktů a snížení negativních dopadů na životní prostředí. Bylo také podporováno zavedení technologií šetrnějších k životnímu prostředí, dodržování požadavků welfare, snižování výrobních nákladů a zlepšení managementu kvality. Příjemcem dotace byli podnikatelé, kteří vyráběli, nakupovali, dováželi nebo skladovali potraviny za účelem jejich uvádění do oběhu, osoby, která s nimi obchodují. U subjektů s případnou státní účastí musí být podíl této účasti nižší než 25 %.

Druh a výše podpory

Přímá nenávratná dotace

- Způsob financování: podílové financování
- Výše dotace: do 50 % přijatelných nákladů projektu.
- Příspěvek EU do 35 % přijatelných nákladů.

Přijatelné náklady na které může být poskytnuta podpora jsou od 12 tis. € (cca 382 tis. Kč) do 1 mil. € (cca 32 mil. Kč) na každý jednotlivý projekt. Maximální výše dotace na jednoho příjemce podpory /nositele projektu může být 3 mil. € (cca 95 mil. Kč) v období 2004 – 2006.

Priorita II.: „Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání“

Byla zaměřena zejména na rozvoj venkova a obsahovala široké spektrum aktivit. Je orientována na pozemkové úpravy, vodní hospodářství, rozvoj venkova, odborné vzdělávání a rybářství a byla kofinancována ze strukturálních fondů EAGGF a FIG. Cílem Priority II bylo uspořádání vlastnických práv k pozemkům, prostorové a funkční úpravy pozemků a jejich reálné vytyčení. Vyjasnění vlastnických vztahů prostřednictvím pozemkových úprav, zapsání vlastnických práv včetně geodetických

informací o vlastnických pozemcích, je předpokladem pro trh s půdou a investice do půdy.

Opatření 2.1: Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Lze využít podopatření 2.1.5 *Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství*. Cílem tohoto podopatření je vytvoření dalších zdrojů příjmů subjektů podnikajících v zemědělské výrobě. Cílem podpory byl rozvoj oblastí vedlejšího výtěžku v rámci agroturistiky jako další alternativy ke zlepšení příjmů zemědělských podniků a rodin na venkově. Dále spoluvytváření odvětví cestovního ruchu – dovolená na statku / prázdniny na venkově, zlepšení image zemědělství v propojení s tradičním venkovským prostředím a kvalitativní zlepšení celkové turistické nabídky v rámci venkovského prostoru s orientací na cílové skupiny. Příjemcem podpory byli fyzické a právnické osoby nebo samostatně hospodařící rolníci, jejichž příjmy pocházejí ze zemědělské výroby.

Druh a výše podpory

Přímá nenávratná podpora

- Způsob financování: podílové financování
- Výše podpory: do 50 % částky přijatelných nákladů,
- Příspěvek z EU maximálně 35 % přijatelných nákladů
- Příspěvek ze státního rozpočtu ČR maximálně 15 % přijatelných nákladů.

Minimálně 10 tis. € (cca 318 tis. Kč) maximálně 80 tis. € (cca 2,5 mil. Kč) na každý jednotlivý projekt. Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory /nositele projektu mohla být 100 tis. € (cca 3,2 ml. Kč) v období 2004 – 2006. Z celkových zdrojů v období 2004 – 2006 na toto podopatření ve výši 5,60 mil. € (cca 178 mil. Kč) tvořily celkové veřejné zdroje 2,80 mil. € (cca 89 mil. Kč), z toho kofinancování z EAGGF je 2,00 mil. € (cca 63,6 mil. Kč). Vinařství bylo v období 2004 – 2006 ale také podporováno v oblasti cestovního ruchu ze Společného operačního

programu 2004 – 2006. Přehled priorit a opatření, které bylo možno využít pro podporu vinařství v oblasti cestovního ruchu, je více rozveden v následujícím textu.

Podpora vinařství v oblasti cestovního ruchu:

Společný regionální operační program 2004 – 2006

V rámci Společného regionálního programu byl podporován vedle tradičních produktů cestovního ruchu (lázeňství, městská turistika, kulturně poznávací turistika, sportovní, pěší turistika apod.) i rozvoj dalších odvětví cestovního ruchu jako je např. cykloturistika (rozvoj mezinárodních cyklotras) a s ní spojená vinařská turistika, kongresový cestovní ruch, církevní cestovní ruch a nové produkty kulturního cestovního ruchu (Stezky dědictví, průmyslové skanzeny či památky apod.). Venkovská turistika se svými produkty (agroturistika, ekoturistika, atd.) může ekonomicky oživit řadu oblastí na území severní Moravy a Slezska, Českomoravské vysočiny a také bývalých vojenských újezdů podél česko-německých a česko-rakouských hranic. Rozvoj cestovního ruchu naráží v regionech na bariéry:

- nekvalitní a v některých aspektech nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu a nerozvinutých služeb;
- nedostatek potřebných odborníků pro řízení rozvoje cestovního ruchu i pro řízení samotných zařízení (ubytovacích, informačních, marketingových);
- absence marketingových koncepcí rozvoje ČR jako evropské destinace;
- nízká úroveň partnerství mezi NNO, podnikatelskými subjekty, obcemi, kraji a státem;
- omezené finanční prostředky pro rozvoj podnikání;
- nedostatek nosných projektů vedoucích k tvorbě produktů ČR;
- nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví;
- nízká technická úroveň a vybavenost zařízení koupališť na vodních tocích a nádržích, včetně uměle vybudovaných koupališť (bazény), ale i vybavení

turistických tras, lyžařských a běžeckých tratí a cyklotras (odpočívadla, hygienická zařízení apod.);

- nedostatečné zavádění nových informačních technologií v cestovním ruchu (např. nedostatečný národní informační a rezervační systém cestovního ruchu včetně regionální úrovně, neprovázanost sítě budovaných Turistických informačních center);

Pro podporu vinařství v oblasti cestovního ruchu bylo možno využít tuto prioritu a opatření:

- Priorita 4 *Rozvoj cestovního ruchu*
 - Opatření 4.1 Rozvoj služeb pro cestovní ruch
 - Podopatření 4.1.1 (národní úroveň)
 - Podopatření 4.1.2 (regionální úroveň)
 - Opatření 4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch
 - Podopatření 4.2.1 Podpora národní infrastruktury ČR
 - Podopatření 4.2.2 Podpora místní infrastruktury ČR

Priorita a její opatření, které bylo možné využít pro podporu vinařství v oblasti cestovního ruchu, jsou více rozvedeny v následujícím textu.

Priorita 4: Rozvoj cestovního ruchu

Cílem priority bylo zlepšení kvality služeb cestovního ruchu, vytváření nových atraktivit, produktů a podniků v cestovním ruchu v regionech vč. venkovské turistiky. Dalším cílem bylo aktivní využití historického, kulturního a přírodního bohatství regionů pro cestovní ruch, vč. využití tradic, zejména na venkově. Celkové náklady na prioritu činily pro období 2004 - 2006 144, 1 mil. €. Význam této priority pro ekonomický a sociální rozvoj regionů byl podtržen příspěvkem 108, 1 mil. € z ERDF v období let 2004 – 2006.

Opatření 4.1 Rozvoj služeb pro cestovní ruch

Opatření bylo zaměřeno na projekty nadregionálního a mezinárodního významu nebo na projekty, pokrývající více regionů soudržnosti. Také bylo zaměřeno na projekty regionálního a místního významu. V rámci tohoto opatření byly podporovány subjekty nakupující služby, týkající se oblasti cestovního ruchu. Mezi tyto služby možno počítat akce spojené s vytvářením partnerství veřejného a soukromého sektoru (spolková, poradenská a informační činnost). Dále byly podporovány účasti na veletrzích, pořádání symposií a konferencí o cestovním ruchu. Byla také podporována tvorba propagačních materiálů, marketingových aktivit a zavádění jednotného systému značení aktivit v cestovním ruchu

Podopatření 4.1.1 (národní úroveň)

Toto podopatření bylo podporováno nevratnou přímou pomocí. Souviselo to s omezeným počtem nadregionálních projektů. Konečnými uživateli byli státem zřízené organizace (např. CzechTourism), nestátní neziskové organizace, kraje, svazky obcí v přirozených turistických regionech.

Podopatření 4.1.2 (regionální úroveň)

Toto podopatření bylo podporováno formou grantových schémat. Konečnými uživateli byli kraje, obce, svazky obcí, malé a střední podniky (odvětví cestovního ruchu), organizace zřizované kraji nebo obcemi a nestátní neziskové organizace. V případě podpory malých a středních podniků byly konečnými příjemci kraje.

Opatření 4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

V rámci tohoto opatření byly podporovány investiční projekty, zaměřené na rozvoj infrastruktury potřebné pro cestovní ruch. Podpora byla hlavně zaměřena na investice, které vytvářejí příjem pro region, přitahují turisty a jsou součástí integrovaného regionálního nebo národního plánu rozvoje cestovního ruchu. Kde to bylo vhodné, by měly být investice do infrastruktury v rámci tohoto opatření

kombinovány v rámci jednoho „balíčku“ s „měkkými“ neinvestičními opatřeními (opatření 4.1), jako např. publicita a marketing nových zařízení cestovního ruchu.

Podopatření 4.2.1 Podpora národní infrastruktury ČR

V rámci tohoto podopatření byl podpořen omezený počet větších projektů cestovního ruchu nadregionálního významu s podstatným ekonomickým dopadem, zaměřených na ucelené produkty cestovního ruchu v ČR (minimální velikost projektu 3 mil. €). Jednalo se o významné projekty nadregionálního významu z oblastí kongresové či lázeňské turistiky, dále o projekty z oblasti ekoturistiky, sportovně-rekreační komplexy a kulturní turistiky. V rámci podopatření bylo rovněž podporováno budování celostátního informačního systému cestovního ruchu. Konečnými uživateli byli státem zřizované organizace (např. CzechTourism), nestátní neziskové organizace, podnikatelské subjekty (v odvětví cestovního ruchu), obce, svazky obcí a kraje.

Podopatření 4.2.2 Podpora místní infrastruktury ČR

V rámci tohoto podopatření byly podporovány ucelenější projekty regionálního či místního významu se zřejmým ekonomickým dopadem, zaměřené na rozvoj infrastruktury potřebné pro cestovní ruch v obcích a regionech v souladu s analýzou potřeb regionů. Podporovány byly projekty, které byly zaměřené na revitalizaci kulturních, technických a průmyslových památek a kulturního dědictví pro jejich využití v rozvoji cestovního ruchu. Dále byly podporovány projekty rozvoje místních či regionálních informačních systémů cestovního ruchu kompatibilních s národními systémy. Byly také podporovány projekty na výstavbu či obnovu vybavenosti v oblasti sportu, rekreace (např. infrastruktura rekreační plavby), lázeňství, obnovu a rozvoj turistických stezek a cyklostezky včetně doplňkových zařízení. Projekty byly podporovány nevratnou přímou pomocí (dotace). Konečnými uživateli byli obce, svazky obcí, kraje, nestátní neziskové organizace, malé a střední podniky (v odvětví cestovního ruchu) a státem zřizované organizace. Následující kapitola se zabývá ex-ante hodnocení systému finančních podpor do oblasti vinařství v období 2007 – 2013.

3.2.2 Ex-ante hodnocení systému finančních podpor do oblasti vinařství v období 2007 - 2013

3.2.2.1 Strategické dokumenty

Strategické dokumenty, ze kterých se vychází při podpoře zemědělství v novém programovacím období 2007 – 2013:

- Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013
- Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013

Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013

Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013 (dále jen NRP ČR) vznikl na základě potřeby aktualizace Národního rozvojového plánu ČR 2004 –2006. Jedná se o integrovaný dokument, který plně odráží změny vyplývající z odlišného přístupu k evropské politice hospodářské a sociální soudržnosti 2007 – 2013, především jde o posun Cílů politiky soudržnosti EU, nový přístup k procesu programování a nové ambice ČR jako plnohodnotného člena EU v dalším programovacím období.

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (dále jen NSPRV) vychází z hlavních strategických priorit EU pro léta 2007–2013 s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Národní strategický plán rozvoje venkova ČR bude realizován v období let 2007 - 2013, prostřednictvím Programu rozvoje venkova (dále jen PRV). Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013 je kompatibilní se základními národními strategickými dokumenty. Strategické cíle vycházející z agrárních strategií a koncepcí ČR jsou plně v souladu s cíli NSPRV.

Veškeré prostředky alokované z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova pro Českou republiku budou součástí zdrojů veřejné podpory. Tyto prostředky budou spravovány akreditovanou platební agenturou. V uplynulých letech byly v ČR realizovány programy pro rozvoj zemědělství a venkova spolufinancované z EU.

NSPRV na tyto programy plynule navazuje. Hodnocení úspěšnosti výše uvedených nástrojů a nabyté zkušenosti byly využity při tvorbě NSPRV na léta 2007 – 2013. Následující kapitola se zabývá programy, které jsou využívány v novém programovacím období.

3.2.2.2 Programy využívané v období 2007 - 2013

Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (dále jen PRV 2007 – 2013) je využíván pro podporu zemědělství a cestovního ruchu v novém programovacím období na národní úrovni. Na regionální úrovni lze využít pro podporu vinařství a vinařské turistiky ROP NUTS II Jihovýchod.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013 vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Slouží k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program bude také podporovat rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit sounáležitost obyvatel na venkově. Hlavní příležitostí pro rozvoj českého venkova a zemědělství je především využití potenciálu bohatých kulturních tradic českého venkova a mimoprodukční funkce zemědělství k rozvoji šetrných forem cestovního ruchu. Zemědělské subjekty hrají hlavní roli při péči o krajinu a přírodní hodnoty.

V období 2007 – 2013 budou využívány nové programy, které navazují na předcházející programy a to na Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro 2004 – 2006 a na operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ v letech 2004-2006. Nová opatření v PRV 2007 – 2013 navazují na jednotlivá opatření a podopatření z výše uvedených programů. V tomto období budou realizována prostřednictvím PRV 2007 – 2013 také nová opatření viz níže uvedená tabulka.

Tab č. 4: Návaznost opatření z předcházejících programových období

Název opatření PRV 2007 – 2013	Opatření/podopatření předcházejícího programu
Modernizace zemědělských podniků	1.1 Investice do zemědělského majetku (OP)
Investice do lesů	1.3 Lesní hospodářství (OP)
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	1.2 Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing (OP)
Pozemkové úpravy	2.1.1 Pozemkové úpravy (OP, SAPARD)
Seskupení producentů	Zakládání skupin výrobců (HRDP)
Odborné vzdělávání a informační činnost	2.2 Odborné vzdělávání (OP)
Zahájení činnosti mladých zemědělců	1.1.1 Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům (OP)
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Předčasné ukončení zemědělské činnosti (HRDP)
Využívání poradenských služeb	Opatření je nové
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech	Méně příznivé oblasti a oblasti s ekologickými omezeními (HRDP)
Platby v rámci Natury 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 200/60/ES (WFD)	Opatření je nové
Agroenvironmentální opatření	Agro-environmentální opatření (HRDP)
Zalesňování zemědělské půdy	Lesnictví (HRDP)
Platby v rámci Natury 2000 v lesích	Opatření je nové
Lesnicko-environmentální platby	Opatření je nové
Obnova lesnického potenciálu a podpora společenských funkcí lesů	Opatření je nové
Diverzifikace činností nezemědělské povahy	Diverzifikace zemědělských aktivit (OP)
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	2.2 SAPARD
Podpora cestovního ruchu	2.2 SAPARD 2.1.5 Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	2.1 a),b) SAPARD
Ochrana a rozvoj dědictví venkova	Opatření je nové
Vzdělávání a informace	Opatření je nové (částečně navazuje na 2.2 odborné vzdělávání – OP)
OSA IV LEADER	2.1.4 LEADER+ (OP), LEADER ČR

Pramen: Ministerstvo zemědělství, 2006

Pro podporu vinařství lze využít níže uvedené osy a opatření. Tyto osy jsou rozděleny na dvě části a to část, která podporuje vinařství v oblasti zemědělství a část, která podporuje vinařství v oblasti cestovního ruchu.

Podpora vinařství v zemědělské oblasti:

- *OSA I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví*
 - Opatření 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
 - Podopatření 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství
- *OSU II – Zlepšování životního prostředí a krajiny*
 - Opatření 1.3 Agroenvironmentální opatření
 - Podopatření 1.3.1 Postupy šetrné k životnímu prostředí
- *OSU III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova*
 - Opatření 1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Podpora vinařství v oblasti cestovního ruchu:

- *OSA III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova.*
 - Opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu

Výše uvedené osy a jejich opatření jsou více rozvedeny v následujícím textu.

Podpora vinařství v zemědělské oblasti:

OSA I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Tato osa je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Finanční alokace na osu I činí 22,39 % celkových prostředků Evropského zemědělského

fondy pro rozvoj venkova (dále jen EZFRV). Prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělských produktů, proto je na tyto účely soustředěno největší množství finančních prostředků.

Opatření 1.3: Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

Opatření navazuje na strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského odvětví, zejména se zaměřuje na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků, dále na rozvoj nových odbytišť pro zemědělské produkty, podporu marketingu zemědělských výrobků. Finanční prostředky tohoto opatření se čerpaly v plné výši finančního plánu programu a poptávka byla větší než disponibilní zdroje. Podpora je zaměřena na hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování, a/nebo uvádění na trh, a/nebo vývoje nových produktů, procesů a technologií vztahených k produktům. Investice zlepšují celkovou výkonnost podniku a přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského odvětví.

Podopatření 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství

Příjemci podpory mohou být výrobci potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu definovaných zákonem č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo výrobci dle zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů. Výše podpory bude poskytnuta ve formě příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše 50 % způsobilých výdajů projektu.

- Příspěvek EU 75 % veřejných zdrojů
- Příspěvek ČR 25% veřejných zdrojů

Částka způsobilých výdajů je na jeden projekt minimálně 200 tis. Kč. Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory činí 90 mil. Kč za období 2007-2013.

Pro podporu vinařství v zemědělské oblasti lze využít také následující osu, která je více rozvedena v následujícím textu.

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Opatření 1.3 Agroenvironmentální opatření

V rámci osy II lze využít pro podporu vinařství v oblasti zemědělství opatření 1.3 Agroenvironmentální opatření. Agroenvironmentální opatření (AEO) byla v roce 2005 realizována na celkové ploše 1 168 tis. ha. V rámci Agroenvironmentálního opatření lze využít podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí. Toto podopatření zahrnuje titul ekologické zemědělství (EZ) a titul integrovaná produkce (IP).

Podopatření 1.3.1 Postupy šetrné k životnímu prostředí

Toto podopatření zahrnuje 2 tituly: ekologické zemědělství (EZ) a integrovanou produkci (IP). Integrovaná produkce tvoří mezistupeň šetrných postupů mezi standardní konvenční produkcí a ekologickým zemědělstvím. Je vhodná právě pro kultury, u kterých lze jen obtížně aplikovat plný režim ekologického zemědělství.

Tab č. 5: **Rozsah podopatření**

Podopatření	Možný rozsah	Očekávaný rozsah	Cílenost
Postupy šetrné k životnímu prostředí	3 515 000 ha	310 000 ha	Zemědělská půda ČR

Pramen: Ministerstvo zemědělství, 2006

Cílem podopatření je podpora komplexních způsobů hospodaření na zemědělské půdě šetrných ke složkám životního prostředí a poskytujících základ pro produkci kvalitních surovin zabezpečujících nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin. Toto podopatření se ještě dělí na titul Ekologické zemědělství a Integrovanou produkci.

Titul 1.3.1.1 Ekologické zemědělství

Žadatel může žádat o podporu na travní porosty v případě, že intenzita chovu býložravců dosahuje nejméně 0,2 DJ/ha travního porostu obhospodařovaného v systému

EZ, nejvýše však 1,5 DJ/ha zemědělské půdy obhospodařované v systému EZ. Tuto intenzitu je žadatel povinen splňovat ke stanovenému dni v příslušném roce pětiletého období.

Forma a výše podpory:

➤ Orná půda:	4 620 Kč/ha (tj. 155,12 EUR/ha)
➤ Procent ztráty příjmů/vícenáklady:	100 %
➤ Travní porosty:	2 650 Kč/ha (tj. 88,97 EUR/ha)
➤ Procent ztráty příjmů/vícenáklady:	100 %
➤ Trvalé kultury:	25 285 Kč/ha (tj. 848,94 EUR/ha)
➤ Procent ztráty příjmů/vícenáklady:	62 %
➤ Zelenina a speciální byliny na orné půdě:	16 790 Kč/ha (tj. 563,73 EUR/ha)
➤ Procent ztráty příjmů/vícenáklady:	55 %

Titul 1.3.1.2 Integrovaná produkce

Titul integrovaná produkce je členěn na tři typy managementů – integrovaná produkce ovoce, révy vinné a zeleniny. Pro vinařství lze využít integrovanou produkci révy vinné, která je více rozvedena v následujícím textu.

Titul 1.3.1.2.2 Management integrovaná produkce révy vinné

Žadatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Vylučuje se souběžné pěstování révy vinné v systému konvenčním a integrovaném u jednoho pěstitele.
- Nepoužívat stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat povolené biologické prostředky na ochranu rostlin.
- Lze aplikovat prostředky obsahující měď (Cu²⁺) pouze v celkové roční dávce nepřekračující stanovený limit.
- Aplikovat hnojiva a statková hnojiva lze maximálně do výše 50 kg N/ha.

- Nejméně každé druhé meziřadí musí být do 3 let po ukončení výsadby vinice trvale pokryté bylinným porostem.
- Minimální intenzita integrované produkce je dána průměrným počtem 1800 keřů na 1 hektar vinic daného pozemku, na který má být poskytnuta podpora.

Forma a výše podpory

- Navrhovaná výše plateb 15 110 Kč/ha (tj. 507,32 EUR/ha)
- Procent ztráty příjmů/vícenáklady 100 %

Pro podporu vinařství v oblasti zemědělství lze využít i osu III, která je více rozvedena v následujícím textu.

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Opatření 1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Venkovský prostor v současné době téměř nevytváří nová pracovní místa, protože zájem o zaměstnávání ze strany zemědělských podniků je velmi nízký. Se snižováním zemědělské výroby, především některých výrob náročných na ruční práce (chmel, ovoce, zelenina apod.), klesá i potřeba sezónních pracovníků. Pro venkov je aktuálním problémem řešení stabilizace venkovského obyvatelstva prostřednictvím diverzifikace činností zemědělských podniků směrem k nezemědělským činnostem.

Cílem opatření je různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti. Dále různorodost venkovské ekonomiky, zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit. Příjemci podpory mohou být fyzické nebo právnické osoba nebo skupiny fyzických či právnických osob vykonávající zemědělskou činnost v zemědělském podniku v době využití podpory, s výjimkou zemědělských pracovníků.

Forma a výše podpory:

Přímá nenávratná dotace

- Maximální výše podpory 50 % celkových způsobilých nákladů.
- Minimální celkové způsobilé náklady na projekt jsou 50 000 Kč.
- Míra podpory: EU 75 %, národní veřejné zdroje 25 %.

Výše uvedené osy a opatření je možné využít pro podporu vinařství v oblasti zemědělství. Vinařství v novém programovacím období je podporováno i v oblasti cestovního ruchu. Tato oblast je více rozvedena v následujícím textu.

Podpora vinařství v oblasti cestovního ruchu

OSA III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

V rámci této osy lze pro podporu vinařství v oblasti cestovního ruchu využít opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu.

Opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu

Opatření rozvíjí aktivity zaměřené na diverzifikaci venkovské ekonomiky rozvojem cestovního ruchu, zejména ve spojení s využitím přírodního a kulturního dědictví oblasti. V České republice doposud není plně rozvinuta venkovská turistika a není využit potenciál zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Cestovní ruch přitom vykazuje nejdynamičtější růst a poskytuje mnoho pracovních příležitostí i pro nekvalifikované pracovní síly. Zvyšuje odbyt místních specialit a řemesel.

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR) bude navazovat obecnou podporou regionálního cestovního ruchu (služby, informační centra cestovního ruchu, marketing na celostátních a zahraničních veletrzích s náklady od 10 mil. Kč). Cílem opatření je různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti. Dále různorodost venkovské

ekonomiky, zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit.

Podporováno bude také zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování, budování a značení pěších tras, *vinařských stezek*, odpočinkových míst, hipostezek, vč. využití zvířat v rámci cestovního ruchu a nákupu a výsadby doprovodné zeleně. Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel - fyzická i právnická osoba, nezemědělský podnikatel pouze pokud činnost zahajuje, nebo má kratší než dvouletou historii a neziskové organizace (včetně zájmových sdružení a spolků) s právní subjektivitou.

Forma a výše podpory

Přímá nenávratná dotace.

- Maximální výše podpory činí 50 % celkových způsobilých nákladů pro podnikatelské subjekty, 90 % pro neziskové organizace.
- Minimální celkové způsobilé náklady na projekt jsou 50 000 Kč.
- Míra podpory EU 75 %, národní veřejné zdroje 25 %.

ROP NUTS II Jihovýchod

Regionální operační program² pro NUTS 2 Jihovýchod (dále jen ROP Jihovýchod) je využíván v programovacím období 2007 – 2013. ROP Jihovýchod je jedním ze sedmi regionálních nástupců jednoho společného národního programu, a to Společného regionálního programu pro období 2004 – 2006 (SROP). Pod ROP Jihovýchod spadají dva kraje a to Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Operační program ROP Jihovýchod je spolufinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje. Celková alokace na program činí 704, 5 mil. € (15,12 % z celkové alokace pro všechny ROPy). Globálním cílem programu je „*Růst konkurenceschopnosti a prosperity regionu při zvyšování kvality života obyvatel*“. Záměrem tohoto rozvojově koncipovaného cíle je

² Informace byly získány z *ROP pro NUTS 2 Jihovýchod*. Brno: 2006. 114 s. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-op>.

dosažení ekonomické, sociální a kulturní úrovně regionu srovnatelné s vyspělými regiony Evropy. Specifické cíle programu:

- Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí.
- Zvýšit účast cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu.
- Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově.

Dále se operační program ROP Jihovýchod člení do prioritních os a oblastí podpor. Prioritní osy a oblasti podpory programu jsou uvedeny v následujícím textu.

Prioritní osy a oblasti podpory programu

- *Prioritní osa 1 - Dostupnost dopravy*
 - 1.1 Rozvoj dopravní infrastruktury v regionu
 - 1.2 Rozvoj dopravní obslužnosti a veřejné dopravy
 - 1.3 Obnova vozového parku drážních vozidel hromadné přepravy osob
 - 1.4 Rozvoj infrastruktury pro nemotornou dopravu
- *Prioritní osa 2 - Rozvoj udržitelného cestovního ruchu*
 - 2.1 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch
 - 2.2 Rozvoj služeb v cestovního ruchu
- *Prioritní osa 3 - Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel*
 - 3.1 Rozvoj urbanizačních center
 - 3.2 Rozvoj regionálních středisek
 - 3.3 Rozvoj a stabilizace venkovských sídel
 - 3.4 Veřejné služby regionálního významu
- *Prioritní osa 4 - Technická pomoc*
 - 4.1 Aktivity spojené s realizací a řízením ROP
 - 4.2 Podpora absorpční kapacity
 - 4.3 Podpora absorpční kapacity

Pro podporu vinařské turistiky lze v rámci programu ROP Jihovýchod využít tuto prioritní osu a oblast podpory programu:

Prioritní osa 2 - Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

Opatření 2.1 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

Podporované aktivity:

- výstavba či modernizace ubytovacích a stravovacích zařízení s přímou vazbou na cestovní ruch;
- výstavba či modernizace infrastruktury pro potřeby cestovního ruchu (např. skanzeny, muzea a obdobná zařízení, kongresová centra, wellness a lázeňská zařízení aj.);
- výstavba a rekonstrukce přístupových komunikací (včetně souvisejících chodníků) k turistickým objektům a kulturním památkám (např. k hradům a zámkům, k lyžařským vlekům, k cyklostezkám, k turistickým stezkám apod.);
- rozvoj informačních systémů cestovního ruchu a míst s veřejně přístupným internetem využívaných návštěvníky regionu;
- značení, opravy a úpravy cyklotras, budování a rekonstrukce turistických tras pro pěší a lyžaře a naučných stezek včetně doplňkového zařízení (např. cyklistická parkoviště, úschovny kol, odpočívadla apod.), stavba hipposteze a doprovodné infrastruktury (např. u koňských stanic).

Opatření 2.2 Rozvoj služeb v cestovního ruchu

Podporované aktivity:

- tvorba marketingových strategií a strategií jednotlivých druhů cestovního ruchu regionálního a místního významu;
- tvorba místních a regionálních systémů informování turistů o přírodních a kulturních zajímavostech;
- tvorba produktů cestovního ruchu a jejich propagace;

- podpora marketingových a propagačních kampaní;
- tvorba nových vícejazyčných listových, elektronických a digitálních propagačních materiálů a předmětů;
- konání seminářů a sympozií o cestovním ruchu na regionální úrovni.

Region Jihovýchod, pod který spadá jak Jihomoravský kraj, tak kraj Vysočina má velmi dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Geografická poloha, přírodní podmínky i historický a ekonomický vývoj regionu vytvářejí velmi rozmanitý turistický potenciál. Pro Jihomoravský kraj je typická zejména poptávka individuálních turistů po pobytové turistice u vody, naučné kulturní turistice a pěší a cyklistické turistice po přírodních zajímavostech. Specifikem kraje je poptávka spojená s *vinařskou turistikou*. Vinařská turistika patří mezi regionálně významné druhy cestovního ruchu a je zároveň zařazena mezi specifickou formu cestovního ruchu co se týče Jihomoravského kraje. Rozvíjí se též vodní turistika.

Záměrem Jižní Moravy je stát se moderně řízenou turistickou destinací středoevropského významu. Existující potenciál nabídky cestovního ruchu v Jihomoravském kraji je však využíván jen z části. Důvodem těchto omezení je především nedostatečná základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu, podobně i nabídka a kvalita služeb nesplňuje v mnoha střediscích současný požadovaný standard, chybí nabídka specializovaných a originálních programů, rezervy jsou i v turistických informacích, propagaci a marketingu. Snižování existujících regionálních rozdílů uvnitř krajů i celého regionu soudržnosti Jihovýchod je cílem regionální politiky na této úrovni. Její snahou by měla být podpora takových forem rozvoje, které odpovídají potenciálu daného území. Je třeba hledat možnosti a budovat podmínky pro takové socioekonomické aktivity, které budou zohledňovat specifika problémových území, která mají většinou dobré životní prostředí.

V praxi to znamená možnost se orientovat převážně na podporu rozvoje šetrného cestovního ruchu a rekreace, zpracování místních produktů, na řemeslnou a zemědělskou výrobu a také na podporu vytváření podmínek pro kvalitní bydlení v environmentálně hodnotné krajině. Podmínkou plnohodnotného rozvoje těchto území

musí být zajištění dobré dostupnosti veřejných služeb prostřednictvím kvalitní dopravní infrastruktury i veřejné dopravy a postupné zlepšování stavu technické infrastruktury v těchto obcích.

Oba kraje, které tvoří region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod, mají v rámci svých každoročních rozpočtů vyčleněny finanční nástroje pro podporu rozvoje regionu. Jedná se především o grantové programy jednotlivých odborů krajských úřadů (odbor regionálního rozvoje, odbor kultury a památkové péče, odbor školství, odbor informatiky, odbor životního prostředí). Výrazným finančním podpůrným nástrojem v kraji Vysočina je od roku 2002 *Fond Vysočiny*, který každoročně vyhlašuje několik grantových programů zaměřených na podporu obcí, spolkovou činnost, sběr a třídění odpadu, propagaci regionu, rozvoj ICT či rozvoj podnikání. Následující kapitola se zabývá marketingovými nástroji pro rozvoj vinařství.

3.3. Marketingové nástroje pro rozvoj vinařství

V současné době je vinaři většinou preferována oblastní reklama a reklama vytvářena Vinařským fondem ČR. Konzumní společnost se ale většinou cítí být přetížena tzv. mediální reklamou a negativně je posuzována dokonce i reklama v televizi. Marketing totiž neznamená pouhý prodej, ale celkovou sumu schopností prodejce ztotožnit se s potřebami zákazníka. Prodej je totiž jen špičkou marketingového ledovce. Velký důraz by proto měl být vinaři kladen na poctivost, průhlednost, prodejní etiku a schopnost ztotožnit se s potřebami klienta.

Jestliže se vinaři povede sestavit sortiment takových vín, jejichž kvalita (chuť a vzhled) zákazníka osloví a budou-li pro něj tato vína atraktivní i po stránce cenové a distribuční, pak je dost pravděpodobné, že si zákazník nabízené víno koupí i bez ohledu na reklamu. Dle *Schätzela (2004)* má komunikace u vína zvláštní, ne-li zcela rozhodující význam. Kroky při vytváření marketingové koncepce by měly být následující:

- velká reklamní tabule s logem na domě – orientace na zákazníka;

- přívětivý vnitřní dvůr s oleandry – příjemná celková atmosféra a přijímací prostředí;
- zvýraznění prostředí rodinného podniku bez zdůrazňování tradic– pravdivost a srozumitelnost;
- nová, ochutnávací místnost pro větší společnosti;
- plánování rozvozu (chlazení, parkovací místa, sanitární zařízení) – profesionální vybavení.

Důležité je mít dobře zorganizované *degustace*, které jsou spojené s poskytováním informací a se specifickými zážitky. Významné jsou i tzv. *víkendové semináře* jednak pro skupiny milovníků vína nebo pro jednotlivce. Témata víkendových seminářů mohou být tato:

- historie vinařství, vlastnosti odrůd;
- způsoby pěstování révy a zpracování hroznů;
- cvičení v sensorickém posuzování vín;
- kombinace jídla a vína.

Dalším významným prvkem je dle *Schätzela (2004)* spolupráce vinařství a *cestovních kanceláří*. Cestovní kanceláře pořádají zájezdy i pro starší občany. Starší lidé zajímající se o vinařskou turistiku, nemají většinou možnost se ve svém věku aktivně věnovat vinařské cykloturistice. Důležité je, aby vinařství dodržovalo celoroční program zájezdů a ochutnávek. Optimální měsíce pro dny „otevřených dveří“ jsou duben až září. Důležité je také stanovení zásad strategického managementu pro vinařství. Zásady strategického managementu mohou mít tuto podobu:

1. Definování koncepce a vize.
2. Odvození podnikové filozofie.
3. Vytvoření katalogu služeb.
4. Použití vnitřního marketingu k vypracování identifikace.
5. vytvoření motivace.
6. Odvození komunikace.

7. Trvalá kontrola.
8. Vyvíjení nových idejí.
9. Neustálé zdokonalování podnikové koncepce.

Nejvyšším cílem každého vinařství by měla být snaha pevně k sobě připoutat a trvale uspokojovat své zákazníky těmi službami, které jsou jim nabízeny. Je třeba definovat a vytvořit si skupinu trvalých, kmenových zákazníků. Ve většině vinařství bývá slabým místem prodej. K dosažení vytčených marketingových cílů slouží čtyři klasické nástroje, tzv. *marketingový mix*:

- produkt;
- distribuce;
- komunikace;
- cena.

Marketingový mix slouží k tomu, aby se marketingová strategie podniku plně prosadila. Co se týče produktu, jeho obsah musí vždy splnit to, co slibuje jeho vzhled, a navíc by všechny produkty vinařství měly naznačovat svoji vzájemnou příbuznost. Ztvárnění produktu by mělo přihlížet k tradicím (nové nebo staré vinařství), metodám pěstování révy (ekologický nebo konvenční způsob výroby), cílovým skupinám zákazníků (starší lidé nebo mladá klientela) apod. Komunikační politika je důležitou součástí marketingového mixu. Týká se obvykle cenových změn, způsobu distribuce výrobků, používaných výrobních technologií a sortimentní politiky. Komunikační mix v sobě obvykle zahrnuje reklamu, podporu prodeje, vztahy s veřejností, sponzorování a osobní prodej. Podnikovou komunikaci tvoří strategické spojení všech reklamních aktivit, které zahrnují skutečně vše – od volby loga přes vnější vzhled budov, úpravu dvora, vzhled prostředí pro ochutnávky vína a vybavení kanceláří a prodejních prostor, až po ochutnávku, obchodní rozhovory a reklamní dopisy.

Při přímém prodeji lze za nejdůležitější nástroj komunikace a za hlavní cestu k plnému uspokojení potřeb klientů považovat dle *Schätzela (2004) osobní rozhovor*. Při prodeji vína, při němž jsou individuální a profesionální vlastnosti prodejce často rozhodujícími faktory úspěchu, je osobní rozhovor ideálně vhodný k tomu, aby v jeho

rámci byly zákazníkovi přednosti vína správně vysvětleny a objasněny. Většinou jsou pro vinaře osobní rozhovory problémem. Mnozí z nich se totiž velkých ochutnávek vín přímo bojí a ještě větší obavy mívají z přímých prodejních diskusí. Příprava prodejního rozhovoru by měla mít následující kroky:

1. Příprava prodeje – osobní informace o zákazníkovi, příprava seznamu vín.
2. Navození atmosféry – představení vinařství, „hledání kontaktů s konzumentem“.
3. Analýza potřeb – „Jaké chuti vína dáváte přednost?“
4. Nabídka produktu – prodejní ochutnávka a argumentace.
5. Vyvracení námitek – pomocná argumentace při námitkách.
6. Ukončení rozhovoru – dohoda o ceně i množství.
7. Doplnkový prodej.
8. Příprava příští návštěvy – doporučení.

Vedle osobních prodejních rozhovorů nabývá v poslední době stále více na významu i marketing po telefonu tzv. telemarketing. Pro vinaře, kteří chtějí vzít odbyt svých výrobků do vlastních rukou se bez telefonu neobejdou. Zásady telefonického marketingu dle *Schätzela (2004)* jsou následující:

1. Důkladná a pečlivá příprava.
2. K zavolání zvolit co nejvhodnější termín.
3. Promyslet celý průběh telefonického rozhovoru.
4. Ověřit si předem jméno a případně i titul vašeho telefonického partnera.
5. Zvolit vhodný pozdrav. Mnozí zákazníci přikládají zdvořilosti velký význam.

V soukromé sféře je telemarketing přípustný jen tehdy, jestliže s ním zákazník souhlasí, tedy, poskytne-li vinaři svoje telefonní číslo nebo ho uvede do objednávky. Za důležitý nástroj komunikace mezi vinařem a jeho klienty považuje *Schätzela (2004)* *náborové dopisy* a nebo *e-mailly*. Kroky při sestavování náborového dopisu nebo e-mailu jsou následující:

1. Definice cílu, smyslu a důvodu náborového dopisu.
2. Hrubé rozčlenění náborového dopisu do jednotlivých odstavců.

3. Fáze formulace – výběr oslovení, nadpisu a vstupních otázek, formulace výhod nabídky, volba způsobu aktivace zákazníků, sestavení závěrečné poznámky.
4. Kontrola – obsahu dopisu, srozumitelnosti a vhodnosti použitých vět.

Významný informační a náborový nástroj může také být podnikový prospekt, leták. Umožňuje představit vinařskou rodinu, vinařský podnik, sortiment výrobků apod. Podnikové prospekty lze využít různým způsobem:

- osobní předání při obchodních jednáních;
- součást obalů při prodeji vína;
- nabízet je při prezentaci vín;
- rozdávat je turistům, cestovním kancelářím, turistickým informačním centrům apod.;
- distribuovat jako leták vkládaný do poštovních schránek.

Obsahem prospektu může být:

1. Logo nebo znak vinařství.
2. Adresa vinařství, telefon, fax, e-mail, webová stránka.
3. Přesný a srozumitelný popis cesty k vinařství – vhodné je připojit geografickou mapku s vyznačením trasy.
4. Otevírací dny a hodiny.
5. Popis sortimentu vinařství, odkazy na sezónní produkty a změny nabídky.
6. Zaměření vinařství – způsob pěstování révy, cíle vinařství, historie rodu apod.
7. V záhlaví prospektu zvolit vhodné motto nebo úvodní větu.

Vhodným formátem pro prospekt může být tzv. leporelo. Toto rozdělení je jednak přehledné a jednak i praktické při rozesílání nabídky. Pro vinaře, kteří prodávají lahvové víno je velmi důležitým nástrojem v oblasti komunikace *nabídkový list* a *ceník vína*. V praxi je běžné, že je nabídkový list většinou zákazníkům zasílán před Velikonocemi a na podzim před Vánocemi. Nabídkový list prezentuje vinařství a nabídku prodeje vína. Obsahem nabídkového listu může být:

1. Titulní strana – motto vinařství, logo, aktuálnost nabídkového listu, fotografie vinařství, adresa vinařství.
2. Nabídka vín – stručná a výstižná formulace.
3. Uspořádání nabídkového listu – vhodné oslovení zákazníků, stručný popis používaných technologií při výrobě vína, nabídka posledního stáčení, tipy pro spotřebitele, rady a doporučení, termín ochutnávek, speciální nabídky vín.

Také *ochutnávky* jsou důležité pro prodej vín. Cílem ochutnávek může být snaha o upevnění image vinařství. Dalším cílem může být představení sortimentu vín a uvedení přehledu služeb nabízených potenciálním zákazníkům. Ochutnávky jsou také jednou z forem podpory prodeje vín. S ochutnávkami vín také souvisí podávání studených pokrmů. Většinou se uplatňuje formou podávání „obložených mís“, na kterých mohou zákazníci nalézt uzené ryby, drůbež, hovězí nebo vepřové maso v podobě šunky, dále různé druhy paštik a čerstvých sýrů typu Camembert, Roquefort nebo Brie. Pro každé vinařství je také dle *Schätzela (2004)* důležitá *cenová politika*. Vinaři prodávající své víno by měli brát ohled na to, že většina zákazníků dává raději přednost jasným informacím o cenách a rabatech. Tedy čím je cenová politika vinařství jasnější, tím vyšší je ochota zákazníků požadované ceny akceptovat. Co se týče *distribuce*, nabývá na významu u vinařů, kteří svá vína prodávají sami. Každý vinař si musí rozhodnout, co bude těžištěm prodeje vína. Může to být volba distribučních cest, např. zda se jedná o soukromého zákazníka, obchodníka s vínem nebo restauraci. Dále zda bude odbyt vín realizován formou prodeje vín přímo ve vinařství, nebo bude vinař zajišťovat rozvoz vín sám nebo pomocí spediční firmy. Volba způsobů distribuce se tedy odvíjí jednak od nákladů vinařství a také především od toho, aby byly především uspokojovány potřeby zákazníků.

4 Vlastní práce

4. 1 Postavení vinařství v rámci Jihomoravského kraje

4.1.1 Tradice vinařství v Jihomoravském kraji

Dle *Krause (1999)* se vinná réva se na Moravě pěstuje od 3. století. Římská posádka z Vindobony vybuodovala opěrný bod na Římském kopci pod Pálavou a vysadila na Pálavě první vinice. Ve 13. století zásluhou klášterů se hromadně zakládaly souvislé celky vinic a na nich byly uplatněny odrůdy révy z Francie a Německa i tamní způsoby pěstování révy. v roce 1358 vydal Karel IV nařízení o zakládání vinic pro Prahu a pro města královská. Ve 14. století plochy vinic vzrůstají na Moravě hlavně činností měšťanů, které mají potřebné prostředky pro nákladné investice do zakládání vinic na svazích. V 15. století zakládají vinice i méně majetní měšťané. Množí se případy špatného zacházení s vínem a jeho falšování. Začínají se tvořit podrobněji propracované viniční řády.

V 16. století kulminuje rozloha vinic na Moravě. V některých letech je nadprodukce vína tak velká, že se nedá umístit na domácích trzích. Výrobci hledají odbyt v zahraničí. Následně se zhoršuje rentabilita městských vinic a obdělávání vinic. V 17. a 18. století probíhaly na našem území války. Měšťané ztratili zájem na obnově vinic. Naopak chudé venkovské obyvatelstvo mělo zásluhu na obnově vinic, byly pro ně vítaným zdrojem příjmů. Od počátku 19. století dochází k odklonu od pěstování vinné révy. Začínají se stavět pivovary a lihovary. Vinice zůstávají přínosem pro malé držitele zemědělské půdy a pro bezzemky. Od 30. let 20. století se zvyšuje význam vinařských družstev a jejich blahodárné působení na rozvoj drobného vinařství na Moravě. Víno se přeměňuje ze zemědělského produktu na produkt tržní, který se stává zbožím. V druhé polovině 20. století je nutnost přeměny našeho vinohradnictví na velkovýrobní formy, které byly schopny zajistit rentabilitu zemědělské výroby v rámci smíšených zemědělských podniků.

Vinařský zákon z roku 1995 a široká privatizace, která zasáhla nejen vinohradnictví, ale i produkci vín, daly základ k nebývalému rozvoji oboru. Jak uvádí

Kraus (1999) zlepšení kvality vín díky rozsáhlým investicím do moderních technologií, přinesly rychlé zvyšování obliby vína. Přírodní podmínky moravských vinařských oblastí, které leží na severním okraji rozšíření révy vinné v Evropě, jsou předpokladem pro vznik vín jedinečné kvality, která spočívá v jejich kořenité plnosti a v delikátním projevu jemných aromatických látek.

Oblibu vína významně zvyšuje vinařská turistika a speciální programy zaměřené na poznávání vinařských oblastí a odrůdových vín s originální a zaručeným původem. V současné době Národní vinařské centrum ve Valticích spolu s Vinařským fondem ČR, Nadací Partnerství a Agenturou cestovního ruchu Jižní Moravy realizuje „*Projekt rozvoje a podpory vinařské turistiky na Moravě*“³. Projekt reaguje na vzrůstající poptávku turistů pro vinařské turistice jako komplexu služeb poskytovaných buď ve vinařských regionech, nebo nabízených vinařskými firmami. Cílem projektu je vytvoření komplexní databáze služeb vinařské turistiky a jejich ucelená propagace v ČR i zahraničí. Dále vytvoření kolekce tištěných materiálů, prezentace na veletrzích cestovního ruchu atd. V současné době je ve společné databázi vinařů (vinařských firem), vinných sklepů a vinoték zaregistrováno jen cca 354 subjektů. Také se vytváří databáze vinařských muzeí a expozic, ve které je v současné době zaregistrováno cca 8 objektů. Vinařská muzea a expozice jsou kulturní a vzdělávací zařízení, která svou informační náplní pojednávají o vinařství a vinohradnictví. V současné době se také vytváří databáze vinařských zajímavostí, ve které je zatím zaregistrováno cca 19 objektů. Vinařské zajímavosti jsou atraktivita v krajině nebo vinařských obcích s tematikou vinařství a vinohradnictví, např. historické vinice, památkově chráněné sklepy či sklepní lokality. Zároveň probíhá inovace internetových stránek www.wineofczechrepublic.cz. Zejména se inovuje sekce *Víno a turistika*. Také probíhá tisk materiálů, které jsou zaměřené na vinařskou turistiku, např. různé mapy vinařských oblastí, letáčků apod.

Do konce roku 2007 by měly být výše uvedené databáze dokončeny a propojeny s interaktivní mapou. Také by měla vzniknout databáze vinařských obcí a sklepních

³ Informace byly čerpány z Národního vinařského centra a také z internetových stránek www.wineofczechrepublic.cz.

uliček. Na tento projekt navazuje kapitola 4.2 *Návrh efektivního využití finančních a marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v JMK*. Protože je teprve projekt ve fázi realizace, není ještě dořešen systém odměňování subjektů, které jsou zaregistrovány ve výše uvedených databázích. Je třeba odměnit a motivovat subjekty, které se dobrovolně zaregistrovaly do těchto databází, aby jednak v těchto databázích zůstaly a sami aktivně vytvářely projekty pro podporu vinařské turistiky na Moravě. Kapitola 4.2 se tedy zabývá návrhem finančního odměňování výše uvedených subjektů a oblastmi a zdroji podpory vinařství. Také se zabývá efektivním využitím marketingových nástrojů k propagaci vinařské turistiky a vinařství. Následující kapitola se zabývá institucionální zabezpečením podpory vinařství v Jihomoravském kraji.

4.1.2 Institucionální zabezpečení podpory vinařství

První z institucí, která zajišťuje podporu vinařství je Svaz vinařů ČR.

Svaz vinařů ČR (dříve Českomoravská vinohradnická a vinařská unie) byla založena v roce 1993 ve Velkých Bílovicích. Svaz vinařů ČR (dále jen SV ČR) hájí zájmy pěstitelů hroznů a výrobců vína prostřednictvím jednotné organizace, jak v našem státě, tak vůči zahraničí. Podílí se na legislativním procesů „vinařského zákona“ a předpisů Evropské unie. Je vydavatelem časopisu „*Vinařský obzor*“. Členem SV ČR jsou právnické i fyzické osoby podnikající v uvedených oborech a drobní vinaři prostřednictvím vinařských spolků v obcích.

K cílům SV ČR v současnosti patří práce na stále se vyvíjejícím legislativním procesu vinařského zákona, jeho prováděcích předpisech a zajištění zájmů SV ČR ve vztahu ke strukturám Evropské unie. SV ČR je každoročním garantem Mezinárodní soutěže vín Grand Prix Vinex a garantem nominačních oblastních výstav vín. Členům Svazu vinařů ČR jsou poskytovány slevy na Grand Prix Vinex (50 % účastnického poplatku), zasílání informací v tištěné podobě, distribuce publikací vydaných SV ČR,

výrazné slevy na komerčně vydané publikace. Svaz vinařů ČR také poskytuje informace související s vinohradnictvím a vinařství jak telefonicky, tak i elektronickou formou. Další institucí zabezpečující podporu vinařství je Vinařský fond.

Vinařský fond ČR vznikl v roce 2002 na základě změny zákona č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství. Jeho úkolem před vstupem ČR do Evropské unie bylo za pomoci prostředků získaných jako platba odvodů od pěstitelů vinic, výrobců vína a dovozců vína, a dále prostředků získaných jako dlouhodobě návratná finanční podpora od státu – podporovat výsadbu a obnovu vinic, a také podporovat propagaci prodeje vína. Vinařským zákonem č. 321/2004 Sb. došlo ke změně ve fungování Fondu. Výhradně již podporuje marketing vína, rozvoj vinařské turistiky a informuje veřejnost o vinohradnictví a vinařství. Vinařský fond pracuje na obdobné bázi jako organizace v ostatních vinařských zemích Evropy. Další institucí zabývající se podporou vinařství je Národní vinařské centrum, o.p.s.

Národní vinařské centrum, obecně prospěšná společnost, byla založena v roce 2001. Zakladateli o.p.s. jsou Národní salon vín, o.s., ZO ČSOP ADONIS Mikulov, Památky Jižní Moravy, o.p.s. a Svaz vinařů ČR. Vytvoření Národního vinařského centra byl jeden z cílů projektu „Rozvoj vinařství na jižní Moravě“, realizovaného na přelomu 20. a 21. století a financovaného z prostředků Evropské unie (program PHARE) a prostředků Ministerstva zemědělství ČR. Díky tomuto projektu byly zrekonstruovány prostory zámku ve Valticích, kde nyní sídlí Národní vinařské centrum. Přednáškové sály slouží k pořádání seminářů a školení, určených pěstitelům a výrobcům vína,

ale také jeho příznivcům a konzumentům. Degustační sál je využíván pro pořádání soutěží a výstav vín. V zámeckých sklepech je instalována celoročně přístupná veřejná degustační expozice „*Salonu vín ČR*“ spojená s prodejem vín.

V roce 2005 došlo ke spojení občanského sdružení *Národní salon vín* s Národním vinařským centrem. Cílem Národního vinařského centra je propagace a podpora domácích vín a vinařství a to nejen prostřednictvím soutěže a degustační expozice *Salonu vín ČR*, ale také vydáváním odborné literatury, pořádáním školení a seminářů a také obecná propagace moravských a českých vín v úzké spolupráci s Vinařským fondem ČR. Prostory Národního vinařského centra využívá další instituce, která se zabývá podporou vinařství a to MORAVÍN – Svaz moravských vinařů.

MORAVÍN – svaz moravských vinařů vyvíjí svou činnost především na Moravě o to od roku 1964. V letech 1998 - 2002 byla obnovena členská základna svazu. Zlepšila se ekonomická situace a součinnost výboru se širokou členskou základnou. Tradiční činností svazu je pořádání odborných zájezdů do vinařských oblastí u nás i za hranice. Svaz moravských vinařů také obnovil vydávání „*Vinařského obzoru*“. Svaz zajišťuje školení vinohradníků a vinařů, pořádá odborné semináře a zájezdy a spolupracuje se Zahradnickou fakultou v Lednici a se Střední vinařskou školou ve Valticích. Moravín také nabízí poradenské služby malým a středním vinařům v oblasti výsadby vinic a poskytování dotací, pěstování a ošetřování révy vinné. Poskytuje také informace z oblasti výroby vína a vedení vinařské evidence. Pomáhá při problémech s legislativou, daňovou problematikou a účetnictvím vinařských firem.

Také zprostředkovává informace členům svazu z internetu a jiných masmédií nebo vinařských institucí a organizací v oboru. Moravín poskytuje také služby v oblasti reklamy a propagace materiálů, výrobků a služeb směřujících k malým a středním

vinařům. také informuje vinaře na svých webových stránkách. Další institucí zajišťující podporu vinařství je Asociace sommelierů ČR.

Asociace sommelierů⁴ ČR (dále jen AS ČR) vznikla v roce 1997. Zakládajícími členy byli prezident Martin Pasyřík a viceprezident Ivo Dvořák. V roce 1998 byla AS ČR ve Vídni přijata do Mezinárodní asociace sommelierů ASI. AS ČR pořádá každoročně 10 běžných setkání svých členů spojených se semináři a degustacemi na dané téma a další akce ve spolupráci s partnery. Kromě těchto setkání se konají exkurze do výrobních podniků a zájezdy na gastronomické veletrhy (Vinex Brno, VinExpo Bordeaux, ProWein Düsseldorf, VinItaly Verona atd.). AS ČR se pravidelně účastní veletrhu Víno & Destiláty v Praze. Asociace sommelierů ČR také pořádá sommelierský kurz „Certifikát sommeliera“ další školení také pořádá v hotelových školách, provádí řízené degustace a konzultační činnost. Následující kapitola se zabývá popisem jednotlivých vinařských oblastí v kraji, dále produkty vinařství a jak se tyto produkty podílejí na importu a exportu v rámci kraje.

4.1.3 Produkty vinařství v Jihomoravském kraji

Následující kapitola se zabývá produkty vinařství, jaké jsou výsledky sklizně a následně jaký je podíl těchto produktů na dovozu a vývozu v jednotlivých letech. Mezi vinařské produkty, které se jak dováží, tak i vyváží patří:

- šumivá vína
- perlivá vína
- vína v obalech do 2 litrů

⁴ Pojem **sommelier** - gastronomický odborník na víno, nápoje a kombinaci pokrmů a nápojů. Funkce sommeliera - nákup a prodej vína, tvorba nápojového lístku, péče o vinný sklep, zvýšení prestiže restaurace - péče o zákazníky. Další funkcí je doporučování nápojů k pokrmům - zdůrazňuje hodnotu jídla. Sommelier je také i manager nápojového sektoru – rozpočet, finanční plán, zásoby.

- vína v obalech nad 2 litry
- vinný mošt
- vermut

další produkty:

- hroznová šťáva
- stolní a moštové hrozny

Níže uvedená tabulka zachycuje výsledky sklizně moštových hroznů v ČR v letech 2004 a 2005

Tab č. 6: Výsledky sklizně moštových hroznů v ČR v letech 2004 a 2005

Rok		Průměrný výnos (t/ha)	Průměrná cukernatost (°NM)	Průměrná cena (Kč/kg)	Podíl modrých hroznů na produkci (%)
2004	Česká vinařská oblast	4,5	18,5	-	42
	Moravská vinařská oblast	5,6	18,4	13,60	31
	Česká republika celkem	5,6	18,4	13,60	34
2005	Česká vinařská oblast	3,8	19,8	13,00	51
	Moravská vinařská oblast	4,6	19,5	11,30	30
	Česká republika celkem	4,6	19,5	11,30	33

Pramen: Svaz vinařů ČR, 2006

Dle výše uvedených dat lze konstatovat, že v roce 2004 se výnos modrých a bílých hroznů statisticky významně nelišil. Cukernatost bílých odrůd byla o 0,4°NM vyšší než u modrých odrůd, průměrná cena modrých a bílých hroznů se lišila o cca 2,80 Kč/kg ve prospěch modrých odrůd. V roce 2005 byla cukernatost hroznů bílých odrůd o 0,7°NM vyšší než u modrých hroznů. Průměrná cena se lišila asi o 3,40 Kč/kg ve prospěch modrých hroznů. Od roku 1999 trvale narůstá podíl modrých odrůd na celkové sklizni, nyní již přesahuje 1/3 a tento trend bude v příštích minimálně pěti letech pokračovat. (Hrabětová, 2006). Níže uvedená tabulka zachycuje přehled o dovozu vína do ČR v letech 2004 a 2005.

Tab č. 7: Přehled o dovozu vína do ČR v letech 2004 a 2005

Kalendářní rok	Název	Dovoz					
		Celkem		z EU		ze SR	
		hl	tis. Kč	hl	tis. Kč	hl	tis. Kč
2004	Šumivé víno	18 833	133 913	18 060	127 746	1 647	7 795
	Perlivé víno	4 120	15 617	4 115	15 569	1	21
	Víno do 2 l	348 207	1 222 639	274 231	875 156	21 341	76 661
	- z toho bílé víno	173 753	570 869	134 083	363 054	8 194	29 128
	Víno nad 2 l	831 020	979 990	677 842	799 304	43 464	84 165
	- z toho bílé víno	421 147	490 153	395 918	447 096	28 565	50 999
	Vinný mošt	814	1 913	814	1 913	0	0
	Celkem	1 202 994	2 354 072	1 114 639	1 819 688	66 453	168 642
Vermuty	29 787	97 019	28 808	94 262	0	0	
2005	Šumivé víno	9 533	96 205	9 399	93 878	1 531	6 211
	Perlivé víno	7 345	24 194	7 338	24 147	0	0
	Víno do 2 l	440 767	1 393 043	363 982	1 015 156	17 274	54 463
	- z toho bílé víno	172 887	522 605	150 401	388 146	6 872	22 330
	Víno nad 2 l	689 538	776 183	648 524	712 072	33 671	50 525
	- z toho bílé víno	340 375	353 581	337 379	348 052	22 540	29 963
	Vinný mošt	1 603	2 856	1 603	28 556	0	0
	Celkem	1 148 786	2 292 481	1 030 846	1 873 809	52 449	111 199
Vermuty	47 666	132 333	47 616	132 226	0	0	

Pramen: Český statistický úřad, Celní statistika, 2006

V roce 2004 lze konstatovat, že v něm došlo k zvýšení dovozu produktů vinohradnictví a vinařství vstupem ČR do Evropské unie. Naopak v roce 2005 klesl celkový dovoz vín oproti roku 2004 na celkových 1 148 tis. hl, což činilo 2 292 mil. Kč. V roce 2005 se zvýšil se dovoz vín v obalech do 2 l, , naopak klesl dovoz vín v obalech nad 2 l. Snížil se dovoz šumivých vín, ale vzrostl objem dovozu perlivých vín.

Dovoz vín v obalech do 2 litrů činil v roce 2005 celkem 441 tis. hl. Nejvíce se dovezlo ze Španělska (150 tis. hl), Itálie (49 tis. hl) a Francie (31 tis. hl). Dovoz vín v obalech nad 2 litry činil ve stejném období 690 tis. hl. Z tohoto objemu se nejvíce dovezlo z Rakouska (255 tis. hl), Itálie (193 tis. hl) a Maďarska (107 tis. hl). Dovoz šumivého vína činil v roce 2005 10 tis. hl a dováželo se přednostně z Belgie, Francie a Německa. O téměř 3,2 tis. hl vzrostl dovoz perlivého vína, tj. o cca 78 % oproti minulému roku. Vzrostl též dovoz vermutů o 62,5 % na 47,6 tis. hl v 2005 v porovnání

s předchozím rokem. Následující tabulka zachycuje přehled o vývozu vína do ČR v letech 2004 a 2005.

Tab č. 8: Přehled o vývozu vína z ČR v letech 2004 a 2005

Kalendářní rok	Název	Vývoz					
		Celkem		z EU		ze SR	
		hl	tis. Kč	hl	tis. Kč	hl	tis. Kč
2004	Šumivé víno	1 913	26 481	10 200	18 699	9 454	10 942
	Perlivé víno	19	233	5	73	4	33
	Víno do 2 l	33 727	103 250	29 883	84 693	30 540	90 679
	- z toho bílé víno	18 744	62 102	15 082	45 592	14 111	45 723
	Víno nad 2 l	1 636	3 364	1 543	2 896	239	961
	- z toho bílé víno	1 339	2 364	1 339	2 350	66	237
	Vinný mošt	0	3	0	0	0	0
	Celkem	37 295	133 331	41 631	106 361	40 237	102 615
Vermuty	8 580	12 804	16 722	27 486	687	2 390	
2005	Šumivé víno	3 214	19 080	2 070	15 052	1 677	10 297
	Perlivé víno	147	54	14	543	14	50
	Víno do 2 l	24 721	109 522	24 265	107 226	23 847	103 349
	- z toho bílé víno	11 338	50 017	11 173	49 291	11 018	47 657
	Víno nad 2 l	348	1 299	347	1 290	346	1 236
	- z toho bílé víno	147	499	147	499	146	445
	Vinný mošt	0	0	0	0	0	0
	Celkem	28 229	129 955	26 696	124 111	25 884	115 560
Vermuty	4 856	17 024	4 486	17 022	3 883	13 592	

Pramen: Český statistický úřad, Celní statistika, 2006

Dle výše uvedených dat, lze konstatovat, že v roce 2004 došlo k zvýšení vývozu produktů vinohradnictví a vinařství vstupem ČR do Evropské unie. Naopak v roce 2005 klesl celkový vývoz vín oproti roku 2004 na celkových 28 tis. hl, což činilo 129 mil. Kč. V roce 2005 se snížil vývoz vín v obalech do 2 l a také klesl vývoz vín v obalech nad 2 l. Zvýšil se vývoz šumivých vín a vzrostl objem vývozu perlivých vín.

Vývoz vín v obalech do 2 litrů činil v roce 2005 celkem 24,7 tis. hl. Vývoz vín v obalech nad 2 litry činil ve stejném období 348 tis. hl. Vývoz šumivého vína činil v roce 2005 3,2 tis. hl. O téměř 128 tis. hl vzrostl vývoz perlivého vína oproti minulému roku. Naopak poklesl vývoz vermutů o 56,6 % na 4,8 tis. hl v 2005 v porovnání

s předchozím rokem. Další tabulky uvádějí přehled o obchodu s dalšími produkty; hroznovou šťávou, stolními a moštovými hrozný v letech 2004 a 2005.

Tab č. 9: **Přehled o dovozu hroznové šťávy a vinných hroznů do ČR**

Kalendářní rok	Název	Dovoz					
		Celkem		z EU		ze SR	
		t	tis. Kč	t	tis. Kč	t	tis. Kč
2004	Hroznová šťáva	1 672	51 055	1 661	50 817	35	1 418
	Stolní hrozny	38 330	803 531	35 035	681 500	152	2 213
	Moštové hrozny	7 848	92 312	7 710	86 357	2 213	25 778
	Celkem	47 850	946 898	44 406	818 674	2 400	29 409
2005	Hroznová šťáva	1 712	127 481	1 551	51 032	0	0
	Stolní hrozny	41 459	1 039 076	32 058	683 390	214	7 217
	Moštové hrozny	4 028	30 718	4 021	30 469	610	3 993
	Celkem	47 199	1 197 275	37 630	764 891	824	11 210

Pramen: Český statistický úřad, Celní statistika, 2006

V roce 2004 lze konstatovat, že v něm došlo k zvýšení dovozu ostatních produktů vinohradnictví a vinařství vstupem ČR do Evropské unie. Naopak v roce 2005 klesl celkový dovoz ostatních produktů oproti roku 2004 na celkových 47,1 tis. t, což činilo 1 197 mil. Kč. V roce 2005 se snížil dovoz moštových hroznů a naopak vzrostl dovoz hroznové šťávy a stolních hroznů. Dovoz hroznové šťávy činil ve stejném období 1,7 tis. t, dovoz stolních hroznů činil 41,4 tis. t a dovoz moštových hroznů činil 4 tis. t. O téměř 3,1 tis. t vzrostl dovoz stolních hroznů oproti minulému roku. Naopak poklesl dovoz moštových hroznů o 51,3 % na 4 tis. t v 2005 v porovnání s předchozím rokem. Další tabulka uvádí přehled o vývozu ostatních produktů z ČR v letech 2004 a 2005.

Tab č. 10: Přehled o vývozu hroznové šťávy a vinných hroznů do ČR

Kalendářní rok	Název	Vývoz					
		Celkem		z EU		ze SR	
		t	tis. Kč	t	tis. Kč	t	tis. Kč
2004	Hroznová šťáva	159	57 791	149	5 740	10	391
	Stolní hrozny	7 846	24 435	7 845	24 422	885	18 017
	Moštové hrozny	54	442	54	442	8	148
	Celkem	8 059	82 668	8 048	30 604	903	18 556
2005	Hroznová šťáva	301	11 602	297	11 254	27	883
	Stolní hrozny	2 619	62 175	2 517	58 549	1 848	44 861
	Moštové hrozny	155	3 251	155	3 251	151	3 158
	Celkem	3 075	77 028	2 969	73 054	2 026	48 902

Pramen: Český statistický úřad, Celní statistika, 2006

V roce 2004 lze konstatovat, že v něm došlo k zvýšení vývozu ostatních produktů vinohradnictví a vinařství vstupem ČR do Evropské unie. Naopak v roce 2005 klesl celkový vývoz ostatních produktů oproti roku 2004 na celkových 3 tis. t, což činilo 77 mil. Kč. V roce 2005 se zvýšil vývoz moštových hroznů a hroznové šťávy a naopak klesl vývoz stolních hroznů. Vývoz hroznové šťávy činil ve stejném období 3 tis. t, vývoz stolních hroznů činil 2,6 tis. t a vývoz moštových hroznů činil 155 t. O téměř 142 t vzrostl vývoz hroznové šťávy oproti minulému roku. Naopak poklesl vývoz stolních hroznů o 33,3 % na 2,6 tis. t v 2005 v porovnání s předchozím rokem. Následující kapitola se zabývá SWOT analýzou vinařství v Jihomoravském kraji.

4.1.4 SWOT analýza vinařství v Jihomoravském kraji

Dle *Budíka (2005)* je níže uvedená SWOT analýza zemědělství Jihomoravského kraje zaměřena na ty části zemědělství, které se týkají agrobiznisu. Je rozšířena zejména o vinařství v Jihomoravském kraji. Údaje týkající se vinařství byly získány terénním šetřením a sběrem informací v oblasti vinařství.

Silné stránky:

- ✓ nadprůměrná úroveň přírodních a společenských předpokladů pro rozvoj intenzivní zemědělské výroby;
- ✓ velká průměrná výměra zemědělské půdy na podnik v zemědělské prvovýrobě;
- ✓ dlouhodobá tradice ve specializovaných oborech zemědělské výroby (zejména **vinařství** a ovocnářství, osivářství)
- ✓ poměrně vysoká kvalifikace pracovní síly;
- ✓ stále ještě nižší cena pracovní síly;
- ✓ slušná počítačová gramotnost;
- ✓ dobrá znalost moderních technologií;
- ✓ dobrá úroveň odborného školství;
- ✓ doposud nižší ceny některých vstupů;
- ✓ dobré možnosti venkovské turistiky.

Silné stránky této SWOT analýzy bylo nutné doplnit o silné stránky vinařství Jihomoravského kraje. Tyto informace byly získány metodou volného rozhovoru s vinaři a z oficiálních webových stránek o vinařství.⁵

- ✓ vysoká kvalita moravských vín – využití nových technologií při zpracování vína;
- ✓ vinaři – většinou vzdělaní odborníci;
- ✓ kvalitní bílá vína z Moravy – konkurence francouzským vínům;
- ✓ úspěchy moravských vín na mezinárodních soutěžích;
- ✓ vysoká kvalita „Slámových vín“;
- ✓ originalita a odlišnost moravských vín vůči světovým vínům;
- ✓ významné postavení Znovínu Znojmo, a.s. na japonském trhu s vínem.

⁵ Jedná se o internetové stránky <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

Slabé stránky:

- ✓ 93% zemědělsky obdělávané půdy je pronajato;
- ✓ trvalý pokles obsahu živin v půdě;
- ✓ podprůměrná ekonomické výkonnost jihomoravského zemědělství neodpovídá podmínkám pro intenzivní hospodaření;
- ✓ vysoká diverzifikace zemědělských podniků, nízká specializace, neochota k vyšším stupňům kooperace s možnými partnery;
- ✓ logisticky nevýhodná vzájemná poloha hlavních oblastí intenzivní výroby prasat a drůbeže vůči hlavním logistickým kapacitám;
- ✓ převládající špatná ekonomická situace zemědělských podniků s výrazně negativními dopady na rozvoj venkova;
- ✓ nižší atraktivita většiny území JmK pro individuální rekreaci.

Rovněž slabé stránky této SWOT analýzy bylo nutné doplnit o slabé stránky vinařství Jihomoravského kraje. Tyto informace byly získány opět metodou volného rozhovoru s vinaři a z oficiálních webových stránek o vinařství.⁶

- ✓ v současné době je zapojen malý počet vinných sklepů do vinařské turistiky, chybí jejich propojení s vinařskými stezkami;
- ✓ v restauracích chybí odborný personál, který umí nabídnout víno zákazníkům;
- ✓ malé povědomí o ekologickém zemědělství;
- ✓ v současné době malý zájem o biovína;
- ✓ v současné době je malý zájem vinařství a vinařů o zapojení do projektu „Rozvoj a podpora vinařské turistiky na Moravě“;
- ✓ v letech 2004 – 2006 chyběla podpora Vinařského fondu v oblasti propagace českých a moravských vín.

⁶ Jedná se o internetové stránky <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

Příležitosti:

- ✓ naše zemědělství se stává součástí jednotného evropského trhu;
- ✓ podpůrné programy EU k rozvoji zemědělství a infrastruktury a zrychlení procesu restrukturalizace sektoru zemědělství;
- ✓ vyšší stupeň specializace a vyšší formy horizontální integrace zemědělských podniků a vertikální integrace se zpracovatelským průmyslem mohou umožnit skutečnou a efektivní restrukturalizaci;
- ✓ koncentrace nabídky potravinářského zboží ve vztahu ke koncentrované poptávce obchodních řetězců;
- ✓ rozvoj multifunkčního zemědělství bude znamenat oživení terciální sféry venkova a zlepšení jeho ekonomické situace;
- ✓ strategicky významné šance pro uplatnění na globálním trhu představují tyto komoditní vertikály, resp. oborová uskupení:
 - Ječmen → slad → pivo
 - Kukuřice → bioetanol (plochy polních plodin pro nepotravinářské účely se nezapočítávají do limitů orné půdy)
 - **Réva vinná → víno → pohostinství → agroturistika**
 - Prasata → masné výrobky → krajové speciality
 - Drůbež → zpracování drůbežního masa → krajové speciality
- ✓ šance pro uplatnění na domácím trhu představují:
 - Ryby → zpracování → krajové speciality

Také příležitosti této SWOT analýzy bylo nutné doplnit o příležitosti vinařství Jihomoravského kraje. Tyto informace byly získány opět metodou volného rozhovoru s vinaři a z oficiálních webových stránek o vinařství.⁷

- ✓ zjednodušení podnikání v oblasti vína – osvobození drobných vinařů od evidence spotřební daně – zvýšení množství vína na 2 000 litrů pro osobní spotřebu, které nepodléhá dani;

⁷ Jedná se o internetové stránky <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

- ✓ podpora turistického ruchu – otevření sklepů – prodej vína přímo ve vinném sklepě;
- ✓ export vína do Polska – trh s vínem je zde teprve v začátcích;
- ✓ možnost odpočtu firemního daru v podobě láhve s vínem - pro účely Daně z přidané hodnoty;
- ✓ vznik Muzeí a skanzenů vína – propagace vinařství;
- ✓ plnění vína do dvoudecových lahví – export do Irska – tradice dvoudecových vín v Irsku;
- ✓ růst spotřeby vína v ČR;
- ✓ budování obecních vinoték – podpora vinařství;
- ✓ výroba biovína – růst poptávky po biovýrobci;
- ✓ rozšiřování počtu vinařských stezek;
- ✓ kampaň Vinařského fondu na podporu propagace českých a moravských vín - projekt „Rozvoj a podpora vinařské turistiky na Moravě“;
- ✓ vzrůstající poptávka turistů po vinařské turistice;
- ✓ zátkování lahví – umělý korek – kvalitní umělý korek uchovává aroma vína;
- ✓ vznik databáze vinařství a její zveřejnění na Internetu.

Ohrožení:

- ✓ nestabilita půdního vlastnictví, nevyrovnané restituční nároky a odložené náklady z toho vyplývající;
- ✓ konzervatismus managementu, neochota k vyšším stupňům integrace;
- ✓ další zánik kapacit domácího potravinářského průmyslu z důvodu ekonomické nekonkurenceschopnosti;
- ✓ nedostatek volného kapitálu a nízká kredibilita je důvodem technologického zaostávání a stále nízké produktivity práce;
- ✓ fatální nedostatek marketingového obchodního know how domácího managementu na mezinárodních trzích;
- ✓ nízká znalost složité legislativy, předpisů a norem EU;

- ✓ nedostatečná jazyková vybavenost managementu;
- ✓ nedostatečné znalosti managementu o moderních metodách a systémech řízení, nedostatečná znalost metod řízení lidských zdrojů;
- ✓ nedokončená restrukturalizace zpracovatelského průmyslu. Z tohoto důvodu lze očekávat po vstupu do EU další otřesy a redukci počtu podnikatelských subjektů (viz zkušenosti z lépe připraveného vyspělejšího Rakouska, kde v souvislosti se vstupem do EU zbankrotovalo 40 % podniků ve zpracovatelském sektoru);
- ✓ vysoké náklady na jednotku produkce ve srovnání nejen s vyspělými zeměmi s výhodnějšími klimatickými podmínkami, ale i s konkurencí ZSVE (prům. hektarové výnosy pšenice v Bavorsku 7 t / ha, v Jihomoravském kraji 4,5 t / ha);
- ✓ nevýhodná logistická poloha, zejména značná vzdálenost k mořským přístavům a nízká prostupnost dopravních cest. Dopravní náklady hlavních komodit k realizaci na světových trzích tak snižují tržby domácích producentů o cca 30% z realizační ceny;
- ✓ vysoká závislost ČR na dovozech rozhodujících komponentů pro ochranu rostlin a do krmných směsí;
- ✓ vysoké náklady na dosažení mezinárodních parametrů potravinové bezpečnosti a potřebné certifikace (ISO, HACCP);
- ✓ vysoká míra závislosti cash flow zpracovatelů a celého agrárního sektoru na podmínkách diktovaných koncentrovanými obchodními řetězci a dosavadní neodpovídající regulace jejich chování ve srovnání s podmínkami v EU.

A také ohrožení této SWOT analýzy bylo nutné doplnit o možná ohrožení vinařství Jihomoravského kraje. Tyto informace byly získány opět metodou volného rozhovoru s vinaři a z oficiálních webových stránek o vinařství.⁸

⁸ Jedná se o internetové stránky <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

- ✓ Evropská unie otevřela trh s vínem celému světu;
- ✓ dovoz levných vín z Rakouska, Slovenska, Maďarska;
- ✓ supermarkety – největší podíl na distribuci vína – prodej vín za minimální cenu;
- ✓ neefektivní dotace z Evropské unie – dotace na destilaci vína a odbyt stolních vín - měly by být využity na výrobu kvalitního vína a jeho prodej;
- ✓ silniční zákon – vinařské stezky – pokuty cyklistům za alkohol v krvi – snižování atraktivity vinařských stezek;
- ✓ byrokracie úředníků Ministerstva zemědělství – chybí metodika, která bude určovat pravidla pro označování vín prestižní značkou původu a kvality;
- ✓ dotovaná likvidace vinic – likvidace slabších výrobců vína;
- ✓ zátkování lahví – nedostatek korku, vysoká cena korku.

4.1.5 Zhodnocení struktury financování vinařství v letech 2000 - 2006

Dle *Výroční hodnotící zprávy o programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR za rok 2005 (Kolektiv pracovníků odboru ŘO HRDP, 2006)* byl v rámci programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (dále jen HRDP) požadován největší objem na Agroenvironmentální opatření (dále jen AEO). Celkem požádalo 9 029 žadatelů na celkovou plochu cca 1,168 mil. ha. Celkový objem dotací na toto opatření dosáhl částky převyšující 3 296 mil. Kč, z toho na podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí bylo požádáno o dotace ve výši cca 379 mil. Kč na plochu cca 241 tis. ha. Na titul *Ekologické zemědělství* (dále jen EZ) bylo požádáno o dotaci ve výši cca 305 mil. Kč na plochu cca 224 tis. ha. EZ bylo v největším rozsahu realizováno v regionech s vysokým podílem travních porostů na zemědělské půdě. Poměrně velký zájem o EZ se projevoval též v regioně Jihozápad (cca 39 tis. ha). Na titul *Integrovaná produkce* (dále jen IP) bylo požádáno o dotaci ve výši cca 74 mil. Kč na plochu cca 17 tis. ha. Zájem o IP ovoce nebyl vázán na konkrétní oblast a pěstitelé pocházeli z celé ČR. IP vinné révy byla pochopitelně soustředěna

do vinařských oblastí Jihomoravského kraje, konkrétně okresy Břeclav, Hodonín, Znojmo a méně Brno.

Dle níže uvedené tabulky byl největší zájem o realizaci podopatření Ošetřování travních porostů, které bylo uplatněno na 61 % celé plochy realizovaných AEO. Podíl podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí (20,6 % z celkové plochy AEO) mírně převyšoval podíl podopatření Péče o krajinu (18,3 % z celkové plochy AEO). Na zonální podopatření Osevní postup v ochranných zónách jeskyní bylo zažádáno na plochu 48 ha.

Tab č. 11: **Přehled o zažádaných dotacích a ploše v ha na opatření AEO v roce 2005**

Podopatření AEO	Celkem zažádáno o dotaci (v Kč)	Podíl na zažádaných dotacích (v %)	Plocha (v ha)	Podíl na ploše (v %)
Postupy šetrné k životnímu prostředí	379 145 933	11,501	241 105	20,636
Ošetřování travních porostů	1 886 703 810	57,231	712 969	61,023
Péče o krajinu	1 030 797 261	31,268	214 234	18,336
Osevní postup v ochranných zónách jeskyní	26 060	0,001	48	0,004
Celkem AEO	3 296 673 065	100,00	1 168 357	100,000

Pramen: IS SZIF, 2005

Dle *Výroční hodnotící zprávy o programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR za rok 2005 (Kolektiv pracovníků odboru ŘO HRDP, 2006)* byly zjištěny problémy při administraci opatření HRDP.

Hlavní problémy při administraci opatření HRDP:

- Odlišně nastavená kritéria a pravidla pro posuzování opatření AEO a opatření Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními (např. intenzita VDJ/ha).
- Složitě podávání změnových žádostí, krátká doba na jejich zpracování (tisk předtisků).

- Kumulace termínů příjmu žádostí na AEO a SAPS - velké vytížení Zemědělská agentury-Pozemkový úřad, Ministerstva zemědělství a žadatelů.
- Systém podpor AEO je komplikovaný a zvláště čerpá-li jeden žadatel v rámci AEO více dotací, špatně se ve svých povinnostech a závazcích orientuje.
- Systém poradenství není dostatečně orientován vždy na konečného žadatele.
- Náročnost administrace opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti (dále jen PUZČ).
- Návaznost PUZČ na související právní předpisy (daňové, sociální a zdravotní), které mohou limitovat vstup do opatření v návaznosti na zvýšení finanční náročnosti vyplývající z těchto souvisejících předpisů.

Dle *Výroční hodnotící zprávy o programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR za rok 2005* (Kolektiv pracovníků odboru ŘO HRDP, 2006) byly na základě výše uvedených problémů následně navrženy návrhy řešení problémů při administraci opatření HRDP, které budou uplatněny v novém programovacím období 2007 - 2013.

Návrhy řešení problémů:

- Řídicí orgán (dále jen ŘO) HRDP pracoval na sjednocení některých podmínek AEO a LFA, které by zjednodušily administraci těchto opatření a umožnily lepší orientaci pro žadatele. Uplatnění těchto zjednodušujících pravidel bylo plánováno na nové programovací období 2007– 2013.
- V průběhu roku 2005 bylo realizováno na padesát seminářů pro širokou veřejnost a dále v regionech ČR působí 20 poradců ÚZPI.
- Pro období 2007 - 2013 bylo naplánováno rozšíření počtu seminářů a poradců, včetně poradenského systému.

Dle *Výroční zprávy o operačním programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ v ČR za rok 2005“* (Ministerstvo zemědělství, 2006) začalo v roce 2005 první vyplácení finančních prostředků na projekty podpořené z OP Zemědělství. Celkem bylo vyplaceno 352 projektů v částce 521 mil. Kč veřejných prostředků. Dle Výroční zprávy bylo v roce 2005 celkem v rámci opatření *1.1 Investice*

do zemědělského majetku podepsáno 1212 Podmínek v částce veřejného spolufinancování 74 480 tis. EUR (včetně projektů zaregistrovaných v roce 2004) na investice do zemědělského majetku / zemědělských podniků. Byly podpořeny čtyři projekty v oblasti vinařství (105 tis. EUR veřejných prostředků).

U podopatření 1.1.2 *Prohlubování diverzifikace zemědělských činností* byl největší zájem žadatelů v regionu NUTS 2 *Jihovýchod*. V roce 2005 bylo vydáno 19 Rozhodnutí na žádosti podané v tomtéž roce v rámci podopatření 1.1.2. v částce veřejného spolufinancování 13 523 185 Kč. Z celkové alokace veřejných finančních prostředků (2004-2006) pro podopatření bylo zazávazkováno v letech 2004 a 2005 celkem 45 %.

Tab č. 12: **Přehled zaregistrovaných žádostí a vydaných Rozhodnutí za podopatření 1.1.2. Prohlubování diverzifikace zemědělských činností - rok 2005**

Podopatření 1.1.2	RO SZIF							Celkem	
	Praha	České Budějovice	Ústí nad Labem	Hradec Králové	Brno	Olomouc	Opava	Počet žádostí	tis. Kč
Celkem zaregistrová no	1	2	1	1	9	3	5	22	14 755
Ukončení administrace k 21. 4. 2006	0	0	0	1	2	0	0	3	1 232
Vydaná Rozhodnutí	1	2	1	0	7	3	5	19	13 523
Schválené žádosti	1	2	1	0	7	3	5	19	13 352

Pramen: Státní zemědělský intervenční fond, 2005

U podopatření 2.1.5 *Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství* bylo předloženo 34 projektů s bylo schváleno 65 % projektů. V tomto podopatření hlavními žadateli byli samostatně hospodařící rolníci, kteří z celkového počtu zaregistrovaných projektů předložili 70,5 %. Podopatření nabízí možnost kombinovat aktivity v oblasti zemědělství s aktivitami v cestovním ruchu. Soukromé subjekty a především drobní podnikatelé vidí v této oblasti zdroj dalších příjmů a možnost zlepšit jejich ekonomickou situaci. Z hlediska hodnocení lokalizace jednotlivých žadatelů podle krajů patří mezi nejúspěšnější kraje kraj *Jihomoravský*

a Vysočina. V obou krajích hraje zemědělská výroba důležitou roli a potenciál v oblasti cestovního ruchu je také poměrně silný. V roce 2005 bylo vydáno 25 Rozhodnutí na žádosti podané tomtéž roce v rámci podopatření v částce veřejného spolufinancování 21 633 775 Kč, což představuje 80 % alokace roku 2005.

Tab č. 13: **Přehled zaregistrovaných žádostí a vydaných Rozhodnutí za podopatření 2.1.5. Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství – rok 2005**

Podopatření 2.1.5	RO SZIF							Celkem	
	Praha	České Budějovice	Ústí nad Labem	Hradec Králové	Brno	Olomouc	Opava	Počet žádostí	tis. Kč
Celkem zaregistrováno	6	6	1	4	4	4	3	28	22 358
Ukončena administrace k 21. 4. 2006	1	2	0	0	1	1	0	5	2 994
Vydaná Rozhodnutí celkem								25	21 664
Schválené žádosti k 21. 4. 2006	5	4	1	4	3	3	3	23	19 364

Pramen: Státní zemědělský intervenční fond, 2005

Dle zprávy *Analýza a vyhodnocení vnějšího prostředí systému implementace RPS v ČR (BermanGroup, 2005)* bylo celkem předloženo 292 projektů do obou opatření, z toho

- opatření 4.1 Rozvoj služeb pro cestovní ruch 24 projektů
- opatření 4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch 268 projektů

U podopatření 4.1.1 – *Podpora nadregionálních služeb cestovního ruchu* bylo předloženo 24 projektů. Dle *BermanGroup (2005)* z celkového počtu předložených projektů bylo schváleno pouze 5 projektů, tj. 21 %. Mezi žadateli jednoznačně převažoval neziskový sektor, sdružení a svazy – 79 %. Státní příspěvková organizace Czech Tourism předložila celkem 4 projekty, avšak úspěšný byl pouze jeden, který byl

zaměřen na propagaci v zahraničí - veletrhy, výstavy apod. V tomto podopatření mohly předkládat projekty také kraje. Jejich zastoupení v první výzvě bylo však minimální.

Většina předkladatelů a to včetně státní příspěvkové organizace Czech Tourism, podcenila přípravu nadregionálních projektů cestovního ruchu. Zda-li je hlavním důvodem nepochopení významu nadregionálních projektů a nebo nedostatečná kapacita (personální, finanční atd.) pro přípravu projektů lze z názvu jen velmi těžko odvodit. Problémy v kvalitě projektu jsou na straně žadatele. Vysoký podíl neúspěšných projektů v tomto podopatření dokládá, že subjekty nepovažovaly neinvestiční projekty za příliš důležité a patrně mají omezené zkušenosti s jejich přípravou. Tyto organizace pravděpodobně vidí v podopatření spíše další zdroj finančních prostředků a cílové orientaci opatření či nutnosti soustředit se na výsledky projektu nepřikládají takový význam, jaký si zasluhují. Nedostatek projektů předložených kraji ukazuje na skutečnost, že kraje sice mohou vstupovat do měkkých projektů jako členové NNO, případně sdružení (z projektových dat toto nelze zjistit), ale že jejich zájem na přímé mezikrajové spolupráci je minimální, a to přesto, že mnohé přirozené turistické regiony přesahují hranice NUTS II a toto podopatření umožňuje propagaci právě takových přirozených regionů.

U podopatření 4.1.2 – *Podpora regionálních a místních služeb cestovního ruchu* bylo předloženo 177 projektů. Dle *BermanGroup (2005)* byly nejvíce zastoupenými žadateli v podopatření obce. Jejich podíl je 69 % z celkového počtu předložených projektů. Minimální zastoupení měly kraje. Kraje nemají významnou potřebu řešit problematiku ČR v neinvestiční oblasti, případně jim chybí schopnost (kapacita a dovednost zaměstnanců) podobné programy připravovat a vyhlašovat. Tlak obcí na vyhlašování těchto „měkkých“ programů kraji je vcelku malý, obce se soustřeďují především na projekty infrastrukturní. V tomto opatření kraje připravují především grantová schémata pro třetí subjekty a nikoliv pro podporu vlastních aktivit kraje. Ze strany subjektů podnikajících v cestovním ruchu je zájem o neinvestiční projekty velmi malý. Toto tvrzení dokládá také skutečnost, že z celkového počtu projektů v podopatření mají pouze 15% podíl. Mezi žadateli jednoznačně převažují fyzické osoby 53% a společnosti s ručením omezeným 40%.

U podopatření 4.2.1 – *Podpora nadregionální infrastruktury ČR* bylo předloženo celkem 93 projektů. V 1. kole výzvy pro předkládání akcí do grantového schématu bylo předloženo 57 žádostí s požadavky na finanční prostředky z veřejných zdrojů, přesahující 3,5 mld. Kč. Dle *BermanGroup (2005)* bylo z celkového počtu 57 předložených projektů bylo 71,9 % projektů zamítnuto a 22,8 % projektů schváleno (3 projekty byly náhradníky). U podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu jsou nejčastěji žadateli společnosti s ručením omezeným (61,5 %). Akciové společnosti nejsou příliš úspěšnými žadateli, 60 % projektů bylo zamítnuto z důvodů formálních. Tyto údaje vypovídají o nedbalosti a nepozornosti žadatelů.

U podopatření 4.2.2 – *Podpora regionální a místní infrastruktury ČR* bylo předloženo celkem 179 projektů. Dle *BermanGroup (2005)* byly hlavními důvody zamítnutí projektů nesplnění kritéria přijatelnosti 44 % projektů; 38 % nebylo doporučeno Regionální radou a pouze 17 % projektů nesplnilo formální náležitosti. V rámci grantových schémat předkládali projekty subjekty podnikající v oblasti cestovního ruchu. Nejčastějšími předkladateli jsou společnosti s r.o. 47 % a fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku 41 %. Jihomoravský kraj se podílel 7 % na celkového počtu projektů. Nejvíce schválených projektů předložily obce malé velikosti do 2000 obyvatel (8 projektů, tj. 42 %), obce nad 30 tis. obyvatel nemají žádný schválený projekt. Následující kapitola se zabývá komparativní analýzou vinařství v ČR a Rakousku.

4.1.6 Charakteristika vinařství v Rakousku

4.1.6.1 Tradice vinařství v Rakousku

Pěstování vinné révy v Rakousku spadá dle *Jaksche (2006)* do období 700 l př. n. l. Oproti tomu se na Moravě vinná réva pěstuje až od 3. století. V tomto roce ji začali pěstovat Keltové. Zásahu ale na rozšíření pěstování vinné révy na území dnešního Rakouska měl ve 3. století n. l. římský císař Probus. V 16. a 17. století se vinohrady rozšířily až do Horního Rakouska, byly v okolí Salcburku, na jihu zasahovaly až na Semmering, dále byly ve Štýrsku, Tyrolsku, Vorarlbersku a Korutanech. Po staletí

však zůstalo Dolní Rakousko největším pěstitelem vína. Rakousko má dnes přibližně 48 500 ha vinogradů. Vinařské oblasti leží především na východě republiky. Rakousko je rozděleno na čtyři vinařské regiony s celkem šestnácti oblastmi.

Obr. č. 1: Vinařské oblasti v Rakousku

Pramen: Víno z Rakouska, 2006⁹

Největší podíl má Dolní Rakousko (asi 60 %), následuje Burgenlandsko (asi 34 %), Štýrsko (6 %) a oblast kolem hlavního města Vídně. Hlavní vinařské regiony jsou Weinland Österreich s rozlohou 44 560 ha ve spolkových zemích Niederösterreich a Burgenland. Vinařský region Steiermark zahrnuje plochu 3 290 ha, region Wien má vinice na 680 ha a zbývajících 20 ha má region Bergman Österreich v horských oblastech země. Ale najdeme zde i „miniregiony“ ve Vorarlbersku, Tyrolsku a Korutanech. Celkově je schváleno asi 30 odrůd révy vinné. Nejrozšířenějšími odrůdami v Rakousku jsou Veltlínské zelené z vín bílých (37 % plochy, na které se v Rakousku pěstuje víno) před Ryzlinkem vlašským (9 %), a Zweigelt z vín červených (9 %). Vinohrady obhospodařuje na 45 000 vinařů, 60 % z nich však má vinohrad jako vedlejší zaměstnání. Z révy vinné se v Rakousku vyrábí kromě vína i Grappa¹⁰, koňaky,

⁹ Obrázek je dostupný online z <http://www.winesfromaustria.com/wine/regions.html>.

¹⁰ Jedná se o pálenku ze zkvašených zbytků po lisování hroznů k výrobě vína.

sirupy a šťávy. Některá vinařství se specializují i na výrobu octů a olejů z hroznových semínek.

Propagace vín z Rakouska je zajišťována v Rakousku podobně jako v Jihomoravském kraji. V Rakousku je propagace zajišťována jednak oficiálními webovými stránkami vín Rakouska¹¹ a organizací Österreichische Weinmarketingserviceges, m.b.H. Tato organizace je obdoba Vinařského fondu v ČR. Od Vinařského fondu ČR se liší např. technickým provedením výběru finančních prostředků, ale princip fungování této organizace je velmi podobný. Ostatně inspirace pro vznik Vinařského fondu v ČR byla čerpána právě v Rakousku a v Německu. V Německu existuje organizace DWI. Základem rakouského vinařského zákonodárství jsou evropské právní normy. Nosnými sloupy zákonů jsou označení kontrolovaného původu, redukce hektarových výnosů, definice jakostních stupňů a státní kontrola kvality¹². Pro oblastní, jakostní a přívlastková vína platí v Rakousku maximální povolené množství hroznů, které činí 9 000 kg, potažmo 6 750 l vína na hektar. Rakouská jakostní a přívlastková vína podléhají dvoustupňové, zákonem dané kontrole. Číselný údaj o státní zkoušce na etiketě a červeno-bílo-červená páska garantují provedení náročných zkoušek a zaručují jistotu kontrolních postupů. Základní kvalitní kategorie tvoří vína stolní, jakostní a přívlastková. Pro zařazení do těchto kategorií je rozhodující obsah cukru, vyjádřený ve stupních Klosterneuburského moštoměru (oKl), které vyjadřují množství cukru v moštu, přičemž 1°Kl = 1 kg cukru ve 100 kg moštu. Následující kapitola se zabývá významnými rodinnými vinařstvími Rakouska. U každého vinařství je zobrazeno logo, které charakterizuje dané vinařství.

¹¹ Jedná se o stránky www.winesfromautria.com.

¹² Informace čerpány z <http://www.winesfromautria.com>

4.1.6.2 Významná rodinná vinařství Rakouska

Ve vinařské oblasti Donauland se nachází vinařství Stift Klosterneuburg¹³.

S téměř 900 let starou tradicí je klášterní vinařství nejstarším vinařstvím v Rakousku. Vinařství obhospodařuje 108 ha vinic. Hlavní odrůdou, na kterou se vinařství specializuje, je Svatovavřínecké. Tato odrůda patří v Rakousku k nejcennějším. Vinařství se také zabývá výrobou přírodní jablečné šťávy, nejrůznějších sektů a destiláty. Historie dalšího významného vinařství Rakouska „Freie Weingärtner Wachau“¹⁴ sahá až do roku 1137, kdy bylo toto vinařství poprvé zmíněno v písemné podobě.

Vinařství se nachází ve vinařské oblasti Wachau. V roce 1938 z vinařství vzniklo družstvo vinařů Wachau a od roku 1990 toto družstvo nese název „Freie Weingärtner Wachau“. Asi 40 % vinogradů regionu „světového kulturního dědictví Wachau“ je obhospodařováno asi 700 členy tohoto družstva. Vína tohoto družstva se plní do lahví s mezinárodně známou ochrannou značkou tohoto spolku. Družstvo se zabývá pěstováním odrůd Ryzlink rýnský a Veltlínské zelené. Dále družstvo nabízí Chardonnay, Muškát a Rulandské bílé. Z červených vín nabízí odrůdy Zweigeltrebe a Svatovavřínecké. Družstvo také nabízí „stará“ vína, které je možné i zakoupit. Nabídka těchto vín jde až do roku 1947. Další vinařství **Jamek**¹⁵ se nachází v oblasti Wachau. Patří k nejznámějším v Rakousku i za hranicemi země.

¹³ Více informací lze nalézt na internetových stránkách [http:// www.stift-klosterneuburg.at](http://www.stift-klosterneuburg.at).

¹⁴ Více informací lze nalézt na internetových stránkách <http://www.fww.at>.

¹⁵ Více informací lze nalézt na <http://www.weingut-jamek.at>.

Od roku 1960 toto vinařství vyrábí přírodní Ryzlink rýnský v podobě čisté odrůdy, polohy, ponechané v přirozené podobě (bez cukru). Vinařství nabízí Veltlínské zelené a Ryzlink rýnský. Součástí vinařství je i restaurace, kde je možné ochutnat vína tohoto vinařství a následně je i zakoupit. Také vinařství **Emmerich Knoll**¹⁶ se nachází ve vinařské oblasti Wachau. Rodině Knoll patří již od roku 1852. Vína z tohoto vinařství jsou v posledních letech oceňována nejvyššími oceněními jak v Rakousku, tak i v zahraničí. Vinařství se specializuje na odrůdy Veltlínské zelené či Ryzlink rýnský. Ve vinařské oblasti Kamptal se nachází vinařství **Willi Bründlmayer**¹⁷.

Vinařství se zabývá pěstováním odrůd Veltlínské zelené a Ryzlink rýnský. Specialitou vinařství je Rulandské bílé a Rulandské šedé, Chardonnay a Rulandské Modré. Vinařství se snaží ve vinohradu zachovat ekologickou rovnováhu. V roce 2004 bylo zařazeno Financial Times mezi 25 nejlepších „nových“ výrobců vína v Evropě. Vinařství je také členem „Academie International da Win“. Ve vinařské oblasti Kamptal se také nachází nejstarší vinařství Rakouska **Schloss Gobelsburg**¹⁸.

První listinná zmínka o vinařství pochází z roku 1074. V roce 1996 bylo vinařství přijato do renomovaného *Spolku rakouských tradičních vinařství* (Verein der Österreichischen Traditionsweingüter). Vinařství nepoužívá při pěstování vinné révy

¹⁶ Více informací lze nalézt na <http://www.knoll.at>.

¹⁷ Více informací lze nalézt na <http://www.brueendlmayer.at>.

¹⁸ Více informací lze nalézt na <http://www.schloss-gobelsburt.at>.

prostředky na ochranu rostlin ani ničení plevelů, pouze a jenom přírodní hnojiva. Vinařství pěstuje odrůdy Ryzlink rýnský a Veltlínské zelené.

Vinařská oblast Weinviertel West je zdánlivě neúrodným krajem, se suchým a horkým podnebím. V této oblasti se nachází vinná cesta „**Weinstrasse Weinviertel-Abschnitt Westliches Weinviertel**“. Nejznámější vinařským městem je Retz. Nabídkou města a okolí je velmi hustá síť cyklostezek (Národní part Thayatal/Podyjí). Je zde také naučná vinná stezka, která vede po výše položených polohách, odkud jsou nádherné pohledy na jižní Moravu. V této vinařské oblasti se nachází vinařství **Ewald Gruber**¹⁹.

Vinařství obhospodařuje celkem 39 hektarů vinohradnických ploch a patří tak k největším podnikům v oblasti. Specialitou vinařství je Veltlínské zelené. Vinařství hospodaří v rámci ekologického zemědělství. Ve vinařské oblasti Veltlinerland se nachází nejhezčí uličky s vinnými sklípky „**Kellergassen**“, tzv. vesnice bez komínů. V oblasti též najdeme hodně „**Buschenschanků**“, tedy míst přímo ve vinohradu, kde se dá košťovat víno a k němu okusit místní speciality. „Kellergassen“ byly vybudovány v úbočích, vyhloubeny ve sprašových nebo pískovcových půdách a byly zajištěny proti sesuvům půdy klenbami. Do sklípků se vchází místností, kterou tvoří malé, vápnem vybělené a jednoduše zařízené lisovny, které mají koutek pro košťování nebo dokonce „Probierstüberl“, tedy světnice ke zkoušení vína. Nejznámější vinná cesta je „**Weinstrasse Weinviertel-Veltlinerland**“. Metropolí vína a sektu je město Poysdorf. Město získalo hned dva tituly – „Weinstadt Österreichs“ (Město vína Rakouska) a „Champagne Österreichs“. Od roku 1988 v Poysdorfu funguje praví vinařský trh, stále zařízení přímo v centru města. V Poysdorfu se nachází vinařství **Schuckert**²⁰.

¹⁹ Více informací lze nalézt na <http://www.gruberwein.at>.

²⁰ Více informací lze nalézt na <http://www.schuckert.com>.

Vinařství obhospodařuje 19 ha vinařských ploch. Ve vinařství se nachází tzv. „Antonio-Kostüberl“, místo, kde mohou návštěvníci ochutnat také i další vína vinařství. Vinařství se zabývá pěstováním odrůd Rulandské bílé, Ryzlink vlašský či Chardonnay. Hlavní odrůdou vinařství je rakouský Zweigelt. Následující kapitola se zabývá partnerstvím Jihomoravského kraje a Dolním Rakouskem v oblasti cestovního ruchu.

4.1.6.3 Partnerství Jihomoravského kraje a Dolního Rakouska

V roce 2002 byla uzavřena mezi Jihomoravským krajem a Dolním Rakouskem dohoda²¹ o vzájemné spolupráci. Tuto dohodu uzavřel Ing. Stanislav Juránek, hejtman Jihomoravského kraje a Dr. Erwin Pröll, zemský hejtman Dolního Rakouska. Vzájemná spolupráce se týká těchto oblastí:

- regionální politika, územní plánování, obnova vesnic a měst, hraniční přechody;
- životní prostředí;
- ochrana před katastrofami, záchranný systém;
- přeshraniční dopravní komunikace, doprava;
- podpora programů;
- kultura, vzdělávání, sport;
- cestovní ruch;
- zdravotnictví.

Mezi priority spolupráce v oblasti turistického ruchu patří:

- rozvoj cestovního ruchu vinařských stezek;

²¹ Celé znění „Dohody o spolupráci mezi zemí Dolní Rakousko a Jihomoravským krajem“ je přístupné online na adrese: http://archiv.kr-jihomoravsky.cz/regiony/dolnorak/dohoda_spoluprace.doc.

- cykloturistika (rozvoj aktivit na podporu propagace cyklostezky Brno-Vídeň);
- vzájemná výměna zkušeností v oblasti cestovního ruchu (možnost získání cenných informací na základě profesionální organizace cestovního ruchu v Rakousku);
- spolupráce v oblasti zapojení podnikatelů, ebeny. školení pracovníků v oblasti cestovního ruchu;
- propagace „Evropských cest železa“.

V roce 1992 byly regionální kanceláři Retzer Land označeny čtyři česko-rakouské cyklistické tématické okruhy, z nichž 27 km je vedeno územím Národního parku. Okruhy jsou průběžně značeny tabulkami, na nichž je uveden symbol příslušné tématické trasy. Trasa zabývající se vinařství má název „Vinařským krajem“. Skládá se ze dvou okruhů. Menší z nich, na české straně, prochází charakteristickou vinařskou oblastí na východ od národního parku. Cyklisté zajímající se o vinařství v Rakousku mohou projet hraničním přechodem v Hnanicích a absolvovat delší rakouský okruh v zemědělské krajině zvané „Weinviertel“.

Jihomoravský kraj spolupracuje v programovacím období 2007 – 2013 s Rakouskem i v rámci *Operačního programu přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika 2007 – 2013*²². Program obsahuje priority kofinancované Evropským fondem pro regionální rozvoj (dále jen ERDF) a geograficky pokrývá oblast regionů NUTS II Waldviertel, Weinviertel, Mühlviertel a Vídeň v Rakousku a Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina v České republice. Globálním cílem je rozšíření a prohloubení spolupráce v přeshraničním regionu a podpora udržitelného ekonomického rozvoje přeshraničního regionu prostřednictvím odstranění existujících bariér a posílení celkového potenciálu rozvoje.

²² Více informací o programu lze nalézt online na adrese: http://www.businessinfo.cz/files/2005/061127_OP_CR-Rakousko.pdf.

Specifické cíle programu:

- Posílení ekonomické atraktivity území, rychlejších podmínek pro transfer know-how a podpora cestovního ruchu.
- Zlepšení dostupnosti příhraničního regionu a zlepšení kvality prostředí.

Prioritní osy a oblasti podpory programu jsou:

- Prioritní osa 1 - Socioekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer know-how:
 - Infrastruktura a služby související s podnikáním a inovacemi.
 - Cestovní ruch, kultura a hospodářské aktivity v oblasti volného času.
 - Rozvoj lidských zdrojů, trh práce, vzdělávání a kvalifikace.
 - Prevence zdravotních a sociálních rizik, sociální integrace.
- Prioritní osa 2 - Regionální dostupnost a udržitelný rozvoj:
 - Doprava a regionální dostupnost.
 - Životní prostředí a prevence rizik.
 - Udržitelné sítě, institucionální spolupráce a územní plánování.
- Prioritní osa 3 - Technická pomoc

Následující kapitola se zabývá návrhy efektivního využití finančních a marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji.

4.2 Návrh efektivního využití finančních a marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji

4.2.1 Finanční nástroje

Finančními nástroji podpory vinařství jsou především *granty a dotace*. Tyto granty a dotace lze čerpat jednak z prostředků Evropské unie, dále lze čerpat prostředky v rámci ministerstev, konkrétně Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo pro místní rozvoj. Možnosti podpory v programovacím období 2007 – 2013 jsou blíže rozvedeny v kapitole 3.2 bod 3.2.2 této diplomové práce. Oblasti využití finančních prostředků pro podporu vinařství:

➤ *grantová schémata Jihomoravského kraje*

Pro rok 2007 lze využít pro podporu vinařství v rámci Jihomoravského kraje²³ dotace v oblasti *rozvoje venkova* – dotaci lze poskytnout obcím s počtem obyvatel do 3 000, přihlášeným k Programu obnovy venkova, se zpracovaným a schváleným Místním programem obnovy venkova a přednostně svazkům obcí se zpracovaným a schváleným rozvojovým dokumentem (Strategií mikroregionu). Doporučuji využít dotační titul 1 *Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti* – bod. č. 15 Vinařské sklepy. V rámci tohoto dotačního titulu lze poskytnout dotaci ve výši:

- maximálně 50 % nákladů akce v kalendářním roce;
- u obcí s méně než 300 obyvateli maximálně 70 % nákladů akce v kalendářním roce.

V případě obnovy objektů zapsaných v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek je možné dotaci navýšit ještě o 10 % z nákladů akce v kalendářním roce. Dále navrhuji využít dotačního titulu 4 *Oprava a výstavba místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, veřejného osvětlení a veřejného rozhlasu*. V rámci tohoto dotačního titulu lze poskytnout dotaci ve výši:

- maximálně 50 % nákladů akce v kalendářním roce;
- u obcí s méně než 300 obyvateli maximálně 70 % nákladů akce v kalendářním roce.

Také lze využít Dotační titul 5 *Povzbuzení občanských aktivit a rozvoje komunitního života v obcích*. Dotaci lze poskytnout na akci pořádanou nebo spolupřádanou obcí. V rámci tohoto dotačního titulu lze poskytnout dotaci ve výši:

- maximálně 50 % nákladů akce v kalendářním roce;
- u obcí s méně než 300 obyvateli maximálně 70 % nákladů akce v kalendářním roce.

Zaměřením titulu je interpretace místního dědictví, oživení a podpora kulturního a společenského života v obcích, navázání partnerství, udržení místních tradic, zlepšení

²³ Informace čerpány z internetových stránek http://kr-jihomoravsky.cz/granty_a_dotace

mezigeneračních vztahů a mezisektorová spolupráce. Také lze využít Dotační titul 8 *Dotace na úroky z úvěrů na investiční akce k rozvoji obcí*. Na tento účel lze poskytnout obci v kalendářním roce finanční dotaci nejvýše 70 % roční splátky úroků z úvěru, kterou je obec zavázána v tomto roce splatit bankovnímu ústavu nebo spořitelnímu a úvěrovému družstvu z úvěru, určeného na realizaci projektů. Pro podporu vinařství lze využít bod d) dotačního titulu 8:

- obnova a rozšíření technické infrastruktury obcí, zejména na:
 - místní komunikace vč. veřejného osvětlení, zřizování *cyklistických stezek*.

➤ *prostředky z Vinařského fondu ČR:*

- *oblast vzdělávání*

Doporučuji finanční prostředky z Vinařského fondu využít v oblasti vzdělávání. V současné době jsou využívány v oblasti školení, při pořádání různých seminářů a kurzů. Domnívám se, že v této oblasti by měl být vytvořen koordinovaný systém pořádání těchto akcí. A proto navrhuji pořádání akcí v oblasti vzdělávání jednak pro vinaře a degustátory, dále pro sommeliéry a gastronomie a pro veřejnost jako takovou. V současné době je dle mého názoru nedostačující počet těchto akcí pro veřejnost. Také bývají většinou vzdělávací akce pro vinaře pořádány v pracovních dnech. Dle názoru některých vinařů jsou pro ně tyto akce v těchto dnech nevyhovující z důvodu zaměstnání. Doporučovala bych tedy pořádání těchto akcí o víkendech jak pro vinaře, tak pro veřejnost. Dále bych navrhovala využití finančních prostředků v oblasti informační. V březnu tohoto roku byly v rámci projektu „Rozvoj a podpora vinařské turistiky na Moravě“ vydány propagační materiály „Krajem vína“. V současné době se teprve distribuují do turistických informačních center. Tento projekt realizuje Národní vinařské centrum, o.p.s. ve spolupráci s Vinařským fondem.

Pro zájemce z řad veřejnosti byly tyto materiály zasílány zdarma, ale chyběla zde propagace této možnosti. Zájemci se o této možnosti mohli dovědět jen z webových

stránek o víně²⁴. Navrhuji, aby byly finanční prostředky pro tuto oblast využity také pro podporu vydávání knih o vinařství. Většinou chybí odborné knihy pro vinaře co se týče např. informací, jak správně prodávat víno apod. Doporučuji tedy, aby byl vytvořen soubor fotografií o vinařství na Moravě. Tyto fotografie by mohly být použity v knize o moravském vinařství nebo prezentovány na webových stránkách o víně. Také by měl být zajištěn tisk propagačních materiálů v cizích jazycích.

- *oblast materiální a technické podpory*

V oblasti materiální a technické podpory vinařství probíhá v současné době projekt „Rozvoj a podpora vinařství turistiky na Moravě“. Je tvořena databáze vinařství a vinoték, muzeí a různých zajímavostí. Po dokončení této databáze doporučuji použít finanční prostředky v této oblasti pro vinařství, které budou poskytovat v rámci vinařské turistiky alespoň 3 tématické programy pro turisty, jak je tomu např. v Rakousku. Aby v této databázi nebyla uvedena vinařství, která pro turisty nebudou pořádat žádné akce apod.

Pokud se vinařství budou aktivně zapojovat do vytváření různých tematických programů pro turisty, mohly by dostávat ročně zdarma sommeliérské potřeby a různé propagační materiály v rámci projektu podpory a propagace vinařské turistiky na jižní Moravě. U vinoték, které budou přednostně nabízet moravská vína, navrhuji, aby tyto vinotěky ročně dostávaly propagační a podpůrné materiály, např. skleničky, vývrtky apod. s logem projektu. Domnívám se, že by v této oblasti měla být také zajištěna i podpora oficiálních webových stránek o víně²⁵, to znamená, aby zde uveřejňované informace byly aktuální a různé akce byly zveřejňované alespoň čtrnáct dní před datem konání akce. Domnívám se, že by měla být také zajištěna podpora odbytu vín vinařů v databázi projektu. Měla by být vytvořena úzká spolupráce s fonotékami a restauracemi, které budou nabízet moravská vína. Také by měla být vytvořena spolupráce s obchodními řetězci v Jihomoravském kraji, které budou nabízet přednostně moravská vína.

²⁴ <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

²⁵ <http://www.wineofczechrepublic.cz>.

- *oblast organizační*

Do této oblasti organizační jsem zahrнула různé účasti na veletrzích a výstavách jak v ČR, tak i v cizině. Tato oblast je podporována z prostředků Vinařského fondu ČR. Fond hradí 50 % účastnických poplatků za vzorek. Zde je ale podpora omezena jen na tři vzorky. Doprava vzorků je hrazena 100 %. V této oblasti navrhuji v rámci mezinárodních výstav zajištění osoby (překladače), který se spolu s vystavujícími vinaři zúčastní výstavy. Většinou nemusí některý z vinařů ovládat cizí jazyk na požadované úrovni.

- *oblast propagační*

Co se týče propagační oblasti domnívám se, že je podpora nedostačující. Je malá prezentace v médiích. Na podzim roku 2006 proběhlo pár upoutávek v televizi na projekt „Rozvoj a podpora vinařské turistiky na Moravě“. Ale tento projekt je realizován až v současné době. Proto by bylo efektivní využít finanční prostředky pro vytvoření upoutávek pro televizi a pro média (noviny, časopisy apod.) až po dokončení realizace databází vinařství, muzeí apod.

Také se domnívám, že je nedostačující prezentace vinařů v databázi projektu pro podporu vinařské turistiky na jižní Moravě. Jedná se o webové stránky vinařství, které mnohdy u registrovaných vinařství dokonce chybí! A pokud jsou uvedeny webové stránky, většinou nejsou aktuální a přehledné. Navrhuji tedy, aby organizátoři projektu (Národní vinařské centrum, o.p.s. a Vinařský fond ČR) měli tato vinařství kontaktovat a případně pomoci těmto vinařství s vytvořením reprezentativních webových stránek. Následující kapitola se zabývá možnostmi využití marketingových nástrojů pro podporu vinařství v Jihomoravském kraji.

4.2.2 Marketingové nástroje

V současné době je vinaři většinou preferována oblastní reklama a reklama vytvářena Vinařským fondem ČR. Marketing totiž neznamena pouhý prodej, ale celkovou sumu schopností prodejce ztotožnit se s potřebami zákazníka. Domnívám se tedy, že by vinaři měli klást velký důraz na poctivost, průhlednost, prodejní etiku a

schopnost ztotožnit se s potřebami klienta. Níže navrhuji možnosti podpory vinařství a prodeje vína:

➤ *degustace a ochutnávky*

Většinou probíhají přímo v degustační místnosti ve sklípku. Je proto důležité je mít dobře zorganizované. Vinaři mohou využít těchto degustací k získání nových zákazníků. Doporučuji, aby při pořádání akcí typu „otevřené sklepy“ se sami vinaři aktivně podíleli tím, že otevřou svůj sklípek a zapojí se do dané akce. Vinař tak vhodným způsobem může představit svůj sortiment vín a uvést přehled služeb, které nabízí zákazníkům. S ochutnávkami vín také souvisí podávání studených pokrmů. Doporučuji formou podávání „obložených mís“.

➤ *víkendové semináře*

V současné době pořádá podobné akce v Jihomoravském kraji cca 8 vinařství, které se zaregistrovaly do projektu „*Rozvoj a podpora vinařské turistiky na Moravě*“. Domnívám se, že tento způsob může pomoci vinařům získat nové zákazníky. Doporučuji tedy, aby vinařství mělo vytvořené oficiální stránky vinařství, na kterých vinař uvede termíny a témata seminářů. Mělo by být i uvedeno, kolik osob se může zúčastnit dané akce, zda je možné si rezervovat daný termín apod. Navrhovala bych větší frekvenci seminářů v letních měsících, kdy má většina obyvatel dovolenou.

➤ *cestovní kanceláře*

Důležitá je dle mého názoru i spolupráce vinařství a *cestovních kanceláří*. V současné době cestovní kanceláře většinou spolupracují s vinařstvími v Rakousku, do kterých pořádají zájezdy zaměřené na vinařskou tematiku. V Jihomoravském kraji toto propojení většinou chybí. Pouze cestovní kancelář ČEBUS, s.r.o. pořádá zájezdy s vinařkou turistikou do Velkých Bílovic a do Bořetic na Kraví horu. Dle mého názoru je velmi důležité, aby vinařství dodržovalo celoroční program zájezdů a ochutnávek. Ale zde se domnívám, že musí být ochota vinařů zpřístupnit svůj sklípek zákazníkům a spolupracovat s cestovními kancelářemi.

➤ *vinařská turistika a otevřené sklepy*

Domnívám se, že vinařské stezky také patří mezi významné marketingové nástroje. Vinařskou oblast Morava tedy v současné době tvoří celkem čtyři podoblasti²⁶:

- Znojemská;
- Mikulovská;
- Velkopavlovická;
- Slovácká.

Ve vinařské podoblasti Znojemská se nachází „*Znojemská vinařská stezka*“. Jedná se o nejdelší trasu v síti vinařských stezek, která spojuje téměř šedesát vinařských obcí. Dále se zde nachází „*Brněnská vinařská stezka*“, která je nejmladší součástí celého systému a byla vyznačena v roce 2003. Také se zde nachází naučná vinařská stezka „*Vinicemi Znojemska*“. Vinařská podoblast *Mikulovská* se nachází v okolí Pálavy. V této podoblasti se nachází hned několik vinařských stezek a to „*Vinařská stezka Podlužím*“, „*Mutěnická vinařská stezka*“, „*Bzenecká vinařská stezka*“, dále „*Strážnická vinařská stezka*“, „*Kyjovská vinařská stezka*“ a „*Uherskohradištská vinařská stezka*“. Nachází se zde i naučné vinařské stezky a to „*Stezka Muškátu moravského*“ a „*Stezka Rulandského bílého*“. Ve vinařské podoblasti *Velkopavlovické* se nachází „*Velkopavlovická vinařská stezka*“ a „*Brněnská vinařská stezka*“. Také se zde nachází naučné vinařské stezky a to „*Obecní vinařská stezka obce Němčičky*“ a „*Stezka krajem André*“. Ve vinařské podoblasti *Slovácké* se nachází „*Mikulovská vinařská stezka*“, která prochází atraktivní krajinou Lednicko-valtického areálu. Také i v této podoblasti se nachází naučné vinařské stezky a to „*Vinařská naučná stezka Stará Hora*“, „*Vinařská naučná stezka Valtice*“ a „*Vinařská naučná stezka Mikulov*“.

Dle mého názoru většinou nejsou vinné sklepy v Jihomoravském kraji běžně otevřené, tak jako v Rakousku. Tam je už léta pravidlem, že jsou vinné sklípky otevřené v měsících duben až září. Většinou je u moravských vinařů obava otevřít sklípek. Vinař

²⁶ Informace k vinařským podoblastem byly získány z katalogu *Krajem vína – vinařská turistika na jižní Moravě*, který vydalo Národní vinařské centrum.

nemůže vědět, zda-li zákazník, který se přišel podívat do jeho sklípku, není člověk, který přišel na kontrolu. V současné době je od spotřební daně osvobozeno 2 000 l vína vyrobeného pro osobní spotřebu. Někteří vinaři ale toto množství překročí a pochopitelně nepřihlásí nadbytečné množství vína ke zdanění. Tato situace souvisí dle některých vinařů s byrokracií úředníků. V praxi je například běžné, že pokud se malý vinař přihlásí na výstavu, za několik dní jeho sklípek navštíví celní správa, která provede důkladnou prohlídku. Pak je takový vinař většinou znechucen tímto postupem a raději své vinařství nikde neprezentuje z obavy z následné kontroly. Je to patová situace. Na jedné straně se Jihomoravský kraj snaží podporovat vinařskou turistiku, a na druhé straně, co by měli zájem se zapojovat do této podpory, jsou kladeny překážky z řad úředníků.

➤ *vinný sklípek a prodej*

Nejvyšším cílem každého vinařství by měla být dle mého názoru snaha pevně k sobě připoutat a trvale uspokojovat své zákazníky těmi službami, které jsou jim nabízeny. Proto je třeba definovat a vytvořit si skupinu trvalých, kmenových zákazníků. Ve většině vinařství bývá slabým místem prodej. Co se týče produktu, jeho obsah musí vždy splnit to, co slibuje jeho vzhled, a navíc by všechny produkty vinařství měly naznačovat svoji vzájemnou příbuznost. Ztvárnění produktu by mělo přihlížet k tradicím (nové nebo staré vinařství), metodám pěstování révy (ekologický nebo konvenční způsob výroby), cílovým skupinám zákazníků (starší lidé nebo mladá klientela) apod. Doporučuji tedy v rámci podpory prodeje mít vytvořené přehledné a srozumitelné webové stránky vinařství. Samozřejmě by mělo být logo, které je něčím originální. Domnívám se, že je také velmi důležitý vzhled vinného sklípku. Navrhuji upravit vnější vzhled budov, vhodně upravit dvůr a prostředí pro ochutnávky vína a samozřejmě mít nějaké prodejní prostory.

Při prodeji vína ve sklípku je důležitý i osobní rozhovor se zákazníkem. Doporučovala bych tedy vinařům, aby se snažili zákazníkovi správně vysvětlit a objasnit přednosti vína a poradit mu při výběru vína. Domnívám se, že jsou většinou pro vinaře osobní rozhovory problémem. Mnozí z nich se totiž velkých ochutnávek vín

přímo bojí a ještě větší obavy mívají z přímých prodejních diskusí. Vedle prodejů vína ve vinném sklípku nabývá v poslední době stále více na významu i marketing po telefonu tzv. telemarketing. Tento způsob bych spíše doporučovala při nabídce vína u odběratelů, jako jsou supermarkety, vinotéky a restaurace. Důležité je si důkladně a pečlivě připravit celý telefonický rozhovor. Tento způsob lze aplikovat i u zákazníků vinaře jen tehdy, pokud nám zákazník poskytne svoje telefonní číslo při nákupu vína.

➤ *letáky*

Umožňují představit vinařskou rodinu, vinařský podnik, sortiment výrobků apod. Doporučuji letáky využít při prodeji vína, kdy je vinař předá společně s vínem zákazníkovi, nebo mohou být součástí obalů vína při jeho prodeji. Navrhuji také, aby vinaři svoje letáky umístili v cestovních kancelářích nebo v turistických informačních centrech. Těmto organizacím by je vinař měl zaslat ještě před turistickou sezónou. Doporučovala bych jako vhodným formát tzv. leporelo. Toto rozdělení je dle mého názoru jednak přehledné a jednak i praktické při rozesílání nabídky.

➤ *nabídkové listy*

Nabídkový list dle mého názoru prezentuje vinařství a nabídku prodeje vína. V praxi je běžné, že je nabídkový list většinou zákazníkům zaslán před Velikonocemi a na podzim před Vánoce. Zde bych doporučovala zaslání nabídkového listu v těchto obdobích přednostně největším odběratelům vinaře.

5 Diskuze

V této části bych ráda podiskutovala nad předpoklady a možnostmi rozvoje vinařství v Jihomoravském kraji. Jihomoravský kraj podporuje vinařskou turistiku v rámci svých grantových schémat. V kraji jsou také instituce, které se snaží o podporu vinařství v tomto kraji. V současné době je spíše problémem ucelená propagace a komunikace těchto institucí s vinaři. V roce 2006 chtěli vinaři ze Znojma zrušit Vinařský fond ČR. Nelíbilo se jim, že Vinařský fond ČR dostatečně nedbá na propagaci vína v Jihomoravském kraji po vstupu ČR do Evropské unie. Problémem byl neukončený schvalovací proces tzv. notifikace ze strany Evropské unie. Tuto notifikaci se ale podařilo získat na jaře tohoto roku po měsících tahanic, vysvětlování a zpřesňování. Po vstupu do Evropské unie vinaři odváděli peníze do fondu, ale fondu je nemohl do oboru vracet na podporách marketingu, protože neměl souhlas Evropské Unie. U producentů vína už to samozřejmě vyvolávalo nelibost.

Překážku v rozvoji vinařské turistiky spatřuji ve vinařských stezkách a jejich správou Národním vinařským centrem, o.p.s. a Nadací Partnerství, která je koordinátorem projektu „Moravské vinařské stezky“. Dochází ke špatnému značení cyklostezek, které mnohdy křížují rušné silnice. Tento problém je zvláště patrný na Hodonínsku. Dalším problémem je samotné udržování cyklostezky. Vytvořily se projekty na vznik vinařských stezek, ale pak se o ně nikdo nestará. Tuto činnost vykonávala Nadace Partnerství. V současné době je asi dvanáct set kilometrů cyklistických tras, takže je nemožné takové množství tras řádně udržovat. Zástupci Nadace Partnerství a Národního vinařského centra, o.p.s. sice navrhli projekt „Adoptuj si stezku“, ale většinou vinařské obce mnohdy o takovém projektu ani neví.

Nový silniční zákon lze také označit za bariéru v rozvoji vinařské turistiky v Jihomoravském kraji. Vinařská turistika se v tomto kraji rozvíjí více než deset let a je hodně postavena na cykloturistice. A zatímco dříve cyklisty nikdo nekontroloval, zda požili alkohol, dnes je zákon daleko přísnější. Je to patová situace. Kraj se snaží propagovat vinařskou turistiku a na druhé straně ji likviduje. V těchto případech by se mohlo tolerovat menší množství alkoholu v krvi při jízdě jako např. ve vinařských

velmocích ve Francii a Itálii, které tuto problematiku posuzují rozumně. Ale zákon zní jasně „nulová“ tolerance alkoholu. Dle mého názoru toto opatření může snížit tržby vinařů. Vše tedy bude záležet na dopravních policistech zda přistoupí ke kontrolám i na cyklostezkách.

Dle mého názoru je nedostačující i samotná propagace vinařství v Jihomoravském kraji Národním vinařským centrem, o.p.s. Realizuje projekt „Rozvoje a podpory vinařské turistiky na Moravě“. Na tento projekt byly vytvořeny za několik desítek milionů korun upoutávky v televizi na podzim roku 2006. Byly i zveřejněny oficiální webové stránky www.wineofczechrepublic. Ale pokud si občan tyto stránky na podzim roku 2006 otevřel, byly teprve ve fázi zhotovování. Také mi připadá nesmyslná prezentace tohoto projektu na podzim roku 2006, když se tento projekt teprve realizuje od jara tohoto roku a teprve vzniká databáze vinařství a dalších vinařských zajímavostí na jižní Moravě. Spíše bych uvítala prezentaci na tento projekt a na vína z Moravy až v tomto období. Dalším problémem je i komunikace vinařů a Vinařského fondu ČR v oblasti dotací. Někteří vinaři jsou toho názoru, že pokud se blíže znáte se zaměstnanci tohoto fondu, jsou vaše žádosti vyřízeny přednostně. V budoucnu bude tedy hodně záležet na komunikaci vinařů a institucí, které se snaží podporovat vinařskou turistiku a vinařství v Jihomoravském kraji.

6 Závěr

Jihomoravský kraj je tradičně považován z hlediska zemědělské produkce za jeden z nejvýznamnějších v České republice a úroveň jihomoravského zemědělství byla po dlouhou dobu jedním z důležitých prvků prestiže regionu. Jednou z významných oblastí zemědělství v Jihomoravském kraji je vinařství a vinohradnictví. Jedná se o hlavní komoditu v agrobiznisu tohoto kraje. Vinná réva se v tomto kraji pěstuje téměř dva tisíce let. Na celkové zemědělské produkci kraje se vinařství podílí přibližně 1/5, což je nejvíce ze všech oborů zemědělství. Naprostá většina produkce vína z domácí suroviny je situována právě v Jihomoravském kraji. Vinařství má pro Jihomoravský kraj strategický význam i po stránce cestovního ruchu.

Hlavním cílem této diplomové práce tedy bylo vymezit předpoklady a možnosti rozvoje vinařství v tomto kraji. Vinařství v Jihomoravském kraji bylo zhodnoceno v rámci regionální a zemědělské politiky s ohledem na strukturu financování v předcházejícím programovacím období a v novém programovacím období. V rámci vlastní části bylo provedeno zhodnocení struktury financování vinařství v předchozím programovacím období. Tato část se také zabývala importem a exportem produktů vinařství. V této části práce byly také vymezeny finanční a marketingové nástroje, které lze využít pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji. V rámci finančních nástrojů lze využít prostředky z Evropské unie v rámci programů „*Program rozvoje venkova*“ a „*Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod*“. Také lze využít finančních prostředků z Jihomoravského kraje a to ve formě grantových schémat a také lze využít prostředky z Vinařského fondu ČR. Pro vymezení vhodných marketingových nástrojů pro rozvoj vinařství v Jihomoravském kraji bylo využito poznatků z komparativní analýzy, která byla zaměřena na vinařství v Rakousku. Jaké tamní vinaři využívají marketingové nástroje a jak je v této zemi podporována vinařská turistika. Také bylo zmíněno jakými projekty a kým je zajišťována v současné době podpora vinařství v Jihomoravském kraji.

Dílčím cílem práce bylo rozšíření SWOT analýzy zemědělství Jihomoravského kraje o údaje, které se týkají vinařství. Jak je patrné z této rozšířené SWOT analýzy, je

vinařství velmi významným prvkem pro tento kraj, ať už v oblasti zemědělství nebo cestovního ruchu. Cestovní ruch je možno považovat za odvětví budoucnosti, protože jeho rozvoj provází silný multiplikační efekt. Představuje komplexní hospodářské odvětví, které významným způsobem ovlivňuje zaměstnanost, platební bilanci a socioekonomický rozvoj regionu, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a v neposlední řadě podporuje i investiční aktivitu v regionu. Stává se stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje.

Právě v oblasti cestovního ruchu dochází k růstu poptávky po vinařských stezkách a speciálních programech zaměřených na poznávání vinařských oblastí a odrůdových vín s originálním a zaručeným původem turisty. Vlivem této poptávky dochází k rozšiřování vinařských stezek, k rozvoji služeb, které jsou spojené s vinařskou turistikou (např. prohlídky vinných sklepů, nákup vín ve vinných sklípcích apod.). Budování a udržování cyklotras má na jižní Moravě význam nejen pro trávení volného času, ale i pro rozvoj vinařství. Navíc spontánně vznikají místní naučné stezky, které na ty vinařské navazují.

Vinařství je tedy důležitá oblast v zemědělství a regionálním rozvoji Jihomoravského kraje. Existující potenciál nabídky cestovního ruchu v Jihomoravském kraji je však využíván jen z části. Důvodem těchto omezení je především nedostatečná základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu, podobně i nabídka a kvalita služeb nesplňuje v mnoha střediscích současný požadovaný standard, chybí nabídka specializovaných a originálních programů, rezervy jsou i v koordinovanosti rozvoje cestovního ruchu, v turistických informacích, propagaci a marketingu.

Seznam použité literatury

1. BEČVÁŘOVÁ, V. *Zemědělská politika*. Brno: MZLU, 2001. 120 s. ISBN 80-7157-514-3.
2. JAKSCH, F., GERŠLOVÁ, J. *Víno z Rakouska*. Praha: Internationaler Reiseclub, s.r.o., 2006. 232 s. ISBN 80-239-6294-9.
3. KRAUS, V. A KOL. *Pěstujeme révu vinnou*. Praha: Grada Publishing, 2003. 96 s. ISBN 80-247-0562-1.
4. KRAUS, V. A KOL. *Réva a víno v Čechách a na Moravě*. Praha: Radix, 1999. 284 s. ISBN 80-86031-23-3.
5. KRAUS, V. A KOL. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2002. 257 s. ISBN 80-85362-34-1.
6. NÁRODNÍ VINAŘSKÉ CENTRUM. *Krajem vína. Vinařská turistika na jižní Moravě*. Znojmo: Agentura Bravissimo, 2006. 12 s.
7. NĚMEC, J. a kol. *Situační a výhledová zpráva. Půda*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2003. 36 s. ISBN 80-7084-292-x.
8. SCHÄTZEL, O. A KOL. *Jak úspěšně prodávat víno*. Velké Bílovice: Radix, 2004. 235 s. ISBN 80-903534-1-X.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

9. BERMANGROUP, S.R.O. *Analýza a vyhodnocení vnějšího prostředí systému implementace RPS v ČR* [online]. Praha: 2005. 22 s. [cit. 11. října 2006]. Dostupná na URL:
<http://www.strukturalnifondy.cz/uploads/old/1127198854.projekt_304_vnejsi_prostredi_z_averzpravafinal.pdf>
10. BUDÍK, V. A KOL. *Strategie rozvoje hospodářství JMK v odvětví zemědělství, zpracovatelský a potravinářský průmysl* [online]. Brno: 2005. 152 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.krjihomoravsky.cz/urad/orr/Strategie%20text%2023%2002%202005.pdf>>
11. BUDÍK, V. a kol. *Vyhodnocení situace zemědělství ve vazbě k potravinářskému a zpracovatelskému průmyslu v Jihomoravském kraji* [online]. Brno: 2003. 323 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupné na URL:
<<http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/ozpz/StudieIII.pdf>>

12. ČESKOMORAVSKÁ VINOHRADNICKÁ A VINAŘSKÁ UNIE A JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Koncepce rozvoje vinařství ČR pro období vstupu ČR do EU* [online]. Brno: 2002. 42 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/ozpz/vinkoncept.pdf>>
13. DHV ČR, S.R.O. *Aktualizace Strategie rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje* [online]. Brno: 2003. 43 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/cestruch/indexc.htm>>
14. DHV ČR, S.R.O. *Program rozvoje Jihomoravského kraje 2002* [online]. Brno: 2002. 49 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupný na URL:
<<http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/index.htm>>
15. HRABĚTOVÁ, S. *Situační a výhledová zpráva. Réva vinna a víno* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 78 s. ISBN 8074-508-2. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<http://www.mze.cz/attachments/SVZ_VINO_2006.pdf>
16. JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. *Regionální inovační strategie JMK, verze II* [online]. Brno: 2005. 100 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/RIS_JMK_II.pdf>
17. JIHOMORAVSKÝ KRAJ, KRAJ VYSOČINA. *ROP pro NUTS 2 Jihovýchod* [online]. Brno: 2006. 114 s. [cit. 11. října 2006]. Dostupný na URL:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/ROP_JV/III_ROP_Jihovýchod.pdf>
18. KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ ODBORU ŘÍDÍCÍ ORGÁN HRDP MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ. *Výroční hodnotící zpráva o programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR za rok 2005* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 65 s. ISBN 80-7084-548-1. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<http://81.0.228.70/attachments/HRDP_web.pdf>
19. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný operační program pro období 2007 – 2013* [online]. Praha: 2007. 168 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/Integrovaný_operacni_program/III_IOP_dokument.doc>
20. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Návrh Národního rozvojového plánu 2007-2013. Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. Praha: 2006. 206 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1141122325.materi-l-nrp---iii.-nrp-upraveny---str-113-a-124.pdf>>

21. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013* [online]. Praha: 2006. 140 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/HSS_2007_2013/NSRR_CR_2007_2013_leden_2007_pro_EK_final.pdf>
22. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR 2000-2006 – Plán SAPARD* [online]. Praha: 2000. 203 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/sapard/1153470735546/1153470798031.doc>
23. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR 2000-2006 – příloha* [online]. Praha: 2000. 25 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/sapard/1153470735546/1153471225312.doc>
24. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Společný regionální operační program ČR na léta 2004 – 2006* [online]. Praha: 2003. 165 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2004_2006/SROP/PD/SROP_verze_8_12_konec.zip>
25. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Společný regionální operační program ČR na léta 2004 – 2006. Programový dodatek* [online]. Praha: 167 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2004_2006/SROP/PD/PD_SROP_v0.15_211206_zmenova.zip>
26. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR* [online]. Praha: 2000. 113 s. [cit. 11. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.mmr.cz/index.php?show=001024004000>>
27. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 138 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://81.0.228.70/attachments/aktualizovana_verze_HR_DP_bez_priloh_k_1.3.2006.doc>
28. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 - 2006 – přílohy* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 53 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://81.0.228.70/attachments/aktualizovana_verze_HRDP_prilohy_k_1.3.2006.doc>

29. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Výroční zpráva o Operačním programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v České republice za rok 2005* [online]. Praha: 2006. 36 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupná na URL:
<http://www.mze.cz/UserFiles/File/OP_Zemedelstvi/VZ_OP_2005_final.pdf>
30. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Finanční tabulka pro výroční/závěrečnou zprávu podle priorit a opatření OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* [online]. Praha: 2006. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupné na URL:
<http://www.mze.cz/UserFiles/File/OP_Zemedelstvi/Priloha%202.pdf>
31. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY, DHV, S.R.O. *Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007-2013* [online]. Praha: 2006. 33 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<<http://81.0.228.70/attachments/NSP280406.doc>>
32. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY. *Příloha č. 1 Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013* [online]. Praha: 2006. 88 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupná na URL:
<[http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1\(a\).doc](http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1(a).doc)>
<[http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1\(b\).doc](http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1(b).doc)>
<[http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1\(c\).doc](http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1(c).doc)>
<[http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1\(d\).doc](http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1(d).doc)>
<[http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1\(e\).doc](http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/Priloha1(e).doc)>
33. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“* [online]. Praha: 2004. 162 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.mze.cz/attachments/OP%20Zemědělství_verze_final_duben_na%20net.doc>
34. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Programový dodatek k Operačnímu programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“* [online]. Praha: 2004. 109 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<<http://www.mze.cz/attachments/PD%20final-up1.doc>>
35. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Výroční zpráva o OP Zemědělství v České republice za rok 2004* [online]. Praha: 2005. 22 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupná na URL:
<http://www.mze.cz/attachments/Vyrocní_zprava_OP2004.pdf>
36. SEKÁČ, P. a kol. *Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ v kostce* [online]. Praha: 2006. 24 s. ISBN 80-7084-478-7. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://81.0.228.70/attachments/OP_kostka_web.pdf>

37. STÁTNI ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND, AGENTURA SAPARD. *Přínos programu SAPARD pro ČR* [online]. Praha: 2006. 19 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<http://www.szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/sapard/1160392614859.pdf>
38. VERNER, M. *Zemědělství 2005* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 124 s. ISBN 80-7084-545-7. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupné na URL:
<<http://www.mze.cz/UserFiles/File/17000/Publikace/Zemedelstvi%202005.pdf>>
39. VRBSKÁ, D. *Národní rozvojový plán 2004-2006* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2003. 256 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/rps/narodni-rozvojovy-plan-2004-2006>>
40. VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY. *Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 317 s. [cit. 15. ledna 2007]. Dostupný na URL:
<<http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/cel%20Program%20rozvoje%20venkova%20ed%20pravami%20z%20ledna.pdf>>
41. VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2003 „Zelená zpráva“* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2004. 209 s. ISBN 80-7084-366-7. [cit. 12. července 2006]. Dostupná na URL:
<http://www.mze.cz/attachments/zelena_zprava_za_rok_2003.pdf>
42. VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2004 „Zelená zpráva“* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2005. 250 s. [cit. 12. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.mze.cz/UserFiles/File/kOTTOVA/Zelena%20zprava%2004/ZZ%202004%201.pdf>>
43. VÝZKUMNÝ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2005 „Zelená zpráva“* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006. 188 s. [cit. 12. července 2006]. Dostupná na URL:
<<http://www.mze.cz/UserFiles/File/kOTTOVA/Zelena%20zprava%2005/ZP%202005-1.pdf>>

Seznam používaných zkratk a symbolů

AEO	Agro-environmentální opatření
PA	Platební agentura
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BPEJ	Bonitovaná půdně-ekologická jednotka
b.m.	Běžný metr
CSF	Community support framework (Rámec podpory společenství)
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČNB	Česká národní banka
CP SZIF	Centrální pracoviště Státního zemědělského intervenčního fondu
č.ž.	Čisté živiny
DP	Detasované pracoviště
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZ	Ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (sít' testovacích podniků)
FIFG	Finanční nástroj pro podporu rybolovu
FO	Fyzická osoba
FÚ	Finanční úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
IA	Interní audit
IACS	Integrated Administration and Control System (Integrovaný administrativní a kontrolní systém)
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
KEZ, o.p.s.	Kontrola ekologického zemědělství, obecně prospěšná společnost
KIS	Krajské informační středisko
k.ú.	Katastrální území

LEADER+	Iniciativa společenství pro rozvoj venkova
LFA	Less Favourable Areas (Méně příznivé oblasti)
MAS	Místní akční skupina
MF	Ministerstvo financí
MV OP Zemědělství	Monitorovací výbor Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“
MV RPS	Monitorovací výbor Rámce podpory Společenství
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky
NH	Národní hospodářství
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NUTS	Územní nomenklatura statistických jednotek
NV	Nařízení vlády
OP	Operační program
OP Zemědělství	Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“
o.p.	orná půda
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHO	Pásmo hygienické ochrany
PO	Právnícká osoba
POR	Prostředky na ochranu rostlin
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
PUZČ	Předčasné ukončení zemědělské činnosti
RP	Regionální pracoviště
RO SZIF	Regionální odbor Státního zemědělského intervenčního fondu
ŘO OP	Řídicí orgán Operačního programu Zemědělství
RV	Rostlinná výroba
SAPARD	Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
SF	Strukturální fondy
SHR	Soukromě hospodařící rolník
SPŽP	Státní politika životního prostředí
SR ČR	Státní rozpočet České republiky
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SSP	Sekce strukturální politiky
SVS	Státní veterinární správa
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce

ZA a PÚ	Zemědělská agentura a pozemkový úřad
tj.	Technická jednotka
TK	Trvalá kultura
(T)TP	(Trvalý) travní porost
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VDJ	Velká dobytčí jednotka
VPS	Veřejná pokladní správa
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky
z.p.	Zemědělská půda
ZA-PÚ MZe	Zemědělská agentura – pozemkový úřad Ministerstva zemědělství
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZZP	Zalesňování zemědělské půdy
ŽV	Živočišná výroba
z.p.	Zemědělská půda

Seznam tabulek a obrázků

SEZNAM TABULEK:

Tab č. 1: Rekapitulace podpor podle věcného zaměření a forem.....	26
Tab č. 2: Přehled financování opatření v letech 2004 – 2006 v EUR.....	31
Tab č. 3: Rozsah podopatření	32
Tab č. 4: Návaznost opatření z předcházejících programových období	44
Tab č. 5: Rozsah podopatření	47
Tab č. 6: Výsledky sklizně moštových hroznů v ČR v letech 2004 a 2005	67
Tab č. 7: Přehled o vývozu vína z ČR v letech 2004 a 2005.....	68
Tab č. 8: Přehled o dovozu hroznové šťávy a vinných hroznů do ČR.....	69
Tab č. 9: Přehled o vývozu hroznové šťávy a vinných hroznů do ČR	70
Tab č. 10: Přehled o vývozu hroznové šťávy a vinných hroznů do ČR	71
Tab č. 11: Přehled o zažádaných dotacích a ploše v ha na opatření AEO v roce 2005.....	78
Tab č. 12 Přehled zaregistrovaných žádostí a vydaných Rozhodnutí za podopatření 1.1.2. Prohlubování diverzifikace zemědělských činností - rok 2005.....	80
Tab č. 13: Přehled zaregistrovaných žádostí a vydaných Rozhodnutí za podopatření 2.1.5. Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství – rok 2005	81

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obr č. 1: Vinařské oblasti v Rakousku	85
---	----